

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

D. Erasmi Roterodami, Viri doctissimi, Parabolarum seu Similium Liber elegantissimus

Erasmus, Desiderius

Haganoae, 1520

D. Erasmi Rot. similia parabolae sive

[urn:nbn:de:bsz:31-270840](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-270840)

D. ERASMI ROT. SIMILIA
PARABOLAE SIVE

Similia D. Erasmi Roterodami.

EX PLVTARCHI MORALIBVS

Qui adhortantur, & excitant ad philosophiã, nec docent nec tradunt eam. perinde faciunt, ut hi qui præmungunt lucernã nec infundunt oleum.

Vt quibus domi nihil est boni, in foro plerunq; uersantur & obambulant. Sic quidam, quia nihil habeant quod priuatim agant, ad publica administranda conferunt sese.

Vt q; animi causa nauim ingrediã, ut spectet, aut in ea iam bulet deinde repente soluta, atq; in altam reuulsa, nauis ac uomes frustra foras prospectat. Sic qui leuiter, & quasi lusus gratia attingunt Remp. sed a semel suscepta non possunt sese explicare, negotiorũ undis secum hominem & inuitum trahentibus

Vt qui personatus in theatrũ procedit histrio. Sic q; ad Rẽp. ad ministrãdam accedit, nõ ut ciuibus p̄sit, sed sibi gloriã cõparet.

Qui sensim ac uolentes descendũt in puteũ, nibili ladunt, qui casu incidunt, ualde turbant. Sic qui certo consilio accedunt ad Rẽp. moderate ferunt, qui sese temere iniiciunt, eos pœnitet

Vt uinũ primũ seruit, ac paret bibẽti, at paulatĩ admixtũ uenis rapit hoĩem, ac traducit in suos mores. Ita q; Rẽp. admistrat, initio se poplĩ morib⁹ accõmodat, post sensim eũ ad sua trahit iõstituta.

Qui caprat aues, earum uoces imitat, ut alliciat in laqueos. Sic ut multitudinem in tuam adducas sententiam, illius ingenio obsecundes, & obseruias oportet.

In facie plus offendit neuus, aut uerrucula, q̄ in reliquo corpore grandes macula, aut cicatrices. Sic exigua delicta, magna uideatur in principe, cuius uita in conspicuo est.

Vt mulieres laborãtes citta, aut stomacho nauiseãtes, malos quosdã cibos iãgerũt, ac paulo post reuomũt. sic popul⁹ p̄ stultitiã aut iopiã meliõre, quosuis etiã creat magistrat⁹ ac eosdẽ paulo post abiicit.

Vt optimum uinum, si in uas sordidũ & impurum infusum sit,

EX PL

perdit gratiam
si doctrina

Vtrum lac

ita non suffici
si sermonis t

Qui nauem
publicam gu

si opus alien

Vt qui ob
tamente fr

fructus pote

Qui plebẽ
bruta aialia

et, nõ graui

Vt longio

ore & pericu

tingant tuto

Vt ignis

gloria est ob

tim crescam

Vt hader

tur. Sic obse

cant eos, a q

Quada

augent atq;

cistim suis

Non qu

prafocant

uidiam pre

Gubern

quarit mi

blicam ad

Musica

lenim inte

EX PLVTARCHI MORALIBVS III

perdit gratiam. ita bona sentētia, si a malo uiro proficiscatur, aut si doctrina in malum uirum inciderit.

Vt non satis est clauus, neq; frenum, nisi adsit qui arte moderet. Ita non sufficit eloquentia ad moderandum populum, nisi accesserit sermonis moderatrix ratio. Dissimile.

Qui nauem gubernant, aliena uoce iussuq; utunt. Sed qui Rem publicam gubernant, in se ipsis sapientiam habeant oportet, ut nō sit opus aliena uoce.

Vt qui obtuso freno conatur equum domare, excutit, equo contemnente frenum. Sic qui populum uincere conatur, non satis instructus potentia, ab imperio deturbatur.

Qui plebē ludis, epulis, largitiōibus regunt, similes sunt iis, qui bruta animalia pascunt ac uenant. Musici leui chordarū tactu demulcēt, nō graui pulsu. Sic ratio placida, citiq; aspexa mouet populū.

Vt longiore uia potius utendum est, si modo sit tutior q̄ breui ore & periculosa. Sic ad opes, ad gloriam enitendum, ut serius contingant tuto potius q̄ statim cum periculo.

Vt ignis non reddit fumum, si statim emicet flamma. Sic nec gloria est obnoxia inuidiā, si protinus elucescat, sed eos qui paulatim crescunt, sequitur inuidia.

Vt hædera adharens arborum ramis, ope aliena in altum erigitur. Sic obscuri consuetudine potentium crescunt, deinde præfocant eos, a quibus sunt euecti in altum.

Quædam corpora lumen solis exceptum suo fulgore uicissim augent atq; illustrant. Ita quidā aliorum fauore commendati, uicissim suis dotibus eos commendant.

Non quæuis arbor patitur complectentem se uitem, sed quædā præfocant eam, & extinguūt. Ita ambitiosi quidam, iuuenes ob inuidiam premunt, ne quando emergunt.

Gubernator optimos quærit nautas. Architecton doctissimos quærit ministros. Ita princeps eos asciscet amicos, qui ad Rem publicam administrandam maxime sunt idonei.

Musicus chordas dissonātes, non statim abiicit, atq; incidit, sed sensim intendens aut remittens, ad concentū adducit. Ita princeps

D. ERASMI ROT. SIMILIA

leniter debet emendare peccantes, non protinus tollere.

Iaculum, si in solidum aliquid inciderit, nonnunquam in mittentem retorquetur. Ita conuicium in fortem & constantem uirum tortum, recidit in conuicium facientem.

Vt rex mundi magna curat, parua relinquens fortuna, quem admodum dicit Euripides. Ita princeps non nisi in grauibus & arduis negotiis exercebitur.

Alexander Bucephalum iam senem ab aliis equis gestandum curare solet, donec ad hostem uentum esset, ut integer ad pugnam ueniret. Ita senum magistratum utendum opera, ut eis adimam quantum potest laboris, ad necessitate usus illorum reseruetur.

Gubernator quaedam suis manibus facit, quaedam per alios. & aliquando aliis ad clauum admissis, ipse in proram demigrat. Sic in Repub. non debet unus occupare omnia munia, sed aliis uicissim dare locum. rectius enim fieri, quae multorum manibus peragantur.

Histrion, sic affectus ac mores addet fabulae de suo, ut praescriptum tamen, & numeros non praterat. Ita qui magistratum gerit, sic administret, ut praescriptum regis non exeat.

Non est infirmior manus, quod in digitos sit dissecta, sed ad operandum agilior. Ita negotia multis communicata, in Repub. plenius conficiuntur.

Vt qui non consueuerunt neque coenare, neque lauare, nisi ex praescripto medici, ita nec sanitate fruuntur. Sic qui omnia ad principis iudicium refert, reddit eos dominos plus quam uellet ciuitas, ut nihili iam neque recte fieri possit, nisi principis arbitrio.

Medici morbos quos non possunt prorsus tollere, ad summa corporis in apertum euocant. Sic magistratus si clam ciuitatis uitium mederi non potest, ut quam minime medicis ac pharmacis, hoc est suppliciis egeat.

Medicus multo educto sanguine corrupto, paulum innoxie ubi ministrat. Sic princeps sublatis multis malis ac nocentibus, leui gratia, & humanitate molestiam eam mitigabit.

Vt qui praeternaui gatis syrtribus, iuxta portum frangit nauem, nihil magni fecit. Ita qui uno, atque altero magistratu recte gesso,

EX P
in famulo statu
Vt Colub
minus honor pe
Eualucariu
contra ex qui
Ex festuca
constat urbs
nicias oritur.
At qui est
et, sed tinnit
dicuntur. Sic
tas obstruat
Mobi corp
etatum calor
non intelligi
Vt est in
agnoscere cu
Vt difficil
lethargici, a
mentem, qu
Vt pericu
lere, quam
non sinant
tem auferu
Qui e
acerant. a
tant, hoc n
Vt exig
iuxta Plat
formam.
fortuna uir

EX PLVTARCI MORALIBVS III

in summo naufragium facit.

Vt Colossi seu statuae male libratae, saepius subuertuntur. Ita nimius honor per inuidiam euertit multos.

Diffimile.

Ex aluearium strepitu ac tumultu, colligunt apes recte ualere, contra ex quiete rempublicam.

Ex festuca incensa, aut lucerna neglecta domi, nonnunquam conflarat urbs tota. Sic ex priuatis odiis ac dissidiis publica perniciēs oritur.

Aer qui est in auribus, nisi tranquillus sit, & carens propria uoce, sed tinnitu fuerit ac tumultu plenus, non exacte recipit ea quae dicuntur. Sic ea pars, quae philosophia dicta, iudicat, si quid intus obstrepat, & obtinuat, non recte iudicabit, quae foris accipiunt.

Diffimile.

Morbi corporis pulsu, & colore deprehenduntur, eorumque aduentum calor & lassitudo praenunciant. At animi morbos plerique non intelligunt esse morbos.

Vt est initium sanitatis, sensus morbi. Ita correctionis initium, agnoscere culpam.

Vt difficillime sanantur, qui sui sensu carent in morbo, uelut lethargici, ac phrenetici. Ita difficillime reuocantur ad bonam mentem, qui non agnoscunt sua uitia.

Vt periculosior est tempestas, quae non finit in portum appellere, quam quae uetat nauigare. Ita grauiores animi motus, qui non sinunt hominem consistere, ratione perturbata, sed praecipitem auferunt in tempestates.

Diffimile:

Qui corporis morbo laborant, quieti se tradunt, medicum acersunt. abstinent. sed qui aegrotant animo, quo grauius aegrotant, hoc magis abhorrent a quiete, & a medico.

Vt ex igni & terra ueluti necessariis, compositus est mundus, iuxta Platonem, terra soliditatem conferente, igni calorem ac formam. Ita magna imperia non parantur, nisi misceatur cum fortuna uirtus, & altera alteri sit auxilio.

Vt mūdus nō erat mūdus, minutoribus corporibus adhuc spar-
sim uolūtibus, & elabentibus, solidioribus uero inter se depugnāti-
bus, sed tempestatis, erroris, tumultus plena erant oīa. donec ter-
ra ex his accepta magnitudine, seipsam figeret, aliisq; in se stabilem
præberet sedem. Sic magna imperia plena tumultus, donec aucta
potentia, etiā finitimis regibus stabilitatem præstat, ut terras cæte-
ris elementis circumferentibus sese.

Vt nauis multis ictibus compingitur, clauis paxilis. deinde ad
tempus aliquantum relinquitur, donec cohærescant clauis commis-
suræq; deinde tuto sulcat maria. Sic ciuitas multis sudoribus cōdit,
donec aucta tempore, tutā ac tranquillā uitam præbeat ciuibus.

Qui uenantur bestias, induunt exuuium cerui. qui aucupantur
aues, plumatis utuntur tunicis. cauentq; ne tauris appareant in ue-
ste purpurea, rubra, aut alba Elephantis, quod hoc colore irri-
tentur. Sic qui uelit feram nationem cicurare, domareq; morib⁹
ac uestitū semet illi ad tempus accomodet, necessum est.

Vt aeris circumfusi temperies elicit terræ fertilitatem. Contra
cœli inclementia uitiumque premit atque extinguit. Ita fauor
& benignitas principis, excitat honesta studia. Rursum tenaci-
tas, & odium extinguit arteis.

Vt ceruis frustra sunt ingentia cornua, cum desit animus. Ita
non satis est opibus pollere, nisi fortitudo accesserit.

Vt Cyclops exoculatus manus quoquo uersum porrigebat, nul-
lo certo scopo. Ita magnus rex, cui desit prudentia, quiduis ag-
greditur ingenti rerum tumultu, sed nullo iudicio.

Quemadmodum imperiti artifices, cum statuis exiguis mag-
nas subdunt bases, magis conspicuam reddunt illarum exiguita-
tem. Ita fortuna si pusillo animo munus amplum addat, indicat
& arguit magis animi humilitatem.

Vt ferrum si non utaris, obducitur rubigine. Sic animi uigor,
nisi negotiis tractandis exerceas.

Qui simul & Rempublicam tractat, & artem exercet sedenta-
riam. perinde facit, atq; ille, qui mulierem ingenuam ac probā,
detracta stola, datoq; præcinctorio, in officina detineat.

EX PLVTARCHI MORALIBVS V

Vt Herculem parum decebat, exuto leonis exuuiio, uestis Milesia cum seruiret Omphalæ. Sic parum decorum ciuili uiro, deposita quæ gessit persona, ad ociosam, ac uoluptuariam uitam se conferre.

Ignis semel accensus facile seruatur, extinctus haud facile redacenditur, ita famam tueri facile est, extinctam non facile est restituere.

Deliacum nauigiū, dum subinde sarcis & recocinat, ueluti perpetuum in multa secula reddit. Sic famam semper aliquid adiiciendum, ne collabatur.

Canis ignotos allatrat, erga notos mitior secundum Heraclitum. Sic iudicia novos homines, & nupuectos potissimum infestat, in notos iam mitior.

Flammam primam emicantem multus comitat fumus, qui quidem euaneescit, iam inualefcere & explicare se flamma. Sic res egregias aggredientem initio multa premit inuidia, donec aucta gloria inuidiam fumum discutiat. Nam fumus gloriae inuidia est.

Vt stultus, qui aduersis uentis & undis nauigat, orta tranquillitate portum petit. Sic qui tum negotium relinquit, cum diu iam cum inuidia luctatus, deinceps citra inuidiam uiuere possit.

Vt difficillimum ac periculosum est annosas arbores, quæ iam late spargere radices, reuellere loco, & alio transplantare. Ita Rempublicam longo tempore suis inueteratam institutis, ad aliam uitam ratione traducere non licet citra maximos rerum motus.

Vt ferrum, aut æs usu splendescit. Sic exercendis negotiis enitescit animi uigor.

Vt gaudent qui a furiosis dominis aufugerunt. Sic gaudere debent senes, qui aetatis beneficio libidine non infestantur.

Ibi aiunt, ubi consensit, iamque quod erat turbidum, expirarit, magis aromatische olere. Sic gloria senem tranquillior, & consilia sedatiora.

Vt aqua uino admixta, reddit illud moderatius, & sobriae nymphæ deum temulentum comescunt. Sic in Republica senes admixti, iuueniute meritate & ambitione reuerentia sui reddunt moderatiorem.

Vt in scena *δρῶφορμῆα* tantum ostenditur, nec loquens quicquam, nec agens. Sic princeps, qui uestitu & titulo tantum principem agit, nihil autem curat eorum, quæ uere sunt principum officia.

Vt arcus tensus rumpitur. Sic animus remissus frangitur.

Vt cantor senex non omittit artem, nec abiicit lyram, sed leui-

Mistū

B

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

Diffi
mile.

ores sequitur harmonias, & uocis fugitat contentionem, iuuenibus aptiorem. Sic in senectute non oportet a Rep. prorsus desistere, sed eligere negotia remissiora, quæ conueniant ætati.

Athletæ abstinēt a laborib⁹ necessariis, ut in nō necessariis ualeant nobis cōtra faciendū. Qui equos domāt, primū blādiūt, ac mollissime tractat, ut assuescāt freno. Sic populus lenitate subēdus.

Diffi
mile.

Vestalibus tempus erat præstitutum. Primum, in quo discerent. Alterum, in quo exercerēt. Tertiū, in quo docerent. Idem fiebat in sacerdotib⁹ Ephesiæ Dianæ. Idem faciendum iis, qui Rēp. gerūt.

Arbores inuida, uetulaq; subnascentes arbusculas umbra sua premunt, nec sinūt eflorere. Non sic faciendum senioribus magistratibus, sed inuitandi potius, & adiuuandi iuuenes.

Remedia statim mordent uel offendunt, postea conferunt salutem & uoluptatem. Ita salubria monita initio sunt nō nihil amara postea correcto iucundissima.

Infantia alendi equos non cōsequitur lenticulā, sed arua frumētifera. Sic adulatio non infestat pauperes atq; humiles, sed magnarum familiarum ac fortunarum ruina, morbusq; est.

Pediculi corpora exanima deferunt, utpote defecta sanguine, quo alebantur. Sic adulatores rebus prosperis ac feracibus adsunt, aridas & steriles non attingunt.

Vt nūmū exploras num sit adulterinus, priusq; eo sit opus. Sic amicus probandus anteq; eo sit opus.

Vt q; prægustādo letale uenenū, in exitiū coniciūt sese. Sic qui amicum admittit priusq; cognorit, ac suo malo discit qualis sit.

Vt ignis omnium cōdimētorū est suauissimū, uelut inquit Euen⁹. Ita amicitia omnem uitam conduleat, si admisceatur.

Vt adulterina splendorem ac nitorem tantum auri imitantur. Sic adulator gratiam, obsequium, & hilaritatem amici.

Vt syluestria semina, quæ spatio ac magnitudine accedūt ad triticū, haud facile repurgant, nā per angusta foramina non excidūt, per ampla simul excidūt. Sic adulatio quæ amicitiam imitatur, non facile ab amicitia reiicitur, ac separat.

Obsoniorum egregii artifices condimentis non nihil austeri admiscunt, quo dulcedinis tollant facietatem. Sic adulatores fictam

EX PLVTARCHI MORALIBVS. VI

quandam libertatem ac seueritatem admiscēt, ut nunq̄ magis adulentur, q̄ cum uidentur obiurgare, ac libere loqui.

Vt difficile deprehenduntur bestia, quæ ad loci similitudinem mutant colorem. Sic eos assentatores haud facile deprehendas, q̄ ad omne uitæ institutū omnesq̄ affectus sese accommodant.

Qui alūt beluā, primum accōmodāt se illius ingenio, & animu aduertnut, quibus rebus offēdat aut placeat donec assuefacta fiat tractabilis. Sic adulator oib⁹ amici studiis & affectib⁹ sese accōmodat.

Vt præterfluēs aqua nullo certo colore est, sed semp̄ refert colorem subiecti soli. Ita adulator sui dissimilis est, p̄ re nata sese adaptās.

Simia dum hominem imitari conatur, sepe capitur. Ast adulator idem faciens, alios capit & allicit.

Vt Circes poculis homines subito transformabantur in feras. Sic affectus repente alium reddunt hominem.

Vt speculum quicquid obicitur, imitatur. Sic adulator.

Vt umbra quicquid agas, respondet & adest. Sic adulator quoquo te uertas, sequitur.

Chamæleō omnē imitat̄ colorem, præter q̄ albū. Sic adulator in turpibus nihil nō imitat̄, solū quod honestū est, imitari nō potest.

Vt iperiti pictores, cū pulchra nō hāt assequ, rugis & uerrucis exprimūt similitudinē. Sic adulator refert itēperatiā, iracūdiā amici.

Bene olet unguentū, bene olet & pharmacū, uerū illud ad nihil utile, nisi ut delectet, hoc præter odorem, maiorem habet utilitatē. Sic adulator tantum iucundus, amicus etiā utilis & necessarius.

Pictura colores habet iucūdos, sunt & pharmaca grati coloris. Sic amicus ideo delectat ut iuuet, adulator tantum delectat.

Medic⁹ si res postulet aliquādo crocū & nardū iicit & lauat sua uiter, & pascit humaniter. Sic amicus aliquādo blandus est.

Quidā tauris cæstrū canib⁹ crotonē i aures imittūt. Sic adulator in aurē admissus haud facile excutit̄, sed transuersū agit, quo lubet.

Pictores illustrāt lucida, appositis ūbris & obscuris. Sic adulator laudās diuersa uicia in aliis, in amico nutrit ac fouet, quæ adsunt.

Vt oratores aliquoties aliā psonā loquētē faciūt uel fidei causa, uel ut iuidiā fugiāt. Sic adulator narrat quæ ab aliis, de amico audiērit, etiā si nō audiit.

Bii

Dis
mile.

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

Palæstricæ corpus humiliant, ut alios deiiciant. Ita quidam seip-
sos uituperant, ut uideantur admirari familiares.

Vt pictura est tacita pœsis. Ita silentio quoq; laudat adulator,
nempe uultu nutuq; & obsequiis.

Vt qui uenantur, facilius fallunt feras, si aliud agentes, hoc est,
iter facientes, aut agricolantes id faciant. Ita maxime laudat adu-
lator, cum non apparet eum laudare.

Si ager laudido reddere fertilior, nō min⁹ laudādus esset q̄ arā
dus, aut stercorandus. Sic amicus si reddidit laude melior, expedit ali-
quando laudare, sin minus quorsum pertinet inutilis palpato.

Vt patroclos in bellū proditurus, reliqua quidem Achillis arma
sibi sūpsit, solā hastam, ut grauē ac præualidā nō attigit. Ita adula-
tor oīa ueri amici symbola imitat, præter solā admonēdi libertatē.

In Menādri cōmœdia idacif falsus Hercules, clauā gestās nō ro-
bustā, sed inanē ac leuē. Sic adulatoris libertas mollis est & blāda.

Vt puluinaria mulierum quāq; uident reniti ac resistere capiti-
bus, cedūt magis, & accommodant sese. Sic libertas adulatoris tu-
met quidem, sed in se recipit inclinantem.

Vt mel exulcerata mordet ac purgat, alioquū utile & dulce. Sic a-
mici libertas non mordet, nisi si quid est uiciosum & corrigendū.

Qui in leuibus nugis obiurgat amicum, in grauibus rebus tacet.
Idem facit quod Aliptes, sinens Athletam inebriari & libidinari, cir-
ca lecythum duntaxat difficilis ac morosus.

Item quasi præceptor puerum de stilo ac tabula obiurget, barba-
rismum aut solœcismum cōmittentem dissimulet.

Item quasi malus orator, nihil ad argumenta respondens, uocē,
aut codicillos indiligenter scriptos calumniatur.

Item perinde ac si quis hominis tuberibus ac fistulis laborantis,
medici similio pilos & ungues secet. Ita adulator libertate utitur, in
iis in quibus non est opus.

Vt si quis merū, alioq; cōferēs, aduersus cicutā, admisceat illi, uene-
nū reddit imedicabile, quod calore uim ueneni, prinus deuehat ad
cor. Ita adulator itelligēs libertatē esse remediū aduersus adulatio-
nem, eam ipsam adulationi admiscet, quo magis sit noxia.

EX PLVTARCHI MORALIBVS. VII

Vti medicus dat operam, quo sanitatem tueatur, & augeat. Ita facit amicus. At adulator ulcerofas titillat partes.

Sunt cibaria, quæ neq; sanguî cõferût, neq; spiritib⁹, neq; neruis, neq; medullis, sed pudenda tantum mouent, uentrem inflant, corpus turgidum reddunt. Talis est adulatoris oratio, uiciofa tantum auget & irritat, alioquin infrugifera.

Vbi corpus uitiofis inflatum humoribus, ibi adfunt bubones. Sic ubi irascitur, amat, odit amicus, id præmit adulator.

Vt tragœdiarum hiftrionibus choro opus & amicis concinnentibus, theatroq; applaudete. Sic qui gaudent adulatoribus, nihil agunt, nisi sint qui applaudant.

Quemadmodum iuxta Mathematicos superficies & lineæ nec inflectuntur, nec producunt, neq; mouentur per fe, cum sint intelligibiles, sed inflectuntur, producuntur & migrant pariter cum ipfis corporibus. Ita adulator fuopte quidem affectu non mouetur, sed cum irato amico irascitur, cum gaudente ridet.

Animal in intimis uires habet maxime proprias. Sic amicus nihil ostentat, sed tum cælat, cum maxime iuuat.

Vt medicus & non sentientem sanat. Sic amicus etiam si ignoretur, amicum iuuat.

Vt mala pictura, fractis uestib⁹, rugis & angulis re præfêtat. Sic adulator sudorib⁹, clamorib⁹ amicû imitat, nihil exhibesyncerû.

Simia cum nec domû possit feruare more canis, nec onera gestare quemadmodum equus, nec arare sicuti boues, parasitatur, ac risum mouet. Sic adulator, cum in seriis ac grauib⁹ rebus nesciat esse usui, uoluptatum minister est.

Quidam male pinxerat gallos gallinaceos, iussitq; puero, ut ueros gallinaceos procul abigeret a tabula, ne collatione deprahêderetur. Sic adulator ueros amicos pro uiribus abigit, ne ex illorum comparatione deprahendatur fictus amicus.

Pharmacum non adhibitum in loco, dolet absq; fructu. Sic obiurgatio non ut debet admota. Atq; idem facit amicus cum molestia, quod adulator cum uoluptate, lædit enim uterq;.

Qui lignû ob îperitiã rectû facere nesciût, distorqnt i diuersam

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

partē. Sic quidā fuga uitii, in aliud uitiiū incidūt grauius.

Vt medico carnem secante, manus cōcinnitatem quandā & elegantiam seruat, abest autē saltatoria gesticulatio. Ita libertas admittit urbanitatem, seruata grauitate, adulator risibus, scurrilibusq; iocis libertatem, ueluti malis condimentis edulcat.

Ignauī canes apud mēsa audēt, in uenatu minime. Sic ingenero sū est, cū sobrius libere loqui nō audeas, inter pocula id facere.

Aqua delabitur ubicumq; cauum ac decliuem locum reperit, Sic adulator uehementer urget, siquid lapsus est amicus.

Vt pituita paulatim collecta tum maxime apparet ac uincit, cum natura uincitur. Sic quidam amici, potentes admonere non audent, nisi labantur, sed simul atq; commutata fortunæ aura sūt humiles facti, tum obiurgant.

Sanus fert, si exprobres itēperatiā, libidinē, luxū, eadē nō ferret ægrotās. Sic admonēdus amicus, cū defierit irasci aut amare.

Nutrices pueros lapsos non obiurgant ac puniunt, sed accurretes erigunt, deinde obiurgant. Sic amicus cum affligitur, adiuuandus est & erigendus, postea monendus & obiurgandus, quod suo uitio in eam calamitatem inciderit.

Vt rupturæ & spasmata tum demū mouentur, cum corpus aliquo malo corripitur. Sic amici non ingenui scelicibus adulantur, lapsos obiurgant, & illorum infortunio fruuntur.

Oculo lippienti non est admouendum lumen. Nec animus affectu laborans admittit grauem admonitionem, sed admiscenda laus est, ac sic medendum.

Qui in rebus leuiculis acriter obiurgat amicum. Perinde facit, ac si medicus amarum & acre pharmacum, ac sumptuosum in leuissimis morbis passim admoueat.

Veluti si quis laborat hepatis uitio, medico ostēdat ungues ex ulceratos, inepte faciat. Ita qui grauibus laborans malis, de nugis consulat amicum.

Ferrum prius calore solutum ac mollitum, postea frigida dure scit, ac solidatur aqua. Sic amicus prius laude delinitus, mox libe

EX PLVTARCHI MORALIBVS VIII.

re admonebitur.

Vt bonus medicus mauult morbo mederi, somno ciboq; q̄ scā monio aut castorio. Sic amicus, pater, præceptor, magis studet laude corrigere, q̄ obiurgatione, si liceat.

Quemadmodum medicus ubi secuit carnem, non statim deserit sectum, sed rigat ac lenit. Sic qui acrius obiurgauit, debet reliqua uitæ consuetudine lenire eam molestiam.

Vt statuarii primum ictibus incidunt lapidem, postea poliunt atq; æquant. Sic amicus obiurgationem lenitate mitigabit.

Vt custos assidens puero, cauet & admonet ne quid peccet. Sic ratio semper animo præsens non finit usq; labi, aut peccare.

Vt imperiti statuarii pulchram existimant statuam quæ sit uatissima mole. Sic reges nonnulli fastu & asperitate se egregios principes uideri putant.

Vt colossi foris insignes deum aliquem representât, intus pleni luto, clauis, sordibus. Ita rex purpura, equis, auro, satellitio magnificus, in animo nihil habet, præter sordidos affectus & inscitiam.

Statuæ magnitudine moleq; sua librantur, & consistunt. At reges stulti subuertuntur.

Regula primum recta sit oportet, deinde quæ applicentur cor rigat. Ita princeps primum ipse uitis careat necesse est, deinde aliis leges præscribat,

Vt lapsus non potest erigere lapsum. Ita malus & stultus princeps, non potest emendare populum.

Vt deus in cælo pulcherrimū, ac iucundissimum sui simulacrū constituit solem. Sic in Repub. principem, q̄ prudētia, iusticia, benignitate se erga omnes representet.

Vt deus irascitur, qui fulmē ac tonitru imitant, eosq; in tartara præcipitat, ut Salmoneum. Sic superbis & elatis indignatur, qui magnitudinem æmulantur, non exprimunt bonitatem.

Vt canes ouium custodes, excubias agunt, non sibi timentes, sed ouibus. Ita rex non tam sibi debet timere quam populo.

Sol iucundissimus est iis, q̄ ipsū possunt intueri. Sic princeps iis, qui amant iusticiam.

Diffi
mile.

Vt in magna tempestate, ualidissimo clauo, optimo gubernatore, plurimis fulturis opus est. Ita magnas & turbulentas res administranti summa opus est sapientia.

Vt in malis sōniis nōnulla turbat animū aegritudo, sed præterea nihil efficiūt. Sic mali, sed impotētes non admodū lædunt.

Quemadmodum fulgur prius emicat, quā audiat tonitru, quod sonitus auribus excipiatur, lumini uisus occurrat, & sanguis prius apparet quam uulnus. Sic princeps aliquando prius condemnat, q̄ redarguatur delator.

In magno fluctu, non sistitur nauis, nisi pondus ancora retineat alto infixæ uado. Sic in magnis rerum procellis summa ratio debent animum cohibere, ne ab affectibus auferatur.

Sol cum maxime tollitur in altum, ardu⁹ ad polum septentrionalem, minimum mouetur. Ita quo maior est potestas, hoc magis coercenda est animi temeritas.

Qui morbo comitiali sunt obnoxii, frigore depræhēdunt, nam ilico capitis uertigine laborant. At indoctos si paululum euerit fortuna, protinus arguit cuiusmodi sint.

Vt non queas cognoscere uas integrum sit necne, nisi liquorē infuderis. Sic nec hominē, nisi imperium commiseris.

Vt medicus libentius sanat oculum, qui pro multis uidet, multosq; custodit. Sic philosophus libentius principis animum instruet, qui pro multis sollicitus est.

Non fodit puteos, qui fontes habet, aut nouit. Sic nō petit alium de quacumq; consilium, qui ipse didicit philosophiam.

Ixion Iunonem amans, in nubem incidit. Sic quidam dum uerā expetunt amicitiam, uulgarem ac falsam amplectuntur.

Inter Agathallos, & Acanthytides tantum est odiū, ut si sanguis eorū ui misceat, continuo separent se rursus, ac dissiliant. Sic inter patritios & plebem, etiam si quando pro rerum usu cōiunguntur, durat tamen usq; odium naturale.

Vt cantharides maxime lato tritico innascuntur, & rosas florentibus. Sic inuidia maxime comitatur eos, qui uirtute florent.

Vt si sol si immineat hominis uertici, aut prosum tollit umbrā,

EX PLVTARCHI MORALIBVS IX

aut minimam reddit. Sic ingens gloria extinguit inuidiam.

Vbi nullum lumen, ibi nulla umbra. Ita ubi nulla foelicitas, ibi nulla inuidia.

Qui inuident amicorum foelicitati, nolunt eos prorsus subuer-
ti, sed tamen grauantur illorum excellentia. Vt qui uicini domũ
nolint omnino demoliri, sed satis habent, si detrahatur quod ob-
securat proximas.

Vt unguentum non solum delectat olfactum, uerum etiam re-
medio est aduersus male olentia. Sic in malis bonorum memo-
ria consolatur.

Vt semel admissum intro hospitem, non facile expellas. Ita
luctum receptum tua sponte non possis cum uelis depellere.

Diffimile

Qui lippiunt aut alioqui laborant oculis, non sinunt alios ad-
moliri manum, At qui lugent, quibusuis se tractandos exhibent,
ut malum quo laborant, exacerbetur.

Vt mœstis conducit, si se ad lucem conferant e tenebris. Ita &
lugentibus, si a tristibus cogitationem ad iata transferant.

Quidam Homeri uersus acephalos, id est capite diminutos, &
μιοπέρας, id est, cauda diminutos excerpunt, tam multa integra
pulcherrimaq; præmittentes. Idem faciunt, qui de paucis uitæ
malis queruntur, dissimulatis tot commoditatibus.

Auari cum multa congerant, non fruuntur præsentibus, subla-
ta deplorant, Sic qui lugent extinctos, uiuis non fruuntur.

Vt auis capta, si diutius alatur in carcere, etiamsi dimittat, stu-
det eo redire. Sic animus diu uersatus in hoc corpore, non facile
reuellitur. At puerorum animus lubentius euolat.

Quemadmodum igni si extinctam subito facem admoueas, sta-
tim redaccenditur. Sic animus, si statim euolet a corpore, facile re-
dit in suam naturam.

Vt uestes uidentur addere colorem homini, cum per se sint fri-
gidæ, non addunt autem, sed eum qui est in corpore tuentur. Sic
opes uidentur dare iucundam uitam, cum ea profiscatur ab ani-
mo, non a rebus externis.

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

Vt qui febris laborat, e diuersis diuersa capiunt, hoc est, e calidis frigescent, e frigidis calescent. Sic & diuitiae molestiam adferunt stultis, & paupertas gaudium sapienti.

Vt fonti non deest humor, semper ex eo scatens. Sic probo uiro semper adest gaudium, etiam si res externae mutantur.

Vt honoratior est domus, si luceat ignis, quemadmodum inquit Homerus. Sic fortunae commoda splendidiora iucundioraque, si animi gaudio condecorentur.

Vt aromata pannos, ac laceras uestes odoratas reddunt, contra byssus sudore infecta male olet. Sic quaeuis uita iucunda, si uirtus accesserit. contra malitia, etiam quae splendida uidentur, molesta reddit, & intoleranda.

Quidam in foro foelices uidentur, domi moribus uxorū cruciantur. Sic diuites foris foelices apparent, itus malitia noctes diesque discrutiat.

A praua uxore facile diuortium feceris, malitia uisceribus insidet, nec potes illi repudium scribere.

Vt ii quos dolentes sopor occuparit, tristitia somniant. Ita qui inuidia, superstitione, auaritia laborant.

Vt uxor mala foris ob pudorem est modestior, domi sui similis est. Sic malitia apud alios premit sese, in sonis aperit. Nam tu incestat matrem aut forem, aut ueneno tollit amicum.

Vt corpus non est capax uoluptatum, nisi bene temperatum. Ita animus non capit ueram uoluptatem, nisi liber metu ac caeteris affectibus.

Quemadmodum agricola syluestribus securim aut igne admouet, ac funditus extirpat, uineas uero atque oleas aperat cauti ac circumspecte, ne forte superuacua refeceras, laedat & id, quod sanum est. Sic philosophus ex animo iuuenum libidinem, auaritiam, inuidiam penitus reuellet, caeterum pudorem immodicum cauti emendabit, ne si minus omnem euellat iracundiam.

Nutrices sapienter extergentes sordes puerorum, aliquando carne auellunt. Ita dum quaedam uitia nimis anxie conamur emendare, laedimus.

Vt qui demoliuntur aedes templi uicinas, quae contigua sunt, ea finiunt, ne quid sacri demoliantur. Sic quaedam uitia caute sunt corrigenda, quae cum uirtutibus proxime coherent.

Vt locus supinus ac mollis nihil expellit, quod incidit, nec potest auer-

EX P
tere. Sic
nisi turpi
Vt
qui melio
in magnis
Vt amp
sermone h
Vt ator
non solum
agros sic fu
Vt man
ritas eos u
Vt in co
tima sit co
Vt mon
multarum
Ita calum
& noxias a
Qui rei
ac si quis
Vt infa
verberet.
ad dicare,
Vt qu
sic corpus
pta facil
sa coit.
Arm
parare
Ex ea
fissima
scuntur
Subd
quiescit

EX PLVTARCHI MORALIBVS X

tere. Sic animus uitiosa præditus uerecundia, nulli peruius est, nisi turpibus affectibus.

Ut qui lucernam non ferunt, multo minus ferrent solem. Sic qui mediocribus rebus perturbantur, multo magis obstupescunt in magnis.

Ut amphoræ facile circumaguntur auribus. Ita quidam quouis sermone huc aut illuc impelluntur.

Viator qui semel in saxum impegerit, aut gubernator in rupē, non solum horret eadem, uerumetiam similia. Sic qui uitium agnoscit suum, etiam a confinibus cauebit.

Ut manus eadem in uarios dissecta digitos. Sic mutorum charitas eos unum reddit, discretos tamen.

Ut in corpore ex humidi, frigidi, calidi, sicci temperatura, optima sit constitutio. Sic ex fratrum cōcordia maxime floret gen⁹.

Ut morbus in corpore non admittente quod proprium est, multarum noxiarum & absurdarum rerum gignit appetentiā, Ita calumnia, suspicioq; aduersus cognatos & domesticos, malas & noxias aliorum necessitudines inducit.

Qui reiectis cognatis, peregrinos asciscit amicos. Peride facit, ac si quis amputato pede carneo, ligneum pedem addat.

Ut insaniat, qui fratris imaginem ueneretur, corpus pulset, ac uerberet. Ita stultum sit amare in adoptiuis nomen, uerum fratrem abdicare, aut odisse.

Dis simile.

Ut quæ glutino commissa sūt, si soluāt, facile reglutinant. At sic orpus rūpatur, haud facile coit. Sic inter alios amicitia dirupta facile coit, in fratribus semel dirupta aut nō coit, aut cicatricosa coit.

Armis perditis aut instrumentis licet alia parare, corpus aliud parare non queas. Sic amicos alios inuenies, fratres non item.

Ex eadem materia prima natura sunt elementa iuter se diuersissima pugnantisimaq;. Sic aliquoties ex iisdem parentibus nascuntur fratres ingeniis dissimilimi.

Subduc materiam, extinguetur ignis, subduc occasionem conquietur odium siue inuidia.

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

Ut monas non exit suum finē, sed semper in uno manet, unde & nomen habet. Duas autē initium differentia infinitur, protinus enim per se duplicatur, ad multitudinem. Ita sermo, donec apud unum manet, uere arcanus est & secretus, quod si ad alterū transferit, iam spargitur in famam.

Ut procliue non est auem ē manu amissam recipere, aut cohibere. Ita nec dictum semel ab ore profectum, propterea quod ab aliis uolat ad alios. Dissimile.

Non ut nauem arreptam fluctibus, ancora licet sistere. Ita uerbum e portu, uelut in altum emissum.

Ut uas experiamur, aquam non uinum infundimus. Ita frivolum quiddam aliquando committendum amicis, quo silentii fidem experiamur, ut si effutiant, nihil sit periculi,

Ut puer glaciem, nec retinere potest, nec uult amittere. Ita garrulus nec tacere potest quod accepit, nec potest obliuisci.

Iaculos & uiperas proprii rumpunt foetus. Sic garrulus, uel cū sua pernicie promit arcana.

Aegroti ob odium amari & graue olētis pharmaci, ipsum etiā cyathum oderunt. Sic qui tristitia nunciant, & ipsi habent inuisi.

Ut pars corporis uitiata, attrahit etiā a uitiis uitiosos humores. Sic garruli lingua semper ardens, & inflammata, secretorum aliquid undiq; colligit ad sese.

Ut rupes obicitur flumini, ne se effundat. Ita ratio linguæ obicienda, ne temere diffluat.

Grues cum ex Cilicia deuolant, lapillos in os sumunt, atq; ita Taurum montem aquilis plenum tuto transuolant, idq; noctu, ne uox prodatur. Ita tutissimum ubiq; silentium.

Ut egregius artifex iaculādi, statim scopum petit. Ita sapit qui pauca loquitur, sed ad rem.

Celtiberi ita ferrum temperant ac durant, ut infosso in terram, quod est terreum, auferatur, ac repurgetur. Sic Laconicus sermo sublatione superuacui fit penetrantior.

Dissimile.

Ut singula hastilia facile frangas, coniecta non possis. Ita

EX PLVTARCHI MORALIBVS. XI.

disidentes facile superantur, concordēs haud facile.

Non idē finis sermonis qui cūrsus, iuxta Sophoclem, nam illic uincit qui praeuenit, hic qui magis ad rem dixit, non qui celerius, imo uincit saepe, qui posterior dicit.

Qui aliis interrogatis, ipsi praeiipiunt responsionem. Perinde faciunt, ac si quem ab alio uolentem osculari, priores occupent.

Vt ubi dolet, ibi manum habemus. Ita si quid delectat ibi linguam habemus, id est libenter eius rei facimus mentionem.

Vt canes, si iram effuderint in lapidem aut saxū, mitiores sunt erga homines. Sic qui bilem in alienos euomuerit, placidior est erga suos.

Qui de natura queritur, quod quaedam genuerit homini noxia dissimulatis tot bonis. Perinde facit, ac si quis Nilum calumniae alioqui frugiferū Aegypti, quod crocodilū habeat aut aspidem, nec postea uelit frui prognatis frugibus, sed tantum querat de uenenis, quae nutrit. Aut si quis in copiosa oratoris oratione, quae multis exuberet uirtutibus, de pauculis uoculis temere elapsis cauillet.

Plato uetat aquam a uicinis petere, nisi prius domi foderis usque ad terram, quam Ceramitidem uocant, repereritque non esse spe uenae. Ita prius excutiendum, ut parsimonia, alia uel uia tibi suppedites, priusque a mensariis pecuniam mutuum petas.

Templum Ephesiae Dianae tutos reddebat obaratos a creditoribus. At multo magis frugalitas & parsimonia praebet asyllum.

Lepus simul parit, & aliud alit, & rursus superfoetat. Ita foenerator. Sic aes alienum, priusque conceperit, parit. Nam dantes statim petunt & ponentes tollunt, & foenerant quod pro foenore accipiunt.

Vt ignis inualefcens, alia post alia corripit. Sic usura.

Vt equus semel accepto freno, sefforem alium post alium fert. Sic qui semel inciderit in aes alienum, nunquam explicatur.

Qui in lutum inciderit, eum oportet aut surgere aut manere, enā si se uoluat, magis etiā inquinat. Sic qui rem habet cum foeneratoribus.

Cholerici qui purgari nolunt, sub tempus collecta indies maiore bile, postea grauiter discrutiantur. Sic qui sinūt foenus accrescere, cum adest dies, grauiter e capite laborant.

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

Qui dicunt, carebo domo, carebo famulatio, ne debeam. Perinde faciunt, ac si hydropicus dicat medico, ego gracilis fiam, & inanis, nam nihil refert quam gracilis sit, modo sanus.

Vt pedē aut manū, si cōputruerit, data mercede refecam⁹. Ita domus aut famulitium abiiciendum ut liberemur a re alieno, hoc est ut liberi fiamus.

Vt in calamitatibus firmissimi, atq; optimi amici adsunt utiliter. Sic & sermones optimi.

Vt nādi iperiti, dū uolūt succurrere iis, qui prafocāt, ac mergūt, un a cū illis mergūt, & nocēt magis quā profūt. Sic amici qui in rebus aduersis tātū collachrymāt amico. Diffimile.

Nō quē admodū in tragædiis. Ita nobis in calamitatib⁹ op⁹ est, q̄ cōploret & collachrymet. Diffimile.

Corpus oneris pondere premitur. At animus ex sese sapenume ro pondus addit rebus.

Quā natura sunt amara, his admixtis quibusdam dulcibus gratiam addimus, Ita res per se tristes ratione sunt alleuandā.

Vt cochleæ semper domum suam secum circumferunt. Ita quidam horrent peregrinas regiones.

Vt pueris cū terrēnē personis, damus eas in manus, & uersatas ostendimus inanes, ut discant nō timere. Ita conueniet adhibita ratione, res specie terrificas excutere, ut cum uiderimus non esse quod apparet, contemnamus.

Quē admodū formicæ si semel ātro, & apes si semel aluearib⁹ eiici cōtigat, pegrināt. Ita qdā si semel patriā exeāt, exules se putāt.

Vt nauis cui firma est ancora, in quouis portu pōt cōquiescere. Ita animus si accedat recta ratio, quouis in loco tranquille uiuet.

Qui eos foelices dicūt, q̄ p oīa uagāt maria terrasq;. Perinde faciūt, ac si qs stellas erroneas iudicet fortunatiores fixis, quāq; illis quoq; suus orbis est, in quo uoluāt, nec soli licet suos egredi fines.

Vt q̄ decretū iferūt ad populū, adscribūt bona fortuna, ne nihil de suo uideant addidisse. Ita quidam alienis libris nugæ ascribūt, quæ nihil ad rem pertinent.

Qui uinū habet acre, & uapidū, nec ut uinū pōt reddere, nec ut acetū. Ita Zenoni τὰ πρῶτα καὶ τὰ ἕξτα nec bona sūt, nec mala.

EX PLVTARCHI MORALIBVS. XII.

Primū homines iuaferūt animalia noxia, post & oues & boues, postremo a nullo genere temperatū est, & Athenis primū calūniator aliquis supplicio affectus est, & recte, post hūc unus & alter, postremo nec a bonis est temperatum. Ita cum aperitur ius in malos, cauendum, ne postea in bonos recidat.

Pueri ludentes petunt ranas saxi, at illæ tactæ serio emoriūf. Sic nos animi causa uenamur, sed feræ serio occiduntur.

Vt nō æque cernūt cicadæ & accipitres, neq; similiter uolant aquila & perdix. Ita non omnia, quæ rationis participia sūt, æque ualent ratiocinandi acumine.

Vt os non secatur trama, nisi prius cinere & aceto præmolitū, nec ebur inflecti potest nisi Zutho prius mollescat. Sic fortuna nō potest reddere uulneratos animo, nisi accesserit malitia.

Vt medica terra diu retinet semina propter asperitatē, ut sero emergant. Ita morborum, ac dolorum causæ in hominibus aliquoties diu latent, donec uoluptas in febrem erumpat.

Vt sapiēs gubernator, in tranquillitate tempestatem expectat. Ita rebus tranquillis ad dolorē aliquem præparandus est animus.

Vt periculosa est secundum Hippocratem, summe bona corporis ualetudo. Ita rebus maxime prosperis, metuēda diuersa fortuna.

Vt deciduæ stellæ subito extinguūtur. Ita quos fortuna subito in summa prouexit, repente solent corruere.

Vt scarabei, ac uultures offēdūt unguētis, & Schyta iurauit se malle equū hiniētē audire, q̄ citharœfī ū canētē. Ita nō oib⁹ placēt optia.

Vt Mathematici centro, ac patio. Ita quidam omnem uoluptatem uentre circumscribunt.

Vt polypi non extendunt sua flagella, nisi ad esculenta. Sic quidam omnem fœlicitatem cibo, potuq; metiuntur.

Vt maior dolor obscurat minorem. Sic animi uoluptas corporis delectationem.

Vt q̄ uehementi laborāt fame, nec est qđ edaf, suis ipforū artub⁹ uesci coguntur. Ita quidam præ fame gloriæ, sese ipsos laudare coguntur, si desit a quo laudentur. Quēadmodū a piscibus hyrcanis, nec boni q̄ppia expectat, nec mali. Sic Epicurei, nec turbati nos uolūt deorū metu, nec delectari beneuolētia.

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

Si fieri potest, lippitudinem auferimus ab oculis, sin id nō licet, non tamen eruimus oculum. Ita si superstitio tolli prorsus non potest, non tamen protinus credendum, nullos esse deos.

Vt principem simul & metuimus & amamus, ut iustum malis, bonis placidum. Sic & deum.

Diffimile.

Non quemadmodum quoties cū truculēto agimus tyranno, animo sumus anxio. Sic in sacris mysteriis anxium, ac diffidentem oportet esse.

Diffimile.

Qui nauem fregit, tamen spe uehitur, nam fieri potest ut corpus natās in terrā deferat. At q̄ excidit e philosophia, totus perit.

Vt Athletæ nō ferūt coronā, nisi uicerit. Sic bonis uiris pramia felicitatis nō ante cōtingūt, quā peracto huius uitæ certamine.

Vt austeria remedia, sed necessaria, leuant quidem agrotantes, sed offendunt & inficiunt sanos. Sic acris obiurgatio uitio medetur, probos offendit.

Stoici qui se dicunt inuictos, improhibitos, & cætera, cum omnia secus patiantur, similes sunt nauibus, quibus inscriptum est, *εὐπλοία καὶ πρὸ νότα σὺ ζῶσα καὶ θοράξ* hoc est, splendidi, ac magnifici tituli. At nihilo seci⁹ iteri i actat fluctib⁹, cōminuūt, ac subuertūt.

Scarabei fugiunt unguenta, deleantur foetoribus. Sic nonnulli pessima pro optimis placent.

Vt pauperiores aliquando donant munuscula ditioribus, quos plus recipiant. Sic indoctiores. prouocamus nonnullos, ut eruditiora uicissim illi respondeant.

Accensam lucernam nemo moleste fert. extinctam dolent omnes. Ita nasci iucundum, mori inanimale.

Vt non satis est soli bonitas, nisi accedat & cultor idoneus, & sermina. Ita non sufficit ingenii foelicitas, nisi accedat doctor & institutor egregius, & præcepta idonea.

Vt stilla cauat assiduitate saxum, at ferrum contractatione atteritur, Ita assiduitas etiā durissima uincit.

Vt curruum rotæ ui inflexæ nūquam ad pristinā restitutiōem

EX PLVTARCHI MORALIBVS XIII.

queunt reuocari, itidem histrionum baculi. Ita quædam ingenia sic consuetudine, & institutione deprauant, ut corrigi non queant.

Vt ciuiles seditiones rectius in hostes transferimus. Sic rectius inuidemus alienis, quam fratribus, etiam si sit optimū omnino non inuidere.

Vt in bilance, altera surgere, altera cedit, ac deprimitur. Ita frater euecto ad maiora fratri cedere debet, submittens sese, non repugnans.

Vt in numeris minores additi maioribus, eos multiplicant, & uicissim multiplicant ipsi. Sic frater obseruiens fratri euecto ad honores, & auget illius dignitatē, & uicissim ornat illi splendore.

Vt in digitis, etiam qui scribere, aut canere nesciunt, tamē una cum illis mouentur, & obsequiū. Sic fratres fratribus magistratū administrantibus adesse conuenit.

Vt feris bellum est cum iis quæ iisdem aluntur, cū cæteris pacē agunt. Sic inuidia & emulatio inter eiusdem artis professores. Nam pugili cum cursore conuenit.

Conuenit amantibus diuersas amicas, in eandem depereuntibus male conuenit. Sic dissident qui eadem ex re gloriā affectāt.

Diffimile.

Qui diuersam ingrediuntur uiam, non possunt sibi mutuo prodesse. At qui diuersa uitæ ratione utuntur, adimunt inuidiam, ac magis sibi inuicem sunt auxilio.

Vt macula statim eluenda, ne inhærescat, & difficilior eximat. Ita dissensio fratrum ilico tollenda, ne gignat odium.

Vt si buboni accedat febris, nihil est periculi, uerum si sublato illo tamen morbus perseueret, uidetur altius egisse radices. Sic fratrum dissensio, quæ cessat lite finita, causæ erat, non ipsorum. at si manet etiam dum negotio confecto, iam negotium prætextus erat, non causa sed exulceratus animus in causa fuit.

Vt aqua in locos hiantes ac diductos influit ac magis eos diuelit. Ita quidam irritant fratrum dissidia.

Vt amici detestantur saxum, aut canem incurrentem, qui eos dirimat. Sic execrari deberent homines caninos, qui maledicentia

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

sua dirimunt necessitudinem, mutuamq; beneuolentiam.

Cassiteris, id est, stannum, uel plumbum album, æs ruptum ferruminat, utrumq; contingens propter affinitatem, quã habet cum utroq;. Ita amicus amicitiam ac beneuolentiam disruptam reconciliare debet, utriq; sese accommodans ex æquo.

Vt non impletur uas quod semper effundit, nihil accipit. Ita non accipit sapientiam, qui semper loquitur, nunquam auscultat.

Erat porticus in olympia, quam septiuocam uocant, quod pro una uoce multas redderet. Ita locutulei quidam, uel uno prouocati uerbo sermonem immensum referunt.

Vascula inania maxime tinniunt. Ita quibus minimum inest mentis, hi sunt loquacissimi.

Aiant semen, quod statim effunditur, inutile esse ad genituram. Ita sermo garrulorum ad nihil conducit.

Vt ædium ostio carentiũ, & crumenarum absq; uinculis, nulla est utilitas. Ita multo magis oris claustro carentis, nullus est usus.

Vt triticum inclusum in uase, mensura auctum inuenitur, sed nitiat. Sic garrulus accepto sermone semper addit, & maiorem eum reddit, sed fide iam carentem.

Qui abigat homines cesto Veneris, a Venere uideatur alienus. Sic qui oratione molestus est & reddit inimicos, a Musis est alienus, & utendi ignarus, quandoquidem oratio ad conciliandos homines est reperta.

Vt terra quo melior est natura, hoc magis corrumpitur, si negligatur. Ita ingenia, nisi recte excolantur, quo sunt foeliciora, hoc pluribus uitis obducuntur.

Est terra quãdam asperior, duriorq;, quã tamen culta protinus ferax reddatur. Sic ingenia duriora natura, institutione mansuescunt.

Nulla fere est arbor, quã non sterilescat, ac tortuosa fiat, si cultura desit. Ita nullum tam foelix ingenium quod non degeneret, citra rectam educationem.

Nullus equus recte sessori paret, nisi arte domitus. Ita nullum ingenium non ferox, nisi præceptis cicuretur, & educatione.

EX PLVTARCHI MORALIBVS XIII

Nulla tam fera bellua, quæ non mansuescat cura. Ita nullum tam agreste ingenium, quod institutione non mitescat.

Vt molli materiæ facile sigillum imprimitur, si durefcatur non item. Ita puerorum ingenia facile quamuis recipiãt disciplinam, sin ætate durefcant, non item.

Vt agricolæ uallos apponunt arbusculis, quo recte crescant. Ita qui instituit, addit monita, & præcepta ingeniis salubria ne deuari cent in uicia.

Qui diu in uinculis fuerunt, cum soluuntur, tamen claudicant adhuc, nec ingredi possunt. Ita diu uiciis assueti etiam cum ea deserunt, quædam retinent uestigia.

Non satis est habere corpus sanum, uerũ & bonæ habitudinis, ac robustum sit, oportet, Sic ratio non solum pura debet esse, & a uitiis immunis, nisi sit & robusta.

Vt plures urbes præternauigasse pulchrũ est, sed expedit unam incolere optimam. Ita quam plurima sunt cognoscenda, sequenda retinendaq; optima.

Quemadmodum proci cum Penelope potiri non possent, sturprarunt illius ancillas. Ita qui philosophiã nõ possunt assequi, aliis literis se contaminant.

Nutrices uagientibus pueris rursum apponunt papillam. Sic discipul⁹ offensus correptione, rursũ est laude subleuãdus, ne deficiat.

Plantæ mediocri aqua aluntur, immodica suffocantur. Sic animus, moderatis laboribus adiuuatur, immoderatis obruitur.

Vt sunt uices somni & uigiliae, noctis & diei, tempestatis & serenitatis, belli & pacis. Ita labores leuandi otio & lusibus.

Lyram & arcum remittimus, quo melius possint tendi. Ita recreandus otio animus, ut ad labores reddatur uegetior.

Vt Hierophantæ, quatenus licet, aperiunt mysteria. Sic de rebus arduis cautim & circumspete iudicandum.

Vt mysteria cum silentio spectantur. Ita quædam melius laudantur silentio, quam ratione.

Vt in lance momentum in utramq; partem æque propesum est, & in neutram inflectitur. Ita dubius animus.

Dii

III D. ERASMI ROT. SIMILIA.

Medici pharmacis amaris, dulce non nihil admiscēt, ut alliciāt. Ita parentes obiurgationis asperitatē lenitate debent mitigare.

Auriga non semper adducit habenas, sed aliquando remittit. Ita pueris non nihil indulgendum.

Vt asparagus spinosus dulcissimū fert fructum. Ita ex duris iniitiis magna uoluptas nascitur.

Qui prima uirginum dissidia non ferunt ad tempus. Idē faciūt quod ii, qui offensi labruscis, uuas maturas aliis relinquunt.

Sponsæ quæ statim offensæ moribus uirorum, eos deserūt. Per inde faciunt, ac si quis ictus ab apibus mel relinquat.

Vasa initio quauis occasione dissoluuntur, ac tempore cōmissuris compactis uix igni ferroq; diffecantur. Ita prima cōiugatorū cōsuetudo leui momento dirūpitur, sin coaluerit, lōge firmior est.

Ignis facile accendit in paleis, & pilis leporinis. sed idem mox extinguitur, si nihil addas. Sic iræ amantium, aut nuper coniu-gatorum, si nemo se admiscuerit.

Qui uenenis piscatur, facile interimit, & tollit piscem, sed corru- ptum & malum. Sic quæ philtris captāt maritos, stupidos habēt & inutiles.

Vt Circe non fruebatur iis, quos uerterat in fues aut leones, sed Vlyssē sanum ultra omnes dilexit. Ita quæ ueneficiis nactæ sunt maritos, insuauem cum illis uitam agunt, ob dementiam.

Quæ malunt dominari dementibus maritis, quam sanis ac prudentibus parere. Perinde faciunt, ac si quis in itinere malit du- cere cæcum, quam sequi uidentem, & uiæ gnarum.

Vt Pasiphææ maluit tauri congressum, cum uxor esset Minois. Sic quædam nuptæ moderatis, ac feueris uiris, ad intemperantiū amorem deurgunt.

Vt qui in equum insilire nō possunt ob imbecillitatem, docēt ipsum inflectere genua. Sic quidam generosas ac potentes nacti uxores, nō dant operam, ut ipsi meliores fiant, sed illas deprimūt.

Pro equi magnitudine temperamus frena. Ita pro uxoris dig- nitate moderanda gubernatio.

Diffimile.

EX PL

Luna cum

abest, laet

ci debet, eode

Diabus uo

quicquid fit i

nitio marit

Cum spir

gis astringit

& tonicam

care, magi

Vt inutil

lenter simi

si uiro mœ

Vt Geor

sed una cur

risa, & latis

Vt qui m

tate, marit

cum uxore

Vt rex

studiosos

similem e

brius cast

Vt fini

oportet u

Vt uir

& mulie

Vt co

corpore

Vt uir

domas n

Vt ne

Ita nem

Quer

EX PLVTARCHI MORALIBVS. XV.

Luna cum soli coniungitur, tum obscuratur, & occultatur, cum abest, lucet. Contra proba uxor praesente marito, maxime cōspi-
ci debet, eodem absente, maxime condi ac latere.

Duabus uocibus simul sonantibus, gratior fit concentus. Ita
quicquid fit in familia, fit quidem utriusq; consensu, sed tamē ar-
bitrio mariti.

Cum spirat Boreas, conatur ui uestem reuellere, at homo ma-
gis astringit pallium, quod si sol tepido uento demullerit, iā spēte
& tunicam abiicit. Sic uxor conans cōuiciis maritum a luxu reuo-
care, magis irritat, si placide ferat & roget, magis efficit.

Vt inutile spectaculum auro gemmisq; adornatum, nisi repræ-
sentet similem imaginem. Ita inutilis uxor quantumuis opulēta,
si uiro mœsto sit hilari, hilari mœsta.

Vt Geometra negat moueri lineas & superficies sine corpore,
sed una cum corporibus moueri. Sic uxor in seriis, & ludicris, &
risu, & latis, & tristibus, accommodabit se marito.

Vt qui nō ferūt uxores secū edere, aut bibere, docēt eas ingurgi-
tare, maritis absentibus. Ita qui non communicant lusum, & iocos
cum uxore, faciunt, ut alibi quarant, inscisci uiris.

Vt rex musicae studiosus complures reddit musicos, literarum
studiosos doctos, aleator aleatores, rapax rapaces. Ita uir comptus
similem efficit uxorem, uoluptuarius incōtinentem, castus & so-
brius castam & sobriam.

Vt sinistrarum partium ictus redundant in dexteras. Ita uirum
oportet uxoris incōmodis commodisq; commoueri, & contra.

Vt uincula ex cōmissura uires accipiunt. Sic ex consensu uiris
& mulieris, familiae status.

Vt corpus nihil potest absq; animo, nec animus recte ualet, nisi
corpore incolumi, Sic inter uxore & maritum oīa sunt cōmunia.

Vt uinum appellatur, etiam si maior aquae pars sit admixta. Ita
domus mariti dicitur, etiam si mulier plus contulerit.

Vt nemo sentit qua parte stringat caecus, nisi qui indutus est.
Ita nemo nouit ingenium mulieris, nisi qui duxit uxorem.

Quemadmodum febres ex occultis causis, ac sensim collectae,

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

magis metuunt, quam quæ ex manifestis & grauibus causis sunt orta. Ita occulta ac pusilla, cotidianæq; offensæ magis dirimunt beneuolentiam coniugatorum.

Qui pronubæ Iunoni rem diuinam faciebant, exemptum se abiciiebant ad altare, significantes a matrimonio bilem omnem procul esse oportere.

Vt uinum sic est austerum, ut idem tamen sit utile ac iucundum, non amarum, uelut aloë. Sic erit & materfamilias.

Quæ ueretur ridere apud uirum, ne uideatur lasciuia, nec agere quicquam, ne audax. Perinde facit quasi nec ungeretur, ne uideretur unguentis uti, nec lauaret faciem, ne fucis uti putetur.

Vt orator neglectis fucis, ac theatricis cultibus, rebus ipsis magis mouet auditorem. Sic uxor non meretricio corporis cultu, sed moribus commendatur uiro.

Vt tibicen per alienam uocem sonat. Ita mulier quædam non grauabitur per uirum loqui.

Vt philosophi colentes principem, se reddunt nobiliores, non illum. Sic uxores subdentes se uiro, laudem consequuntur. conantes autem imperat, deterius audiunt, quam quæ subiiciuntur.

Imperium uiri in uxorem non erit, cuiusmodi est domini in re possessam, sed cuiusmodi est animi in corpus.

Vt humida miscentur omnibus partibus. Sic inter coniugatos, omnia debent esse communia.

Vt ælurus unguentis effertur, & in rabiem agitur. Ita quædam uxores insaniunt, si senserint in uiris unguenta.

Qui ministrant Elephantis, non sumunt lucidam uestem. qui tauris, purpuream non induunt, nam his coloribus effertur. Tigrides tympanorum strepitum non ferunt. ita uxor ab his debet abstinere, quibus senserit maritum uehementer offendi.

Vt apicula per omnia circūuolitas, id quod est utile, domum adducit. Ita studiosus ex uno quoque quod ad mores confert, excerpit.

Vt corporis uitia grauiora sunt, quæ faciunt hunc. ita quædam animi uitia ob id sunt grauiora, quod uehementius perturbant, minus enim cruciat, si quis non credat esse deos, quàm si quis super-

EX P

Atiole timor

Comica

cum diuina

uolant conita

laborum del

Heracit

ipitos in su

dem comu

Polyerat

Corinthi. D

grasset. At

Licet sen

fugere, ad di

q; ferre poss

Si mis

pois effug

Latron

tuto sunt.

Vt tigr

quæ bona

Vt qu

perperam

dit. Ita le

noxios.

Bion

accipit f

quicquid

Gube

implor a

detraben

Vt A

EX PLVTARCHI MORALIBVS. XVI.

stitione timeat deos. Diffimile.

Comicus uenuste dixit de iis, qui lectos inaurant, ac de argentat, cum dii nihil nobis gratis dederint, nisi somnū, cur, id sibi magno uolunt constare. At cum dii somnū nobis dederint curarum, & laborum delinimentum, superstitiosus sibi illū reddit carnificinā.

Heraclitus dixit, uigilantibus unum communem esse mundum, sopitos in suum quēq; discedere. At superstitiosus ne uigilans qui dem cōmuni cū aliis mundo fruitur, semper sōnante cogitatiōe.

Diffimile.

Polycrates tyrannus non erat formidabilis, nisi Sami, Periāder Corinthi. Desinebat metuere, qui illinc in liberam ciuitatem emigrasset. At superstitiosus nō habet quo cōfugiat, ut metu liberes.

Diffimile.

Licet seruis, quibus spes nō est libertatis, ad principis statuā con fugere, uēditionē postulare, mutare dominū, si durius habiti sunt, q̄ ferre possint. Superstitiosus nec hoc licet.

Si miserū est seruire, multo miserrimū est seruire his, quos nō possis effugere.

Diffimile.

Latrones aut fugitiui, si aram aut statuam apprahenderint, in tuto sunt. At hic maxime trepitat superstitiosus.

Vt tigrides circūstrepentibus tympanis aguntur in rabiem. Ita quæ bonas mentes compescunt, feras & agrestes irritat, & efferat.

Vt quibusdam minus mali fuit, non omnino uidere, quam perperam uidere, uelut Herculi, qui filios uidens pro hostibus occidit. Ita leuius malum est, deos omnino non credere, quam credere noxios.

Bion inquit, quemdmodum quicquid paxillo appenderis, id accipit sustinetq;. Ita quibusdam quicquid suaseris admittunt, quicquid imposueris ferunt.

Diffimile.

Gubernator uidens insurgere tempestatem, deorum auxilium implorat, nihilo segnius interim clauum moderas, & antennam detrahens. At superstitiosus despondet animum.

Vt Arithmeticoꝝ digiti aliquando ualēt multis milibus,

aliquando nihil. Sic regum amici, aliquoties quoduis possunt, rursum mutata fastidium gratia, nihil possunt.

Vt frequētius cōuenit ad spectaculū, ubi nō nihil theatricæ stips confertur. Ita disciplinæ a pluribus coluntur, quæ præter uoluptatem, ac dignitatem, emolumentum etiam & cōmoditatē adferūt.

Vt in tranquillitate corpus expeditum redditur aduersus imminentem tempestatem, Ita tenui uictu, parcaq, ut medici loquunt, dieta utendum, ut si incidat opiparum conuiuium, possis enatare.

Vt in conuiujs temperamus ab appositis cibis, quo locus sit lauitiis, quas expectamus. Ita quotidiana parsimonia præmunien di sumus.

Vt qui sacrum exhibent, ipsi nihil inde gustant. Ita quidam alios accipiunt, ipsi abstinentes.

Vt qui sacram pecuniā uertunt in usus belli, uoluptatē transferunt ad necessitatem. Ita qui ad usum edunt, ac bibunt.

Quidam fastiditis propriis uxoribus, & formosis, amantibus, cum scorto mercede coeunt, gloriæ causa, magis quā uoluptatis. Ita quosdam cibi delectāt uel ob id ipsum, quod rari sint ac magno empti.

Vt axillarum titillatio risū gignit, sed insuauem & spasmo similem. Ita uoluptates iniucūda, quas corpus ab animo extimulatum, non sponte capit.

Diffimile.

Abominamur scēminas utentes ueneficijs in nos, & amplectimur ciborum artifices.

Vt membrum scabiosum semper opus habet frictu. Ita cupiditas animi nunquam satiatur.

Vt Athenienses nunquam de pace consultabāt nisi pullati, quē admodum dicebat Demades. Ita nobis non uenit in mentem moderatior uictus, nisi iam febris æstuantibus, & ad motis pharmacis.

Lysimachus ob sitim coactus se debere Scythijs. deinde cū frigidam bibisset aquam, dii boni, inquit, quam breuis uoluptatis causa, quantam deposui foelicitatem. Ita nobis cogitandum, postquā ob potiūculā intēpestiuā, aut Venerem in lōgum morbū incurrimus.

EX PLVTARCHI MORALIBVS XVII.

Vt cicatrix admonet cauendum esse uulnus. Ita memoria præteritorum malorum reddit cautiore.

Vt pueriles querimoniae, facile cõquiescunt. Ita leues cupiditates subducta materia facile sædantur.

Flosculorum odores per se parum efficaces, admixti oleo maiorem uim habent. Ita morborum causa, si in corpus incidant, iam humoribus collectis abundans.

Qui male affecto corpore, uitæ ratione morbum accersunt, ii quasi cœnum commouent.

Vt nauæ nimium onerantes nauem, deinde in exhaurienda sentina laborant. Ita qui corpus onerant cibis, ac deinde clysteribus inaniant.

Qui corpus ægre affectum ad balneas ac uoluptates trahit.

Quasi putrem ac laceram nauem deducit in mare.

Si ebrii comeffatores irrumpant in domum luctu funestam, non solum nihil adferent foelicitatis, sed eiulatum potius excitabunt. Ita uoluptates in corpore agro offendunt quoq.

Vt nauæ sereno cœlo non nihil laxant uela, cum est suspicio tempestatis, contrahunt. Ita corpori recte affecto non nihil permittendum, contra si quid timebitur morbi, cautius agendum.

Homines tantum pingues, ac robusti, duriq; similes sunt gymnasiolorum columnis, ut dixit Aristo.

Vt nauibus sentinae plenis onus detrahendum. Ita corporibus aggrauatis, subducendus cibus, ac potus.

Qui ita corpus exinaniunt pharmacis, ut peregrinis rebus expleant, ac magis noxiis. Perinde faciunt, ac si quis expulsis e ciuitate Græcis, inducat Persas, aut Scythas.

Vestes quæ nitro, similibusq; rebus lauantur magis atteruntur. Ita uomitus pharmacis extorti, magis offendunt.

Vt scelestæ mulieres abortum prouocant, ut rursus impleant ac uoluptentur. Ita quidam in hoc ipsum corpus euacuant pharmacis, & clysteribus, ut denuo liceat ingurgitare.

Qui a præscripta uitæ ratione, ne tantulum quidem audet discedere. ii ostrei uel stipitis potius uiuunt.

E

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

Vt ferrum crebris immersionibus consumitur. Ita corpus crebris permutationibus uitatur, hoc est si nunc immodicis laboribus intendatur, nunc uoluptatibus liquefiat, ac molliatur.

Nautæ a nauigandi labore turpiter conferunt se ad uoluptates, rursum a uoluptatibus ad nauigationem redeunt. Ita quidam a deliciis ad labores, a laboribus ad delicias, summa uitæ incostantia sese uertunt.

Qui uiro malo addit opes & gloriam, is febricitanti ministrat uinum, bilioso mel, cœliacis obsonia, quæ morbum animi, hoc est stultitiam augeant.

Qui morbo laborant, cibos purissimos & lautissimos fastidiunt & recusant, si quis edere compellat, iidem restituti bonæ ualitudinis, caseo quoque, aut cepe lubenter uescunt. Ita stultis magnifica fortuna iucunda, Sapiētibus et iam humilis, ac tenuis fortuna suauis.

Qui cibi dumtaxat causa ad conuiuium accedunt. Quasi uas adducunt implendum. Mistum.

Qui in eadem uehantur nauis, & in iisdem militant tentoriis, sese mutuo ferant, oportet. Sic qui uersantur in Republica. At in cōtinue non idem est necesse. nam illic periculum est commune, hic non ita.

Qui rogant quid simus facturi, si non edamus, aut bibamus, & huiusmodi rebus utamur. Perinde faciunt, quasi Danaides essent sollicitæ quid facturæ sint, si dolium impleatur.

Qui e seruitute manumissi sunt, quæ dominis solent facere cum seruirent, ea faciunt sibi ipsis, suoque arbitrio & praesidio. Sic nunc anima alit corpus multo labore, multisque curis, postea facta libera seipsam alet contemplatione ueri, nec poterit ab ea auelli.

Vt corpus est instrumentum animæ. Sic anima est instrumentum dei.

Vt grauiora corporis uitia, quæ in uulnus, & in tumores erumpunt. Ita animi affectus, qui grauibus curis uitam reddunt molestant, ut uitium est, ex atomis omnia nata credere. at non angit animum quemadmodum auaritia. Dissimile.

Non timet mare, qui non nauigat, non bellum qui non bellat. non latrones, domi manens, non calumniatorem pauper, non inuidiam priuatus, non terramotum, qui est in Galatia, non fulmen qui est in Aethiopia. At superstitiosus omnia timet, terram, mare,

EX PLVTARCHI MORALIBVS XVIII

aerem, cœlum, tenebras, lumen, strepitum, silentium, somnium.

Diffimile.

Serui cum dormiunt, non timent heros, uincti obliuiscuntur cõpedum in fomno, ulcera, carcinomata & grauiissimi etiam cruciatu conuiescunt. Sola superstitio etiam dormientem infestat.

Diffimile.

Tyrannũ mutato solo licet effugere. Qui deũ timet nõ est quo effugiat, quãdoq; nõ est deus, Diffimile.

Licet seruis, postulare distractionem & mutare dominum, Idẽ non datur superstitiosis, cum omnes deos metuant.

Si miseri sunt, qui duos nati sunt dominos, quanto infœliciores, qui dominis seruiunt uitis, a quibus non possunt aufugere.

Diffimile.

Sunt aræ seruis, sunt statuae, sunt asyla latronibus ad quæ confugiant, & ubi tuto sint. At hic maxime timet superstitiosus.

Vt Tigrides, si quis tympanis circumsonet, in rabiem agi dicunt, adeo ut seipsas deniq; discerpant. Ita quosdam offendit, quod aliis addit animum, puta musica, eloquentia &c.

Cum nauta uidet imminere tempestatem, primũ quidem deos inuocat, ut incolumi liceat in portum appellere, mox contrahit uela, atq; oia nihilo secius parat, quibus est opus. Ita nos debem⁹ auxilio diuino fidere, sed sic ut nostrã quoq; industriã adhibeam⁹.

Item arator ab Hesiodo iubetur diis sacrificare, deinde aggredi, & miles primum inuocat opem diuinam, deinde armatur.

Vt tremunt, qui urforum aut draconum iustra adeunt. Sic superstitiosi cum tractant diuina, existimantes deos semper paratos ad nocendum.

Qui diuos colunt metu alicuius mali. Perinde faciunt, ut ii qui tyrannos uenerantur, ne noceant, quos oderunt animo.

Quidam dum stulte fugiunt latrones, aut feras, in auia incidunt & barathra, aut præcipitia. Sic quidam superstitionem ita fugiunt, ut incidant in impietatem, cum in medio sit pietas.

Vt qui e uinculis emittunt, licetius uagant, q̃ ii q̃ nũq̃ fuerunt in uinculis. Sic pueritia cum a præceptoris gubernatione soluitur.

Eii

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

Qui demissi a pædagogis, suo relinquuntur arbitrio, non abiciunt imperium, sed mutât principem. Nam pro pædago iam rationi parent.

Qui in ciuitatem ascripti sunt, & hospites, multa damnant, ac moleste ferunt. At qui in ea a pueris sunt educati, quiq; asueuerûnt, probant. Sic qui philosophiam a pueris imbiberunt.

Vt athletis amphiotides adduntur contra plagas. Ita pueris focalibus magis est opus, aduersus pestilentem orationem.

Vt peius sentiunt de homine, qui dicunt eum esse iracundum, perniciosum, quam negât eum uiuere. Ita minus male sentiunt de diis, qui negant ullos esse, quam qui dicunt morosos, noxios, irritabiles, ut faciunt superstitiosi.

Vt ager si non colatur, non solum infrugiferus manet, uerum etiam multa syluestria producit. Ita adolescens rationis capax, nisi præceptis honestis exerceatur, non solum non euadet bonus, sed ad multa uitia desectetur.

Diffimile.

In ludo sphaeræ, simul discunt, & mittere & excipere commode. At in doctrina prius est bene accipere, quam mittere, quemadmodum concipere prius est, quam parere.

Vt aues subuentaneos concipiunt foetus. Sic inutilis oratio accepta, nec inharens, sed protinus in auras dispergitur.

Vasa ad excipiendum quod infundit, accommodant & inclinant sese. Sic qui discit debet accommodare sese, ne quid effluat eorû, quæ utiliter dicuntur.

Vasorum malorum & putrium aures quibuslibet implent potius quam necessariis. Ita quidam stultissima protinus discunt.

Qui equos recte alunt, eos docent parere freno. Pueros qui uolunt instituere primum asuefaciat, ut dicto sint audientes.

Si quid in utres uelis infundere boni, uentum atq; aerem emoueas, oportet. Sic factum, ac tumorem eximas oportet ab animo eius, quem uelis docere.

Malus consiliarius omnia deprauat assidens. Sic inuidia nulla magis damnat, quam quæ sunt optime dicta.

EX PLVTARCHI MORALIBVS. XIX.

Vt lumen. Ita nec oratio ulli prodest, nisi uolentibus accipere.

Vt œconomicis & amici profunt & inimici, quemadmodum dixit Xenophon. Sic uigilans auditor & cordatus nō solum dictis, uerumetiam erratis aliorum fit eruditior.

Vt in alienis oculis nos metipfos cōspicimus. Sic in aliena dictione quid nos deceat aut dedeceat, contemplandum est.

Vt ad sacrum epulum, sic ad auditionem oportet placidum ac beneuolum accedere, ut benedicta probes candide. aut si parum recte dicat, tacitus notes quamobrem errauerit, & animi conatū certe probes.

Facile est demoliri, quod alius extruxit, at difficillimum, idem aut melius aliquid extruere. Ita aliorum orationem repræhendere in procliui est, at eodem modo melius dicere, non est perinde facile.

Vt multa belli inania, iuxta prouerbium. Ita & auditionis, puta supercilium, acclamatio, strepitus, & id genus alia.

Quemadmodum in iis, quæ ad tibiam canūtur, multa fallunt, ac suffugiunt auditorem errata. Ita in oratione phalerata, multa inepte dicta fallunt auditorem, ob phaleras, & fucos orationis.

Qui coronas nectunt, bellissima quærūt, non utilissima. At apes etiam amarissimo thymo insidunt, atq; inde mellificium colligūt. Sic oportet auditorem, non flosculos orationis, uoluptatis causa sectari, sed uim sententiarum, & utilitatem.

Diffimile.

Non oportet hoc animo ad audiendū accedere, quo ad spectaculum. puta ut tantum delectemur, sed ut meliores efficiamur.

Non conuenit, ut in tonsrina surgens, ad speculum contempleris teipsum, num recte sis curatus. Ab oratione discedens, non expendas, num melior sis factus, aut deterior ex auditione.

Vt balnei non purgantis. Ita nec sermonis ulla est utilitas.

Non sic ad audiendum est accedendum, ut uelis inungi & oblini facis, quo nitidior fias, sed gratiam habeas, si uelut alueare acri fumo, sic ipse mordaci sermone, purgeris animo, qui cæcutientiæ & lippitudinis est plenus.

Eiii

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

Qui bibunt, ubi iam defuerint sitire, tum poculi sculpturam cōtēplantur. Sic in oratiōe, primū animaduertēdū, q̄ salutare sit quod dicit, deinde si uacat, quid sit elegans, aut nitidum, cōsiderare licet.

Qui statim orationis ornatum requirit. Perinde facit, ac si quis nolit antidotū bibere, nisi uas sit adductū ex Atticā Veneris figulina, nec in hyeme uestē iduere, nisi quæ lanā habeat ouiu Atticarū.

Vt qui ad conuiuium accessit, utitur appositis, nec aliud requirit. Ita discentem tacite audire oportet, donec qui dicit perorarit. tum si lubeat utilem aliquam quæstionem proponere.

Vt apud Homerum Vlysses rideret a procis, quod panis frustula peteret, non enses, neq; lebetes. Ita magis ride ndi sunt, qui disserenti minutulas ac friuolas quæstiunculas obiiciunt.

Vt qui claue uelit secare ligna, securi aperire ostiū, utriusq; usu sese priuat. Sic qui dicentem alienis ac friuolis quæstiunculis perturbant, non solum nullum capiunt fructū ex iis quæ dicunt, uerū etiam mali uiri opinionem, atq; odium lucrifaciunt.

Vt morbus non calandus est, sed in publicum efferendus, quo sanari possit, ut dixit Heraclitus. Sic inscitia non est tegenda.

Vt tragœdi in theatris. Ita philosophus in scholis est audiend⁹, nempe ad finem usq; ,

Diffimile.

Qui pecuniam dat, quātum impertit alii, tantum sibi detrahit. At non idem fit in laude, & tamen hoc imaginantur maligni quidam, partius impertientes laudem, quam pecuniam.

Vt qui maligne dant aliis, uidentur ipsi parum habere. Ita qui parce & maligne laudant alios, uidentur adhuc suas esurire ac siti re laudes.

Diffimile.

Iudex in causa nihil tribuens amori, tantum rem perpendit, ac secundum eam pronunciat. At in audiēdis philosophis, multis lapsibus candide fauendum est. unde ueteres iuxta Mercurii statuam, Gratiarum item ponere soliti sunt.

Vt iuxta uias asperas, ac salebrosas, uiolæ, flosculiq; nonnunq̄ occurrunt. Ita in oratione infacunda nonnunq̄ & sententiæ, & figuræ incidunt dignæ quæ laudentur.

Vt hædera undecuis ex se inuenit, quo se alliget. Ita amor etiam

iis capitur, quæ non amantem offendunt.

Ut amantes candidè interpretantur uitiã quædam. Ita debent & auditores dicentium.

Bonus cõuiuã nõ existimat hoc tãtũ suarũ esse partiũ, ut suauiter accipiat, cura sumptuq; alieno, sed debet cõmodũ uicissim exhibere cõuiuã. Sic auditor nõ tantũ audit otiosus, dicente sollicito. sed uultu, oculis, applausu, fauore, iuuare oportet dicentem.

Ut in ludo sphaeræ alterius est commode mittere, alterius scite excipere. Sic in audiendo cõuenit utrumq; suo fungi officio, tum eum qui differit, tum eum qui aufcultat.

Qui castam ac philosophicam oratiõem meretriciis ac philosophicis laudibus prosequuntur. Perinde faciunt atq; ii, qui athletam liliis aut rosis coronent, non lauro, aut oleastro.

Ut non quæuis corona quemuis decet uictorem. Ita non quæuis laus, aut quiuis honos, quemcunque hominem

Ut ridiculus sit cantor, qui rem grauem Lydiis efferat modis. Ita ridiculus qui de diis, aut recte uiuendo uerba faciens, rhetoricis lasciuat flosculis.

Non quæadmodũ parasitus conuicio tactus ab iis, a quibus alif, ridet ac nihil commouet. Ita a philosopho reprehensus debet esse affectus, sed nec offendi oportet, nec impudenter negligere.

Ut caro quæ callo obduruit, nõ accipit uibices plagarũ. Ita animus assuetudine peccandi, nõ cõmouet cor reptione licet acri.

Qui correptus statim fugit, exosus admonitorem, Peride facit, ac si sectus a medico continuo offensus aufugiat, non expectans ut obligetur, & oblinat uulnus ac mitigetur, nam is quod dolet iam passus, quod confert, non uult experiri.

Ut Telephi uulnus eadẽ hasta sanatũ est, quæ uulnus inflixerat. Ita uulnus obiurgationis ab eodem sanabitur, qui fecit.

Ut q; sacris iniciat pferũt primos illos insultus, spe securarũ dulcedinis, ac lucis. Idem faciendum iis, qui a philosopho obiurgant.

Ut priusq; assueuimus, multa nos offedũt in homie, quæ postea assuetis sunt etiam iucũda. Sic in literis, in philosophia, prima illa tædia toleranda sunt, donec usu fiant facilia iucundaq;.

D. ERASMI ROT. SIMILIA:

Vt uasa angusto ore difficilius recipiunt, sed retinent certius liquorem. Ita ingenia quæ tardius percipiunt, fere meminerunt tenatius.

Vt pulli inuolucres semper hiantes pendent de ore alieno. Sic quidam molesti sunt docenti, quod necessarium sit eis omnia mæsa in os inferere, nihilq; tradant ipsi sibi.

Vt quidam crebris diuerticulis uiam breuem reddunt longam. Sic nonnulli docentem crebris quaestiunculis nihil ad rem pertinentibus interpellantes, perpetuam interrumpunt doctrinam.

Quemadmodum ignaui, cibiq; auidi canes, domi ferarum pelles mordent, ac uillos uellunt, feras ipsas in uenatu non attingunt. Sic quidam præpostere studiosi, de nugis agunt, caput disciplinæ non attingunt.

Disimile.

Non ut uasa, itidem ingenia desyderant repletionem, sed satis est accensio, uelut incitamentum in materia, quouis inueniendi, & cupiditas ueritatis incitetur.

Veluti si quis ignem petat a uicino, deinde illic luculento reposito foco desideat, maneatq;. Ita quidam semper assident præceptorum, nec accedunt ingenium suum, ut domi suo fruantur igni.

Quemadmodum iuxta Philoxenû, suauissimæ sunt carnes, quæ non sunt carnes, & iucundissimæ pisces, qui non sunt pisces. Ita maxime delectat admixta philosophiæ poesis, & poesi admixta philosophia.

Vt in obsoniis non solum sequimur uoluptatem, sed etiam salutarietatem. Sic in audiendis & legendis authoribus.

Frustra clauduntur portæ ciuitatis, si una relinquatur aperta, per quam hostes irrumpant. Ita non satis est in cæteris temperatum esse, si auditus pateat perniciosi sermonibus.

Vt diligentius seruanda est porta, qua uia sit ad regiam. Ita cautius seruandus auditus, quod maxime sit cum rationali animi parte coniunctus, & quod per eam admittitur, maxime potest uel iuuare uel lædere.

Quidam Amethystû adhibent in computationibus aduersus ebrietatem. Multo magis in audiendis poetis, præcepta sunt adhi-

EX PL

benda, ne qui

Vt in his

caces, in illis

clara, multa

Vt Simon

ipi possent.

Quemad

alum præc

utoribus,

Si multi

et Lycurgu

poetica, no

salutaris,

Vt man

philosophia

cognitione

Quemad

percrea quo

fallat. Ita

mouetq;

Non ut

mendatio

Veneru

utilibus, a

Vt foc

quia est re

Vt in p

qui pinxi

imitabin

Quad

apta. Ita

tumetsi a

quas furto

EX PLVTARCHI MORALIBVS XXI.

benda, ne quid inficiant animum.

Vt in his locis ubi multæ nascuntur herbæ ad remedium effi-
caces, in iisdem multæ nascuntur letales. Sic in poetis multa præ-
clara, multa pestifera.

Vt Simonides dixit, stupidiore esse Thessalos, quam ut a se de-
cipi possent. Ita q̄ feliciore sunt ingenio, citius a poetis corrupuntur.

Quemadmodum Vlysses auribus cera obturatis, Sirenum peri-
culum præternavigauit. Ita nos si quid incidit blande fœdum in
autoribus, præteruehi oportebit.

Si multi inebriantur uino, non ob id incidendæ uites, ita ut fe-
cit Lycurgus, sed propius admouendi fontes. Ita si multi abutuntur
poetica, non protinus abiicienda, sed adhibenda cautio, ut fiat
salutaris,

Vt mandragora iuxta uites nascens, uinum reddit lenius. Ita
philosophiæ ratio admota poeticiæ, moderationem efficit eius
cognitionem.

Quemadmodum in picturis plus mouet color, quam lineæ, pro-
pterea quod propius hominis formam repræsentet ille, magisq̄
fallat. Ita mendacium admixta ueri similitudine, magis allicit,
mouetq̄, quam duplex oratio, quæ nihil habeat fuci.

Diffimile.

Non ut inuenire licet sacra sine tibiis & choro. Ita poësim absq̄
mendatio licet inuenire.

Venenum admixtum cibis, pestilens sententia admixta rebus
utilibus, ac iucundis.

Vt fœdis animantibus scite effictis delectamur. Ita in poësi,
quia est rerum adumbratio, etiam mala recte efficta delectantur.

Vt in paricidio, aut in cestu depicto, artem modo laudamus ei⁹
qui pinxit, rem ipsam detestamur. Itidem in poetis elocutionem
imitabimur, rem execrabimur.

Quædam per se non pulchra, quibusdam ob id bona sunt, quod
apta. Ita laudantur in poetis quædam, quod congruunt personæ,
tametsi alioqui fœda. Demonides claudus præcaba f, ut crepidæ,
quas furto amiserat, quadrarent ad pedes eius qui sustulisset.

F

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

Vt periculum sit, si omnes in idem inclinēt latus nauis, sed aliis alio inflectentibus, nauis optime libratur. Sic seditio & dissensio inter rhetores tutiorem reddit statum ciuitatis. Item dissensio poetarum inter se facit, ut minus inficiant opinionem lectoris.

Quemadmodum medici Cantharidis, quæ letale uenenū est, pedibus tamen & alis ad remedium utuntur. Ita licet ex eadem poetæ decerpere, quo medearis illius ueneno. Nam semper aliquid admiscent, quo significant se damnare, quod narrant.

Qui omnia student exprimere, multa praua imitantur imprudentes. quemadmodum Aristotelis balbutiem, & Platonis incuruos humeros familiares exprimebant.

Diffimile.

Non quemadmodū omnia religiose metuimus, ac reueremur in sacris. Ita oportet in autoribus omnia uenerari, sed audacter adhibito iudicio probare quædam, quædam improbare.

Diffimile.

Non sic est Poetis parēdū aut Philosophis, quæadmodū pueri obtēperant pædagogis. sed quemadmodū Cato puer parebat qui dem pædagogo iubenti, sed rogabat quam ob causam id iuberet. Ita fides habenda autoribus, si causam idoneam reddiderint.

Quemadmodū in uite, luxuriantibus folijs ac palmitibus sæpe fructus occultantur. Itæ in poematibus, figuris ac fabulis luxuriantibus, multa cognitu utilia fallunt adolescentem.

Quemadmodum in eiusdem pascuis apicis florem sequitur, capra fruticem, sus radicem, quadrupedia fructum. Sic in Poetis aliud aliud quarit, hic historiam, ille sermonis ornamenta, ille probationes, ille præcepta uiuendi,

Vt equis non in ipso cursu frenum iniicinus, sed ante cursum. Sic qui propensi sunt ad iram aut libidinem, ante rationibus ac monitis refrenandi sunt, priusquam in periculum uentum sit.

Vt apis ex amarissimis floribus, & asperissimis spinis mel suauissimum, ac lenissimum colligit. Sic ex turpibus, ac sceleratis fabulis, utcumq; decerpi potest aliquid utilitatis.

Vt freno circumagitur equus, ut clauo nauis. Ita oratione du-

EX PL
cuntur homi
Quemad
pertum, ad
mit autorem
Vt qui ue
nium, aut
hominem,
Vt qui f
re perturba
legendis, P
torum, ne p
Frustra
deorsum tr
di instituin
Vt in cu
bitus induc
aliquid de
Non ut
Sic repen
tum abiit
Vt ad
uita ad pl
res nostr
Vt pa
ne. Ita f
Vt qu
te rpor
tus, nul
conqui
tis hab
Vt
accumu
Vt u

EX PLVTARCHI MORALIBVS XXII

cuntur homines.

Quemadmodum medici pharmacum, ad unicum morbum re-
pertum, ad omnes similes ac finitimos accommodant. Ita conue-
nit autorum dicta ad uarios usus accommodare.

Vt qui uestes flagellant, corpus non attingunt. Sic qui generis
uitium, aut paupertatem exprobrant, non proprie tangunt ipsum
hominem, sed externa calumniantur.

Vt qui subito e summis tenebris in lucem educitur, magnope-
re perturbatur, nisi paulatim lumini assueuerit. Sic in Poetis præ-
legendis, Philosophorum opiniones inspergenda in animos pue-
rorum, ne postea ad tam diuersas doctrinæ rationes perturbentur.

Frustra suber appenditur retibus ut natet, si plumbum annexū
deorsum trahat, & in æquo teneat. Ita frustra præceptis bene uiuē
di-instituimur, si malitia addita non finit e stultitia emergere.

Vt in curatione non sentitur morbi leuamen, nisi syncerus ha-
bitus inducatur. Sic in philosophia non proficitur, nisi paulatim
aliquid decedat de stultitia, donec in alium mentis habitū p̄ficiat.

Diffimile.

Non ut Cæneus subito e muliere factus est uir, optādo tantum.
Sic repente ex improbo uiro, probus euadit quispiam, ut qui cubi-
tum abiit stultus, surgat sapiens,

Vt ad lineam applicandus est lapis, non ad lapidem linea. Sic
uita ad philosophorum decreta corrigenda est, non ea sunt ad mo-
res nostros trahenda.

Vt paulatim umbra remissa sentimus nos magis esse in lumi-
ne. Ita sensim imminuta stultitia, in sapientia proficimus,

Vt qui in immenso nauigant mari, ex ipsa uentorū uī, cursusq̄
te n̄pore coniciūt se promouisse, etiam si nondum appareat por-
tas, nusq̄ tamen consistunt, donec portum attigerint. Ita non
conquiescendum in philosophia, donec ad perfectum illum sapiē-
tis habitum peruentum sit.

Vt qui paulū addit paulo, idq̄ frequenter facit, ingentē aceruū
accumulat. Ita assiduitas ad bonā mentē parādā plurimum ualeat.

Vt uerus amor erga mulierē, non desyderat testē, sed sat habet

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

si clam ea potiatur. Ita uir sapiens recti conscientia contentus. At qui sicte amant, ostentant & iactant.

Vt agricola lubentius uident spicas inclinatas, quam erectas in altum, nam illas onustas fructu intelligunt, has inanes. Sic adulescentes priusquam profecerunt in philosophia, tumēt ubi doctrinæ fructum perceperint, submittunt sese.

Vt e uasis cum explentur liquore, aer expellitur. Sic qui profecerunt in philosophia, ueris implentur bonis, ac minus iam gloriantur barba & pallio, minusq; seueri sunt in alios, in seipos duriores.

Vt inicianur homines clamore ac tumultu, deinde cum sacra fiunt, taciti ac uenerabundi auscultant. Ita initia philosophiæ tu multuosa sunt, tranquilla mysteria.

Vt in tempestate apparentibus geminis, nauæ in spem erigunt. Ita post primam illam in philosophia desperationem, lux ueritatis oborta discutit eam diffidentiam.

Menedemus aiebat multos nauigare Athenas, qui primū essent sapientes, deinde fieri philosophos, id est sapientiæ studiosos, deinde rhetores, postremo idiotas. Sic in philosophia quo magis profeceris, hoc minus turgebis fastu.

Qui dētibus laborant, protinus medicum adeunt, malum exponunt, qui febre tenentur, accersunt. at phreneticus, nec accersit, nec admittit, ob morbi uehementiam. Ita qui uitia sua calant, nec admonentem patiuntur, de his nulla salutis spes est.

Vt qui laborant, non affectant haberi ulcerosi, sed magis fugiunt esse quam uideri. Ita non est affectandum, ut uidearis malus, sed magis abominandum ne sis talis, quam ne uidearis.

Diogenes uidens adolescentulum quendam in popina, ei pudore intro fugienti. quo interius, inq; fugeris, hoc magis eris in popina. Ita uitiosi quo magis abdunt sese intra seipos, hoc magis sunt id quod sunt. Foras prodeant oportet, si cupiunt effugere seipos.

Vt q; egēt, hoc magis ac molestius egent, quo magis dissimulant egestatem. Sic qui uitiosi sunt, ac dissimulant ob fastum & arrogantiam, peiores sunt.

Vt equi iam mansuefacti, etiam si auriga non utatur habenis,

EX PLVTARCHI MORALIBVS. XXIII.

tamen suapte sponte rectam pergunt ire uiam. Sic affectus a rati-
one iam pridem domiti & assuefacti, nec in somnis, nec in morbis
sopita ratione, quicquam tentant turpe,

○ Vt corpus assuefit, ne conuieant aut lachrymentur oculi, ne
palpitet cor. Ita multo magis animus ne phantasiis comoueatur.

Quemadmodum cum morbo in corporis parteis non suas traf-
fertur, signum est morbi parantis abire. Sic cum offendimur, qui-
bus consueuimus delectari, indicium est futuræ sanitatis.

Vt non est uerus amor, qui caret zelotypia. Ita non amat uehe-
menter uirtutem, nisi qui ardet æmulatione recte factorum ab aliis.

Vt acer equus suapte sponte facile currit. Ita qui ardet amore
uirtutis, non eget admonitore.

○ Vt amanti omnia placent in amato. Sic in eo, in quo uirtutem
amamus, etiam gestum, incessum, & aspectum imitari gaudemus.

Vt qui uere amant, etiam balbutiem ac pallorem adamant in
amatis. Sic admirator uirtutis, non horret Aristidis exilium, nec
Socratis paupertatem, nec Photionis condemnationem.

Vt qui se comunt, adhibent speculum. Sic gesturus negotium
proponit sibi laudatorum uirorum exempla.

Olim ediscebant nomina digitorum, iisque aduersus terrores ue-
luti remedio utebantur, singulis lente recitatis. Sic aduersus omnes
animi perturbationes, exempla quadam optimorum uirorum ha-
benda sunt in promptu.

Vt qui desperat se fore diuitem, largius impendit. at qui iam
spe uicinus est opulento, is nec pusillum contemnit lucellum, & mi-
nimis parcit. Ita qui confidit se fore bonum uirum, & minima ui-
tia studet corrigere, & nihil negligit, quod aliquo modo conducatur
ad bonam mentem.

Qui sepem aut aggerem construunt, quæuis congerunt, lignum,
faxim, aut columnam a sepulchro delapsam. At qui regiam ædi-
ficat, nihil temere componit. Sic uir bonus nullam uitæ partem
negligit incompositam. Dissimile.

Licet inuenire regionem, ubi uenena non sint, quemadmodum
affirmant de Creta. At non licet inuenire rempublicam, quæ non

alat inuidiam, contentionemq.

Vt priscis satis erat si a feris non laderentur, posteriores etiã in suum commodum uertere cœperunt, pellibus uestiri, carnibus uesci, felle mederi. Sic nobis agendum est, ut ab inimicis non solum non lædamur, uerumetiam adiuuemur.

Non potest quæuis arbor mitescere, neq; qualibet fera cicurari, proinde hæc quoq; qua possunt in suum uertunt usum. Sic qui ad amicitiam adduci non possunt, horum odio ad nostrum commodum abutemur.

Aqua maris inutilis potui, sed alit pisces, seruit nauigantibus. Sic in unaquaq; re quod inest commoditatis, excerpendum est.

Prometheus, Satyrum cum primum uidens ignem uellet amplecti, admonuit eum exuere contingentem. at oculis prabere lumen, calfacit inquiens, & seruit artibus. Sic eadem res, ut utaris, ita perniosa est, aut utilis.

E corporis morbo quidam hoc excerpunt commodi, quod uacant negotiis, quibus distringebantur. & quosdam labores obiecti reddidere ualidos. Sic quibusdam exilium, paupertas, naufragium, occasio fuit philosophandi.

Quemadmodum qui stomacho ualent, & animantia sanissima, saxa, ferrum, serpentes, & scorpions concoquunt, eaq; in nutrimenta uertunt. contra ualeudinarii, etiam pane & uino offenduntur. Sic stulti & amicitias perdunt, sapientes etiam inimicis recte norunt uti.

Lynceus per quercum uidet, inimicus etiam per famulum, per amicum perspicit, quid agas.

Vt uultures ad extincta corpora odore feruntur, sana non sentiunt. Sic inimicus, si quid deliqueris, statim olfacit, atq; eo confestim accurrit, ad recte facta stupidus.

Vt hostis semp iminens muris, i causa est ut uigilet, ac sobria sit ciuitas. Sic inimicus obseruãs, qd agas, facit ut nihil agas, dicasue temere.

Dionysiaci saepe negligenter inter se canunt in theatris, uerum cum certatur, tum multo diligentius agunt omnia. Sic accuratus gerit rem, qui scit uitam suam ab aduersario obseruari.

EX PLVTARCHI MORALIBVS. XXIII.

1 Absurdum existimant obprobare cuius corporis uitium, a quo non sis ipse immunis. At multo magis ridiculum, animi uitium in alterum conicere, quod in te recidat.

Quemadmodum Thelephus, quoniam carebat amico, coactus est ab hoste petere remedium ac medelam uulneris. Ita qui non habent liberos, amicos, a quibus admoneantur, saepe numero ab inimicis sua audiunt uitia.

Item ut Thelephus non respexit hostem, cuius erat hasta, sed salutem quam adferebat. Ita non oportet offendi inimici conuicio, sed si uerum admonet, uertendum est ad uitæ correctionem.

Ut ille Theffalum Prometheum uolens occidere, gladio difsecuit tuber, ac sanauit. Ita saepenumero conuicium per iracundiam dictum ab inimico. uitium animi uel ignotum nobis uel neglectum sanat.

Ut qui luctantur, non abstergunt suum puluerem, sed se mutuo contaminant, ut mutuo cadant. Sic quidam accepto conuicio, non id purgant, sed obseruant quid uicissim in illos possit torqueri.

Ut si uel inimicus ostendat lutum adhærens festi, non reiicis in illum, sed abstergis. Ita si quis ostendat maculam uitæ, non re gerendum est conuicium, sed abstergenda labe.

Ut inueterata consuetudo etiam si lædat, tamen haud facile propellitur. Ita similtas inuidiam, zelotypia mali memoriam in animo relinquit,

Quemadmodum a feris exorfi, didicimus & homines iugulare. Sic assueti inimicis male facere (quod iustum existimatur) nisi cauemus, discimus paulatim, & erga quosuis eadem facere.

Ut non est Corydalis absq; crista. ita non est ingenium absq; inuidia innata.

Ut cupimus cloacas quã longissime ab ædibus nostris abesse, ita in inimicos uitiorum purgamenta reiicere profuerit.

Ut Onomademus noluit omneis tolli, qui diuersarum fuissent partium, ne sublatis inimicis omnibus, cum amicis (inquit)

incipiamus digladiari. Ita consumptis in hostes huiusmodi affectibus, magis comes sumus erga amicos,

Vt agricolæ iuxta allia & cepas, serunt rosas, quod quicquid est in illis molesti odoris, in hæc transeat. Sic inimicus, si quid est in nobis mali animi, id totum in se recipiens, ac consumens, reddit nos amicis iucundiores.

Perinde ac si mutilus, ac cæcus metuat, ne Briareus fiat Centi manus, aut Argus centoculus. Ita quidam metuunt, ne plurium sint amici, cum nec unum adhuc uerum habeant amicum.

Vt mulier impudica, cum multis se commiscens, nullum certum habet amatorem. Ita qui multorum appetit amicitiam.

Vt puella in pratis alium post alium flosculum decerpēs, semp nouis arridentibus capitur, priores negligit. Sic qui multas instituit amicitias, ac mox saturatus alias quærit.

Vt fluuius in multos deductus riuos, fluit tenuis ac languidus. Sic beneuolentia in multos distracta languescit & euanescit.

Vt animantia quæ unicum pariunt foetum, uehementius amant, Sic erga unum ardentior est beneuolentia.

Quemadmodum muscæ in popinis non manent, si desit nidor. Ita uulgares diuitum amici non perseuerant, si non adsit utilitas.

Veluti qui nummum adulterinum. Ita qui amicum habet non exploratum, ubi senserit improbum esse, cum priuatur eo, gaudet, cum habet, optat effugere.

Vt malum cibum nec retinere possis citra noxam, nec reiicere sine molestia. Ita malum amicum, si teneas, lædit, nec tamē absque inimicitia, ac tumultu ueluti bilem potes abiicere.

Vt rubo, spinisq; complectentibus nos discussis, ad uitam aut oleam tendimus. Ita non quemuis obuiam oportet in amicitiam admittere, sed ad idoneos, reiectis aliis, eundem est.

Vt Zeuxis lente pingebat, quod diu duraret. Ita diu explorandus amicus, qui sit perpetuus futurus.

Vt diligenter compingitur nauis, quæ sit in tempestatibus præsidio futura, & agger uariis casibus oppositus. Ita diligenter probandus amicus, quo sis usus ad omnia.

Dissimile.

Qui subinde substitit in uia, minus proficit. Atque in philosophia etiam relabimur in malitiã, intermisso ad honesta cursu, ceu nauis retroacta a flu.

Dissimile.

Planeta iuxta Mathematicos cum desinunt procedere, figuntur. At in philosophia subsistere nõ licet, sed assidue est progrediendũ.

Vt statera non potest consistere, sed aut in hanc aut in illã uergit partem. Sic in philosophia, qui non proficit ad bonam mentem, is reuoluitur ad malam mentem.

In bello nunquam remittendæ sunt excubiæ. Ita semper aduersum uitia nobis dimicandum.

Vt culmus primum in altum surgit impetu, deinde crebris geniculis intersecat, postremo in summo uenti flatibus laborat. Sic quidam initio feruent, deinde subinde subsistunt & offenduntur, in extremo deficiunt defatigati.

Vt qui leuiter amant, gaudent quidem amico presente, absentis facile obliuiscuntur, at qui penitus amant, non sinunt abesse quod amant. Sic quidam facile auocantur a studio philosophiæ, negotiis, at qui uere amant, omnium præ illa obliuiscuntur, nihilque illis sine illa dulce esse potest.

Dissimile.

Non quemadmodum unguentis, cum adsunt delectamur, cum non adsunt, non discrutiamur. Ita oportet erga philosophiam esse affectum.

Vt qui uehementer esurit aut sitit, nulla re potest auelli, donec sædauerit appetentiam. Sic omnia posthabenda sitienti sapientiã.

Quemadmodum graue est nauim ingressis, cum terra discedit quam agnoscunt, & nondum apparet ad quam nauigant. Sic philosophantibus initio molestum a consuetis discedere commodis, cum nondum uideant ad quam foelicitatem philosophia sit perductura.

In philosophiæ studio, ceu per metamorphosin quandam, quidam uelut aues facti conferunt ad contemplationem naturæ, qui ceu catellæ ad rixas, & morsus sophismatum, & quaestiuularũ.

Quemadmodum Anacharsis dixit, Athenienses ad nihil aliud

G

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

tti nummis, nisi ad numerandum. Ita quidam utuntur philo-
phia præceptis, tantum ut ostentent.

Vt apicula ex flosculis succum mellis colligit, cum alii non de-
stentur, nisi colore, & odore. Sic philosophiæ studiosus, & ex Poe-
tis inuenit, quod ad bene uiuendum conducatur, cum alii tantum
uoluptate deliniantur.

Qui in Platone, & Demosthene nihil quærunt, nisi puritatem
Attici sermonis, quid aliud agunt, quam ii, qui in pharmacis nihil
amant nisi fragrantiam & nitoré, uim purgandi, seruandiq; negligunt.

Vt non medentur qui uendunt pharmaca. Ita non sunt philo-
sophi, qui quicquid e philosophia sumpserint, id transferunt ad
ostentationem.

Vt auis quicquid pabuli nacta est, in pullos transfert protinus,
ipsi nihilo melius est. Ita quidam ideo discunt, ut statim doceant,
ipsi nihilo meliores euadunt.

Quemadmodum lac coagulo concrefcit. Sic homines com-
pinguntur & unum fiunt amicitia.

Vt aliis uenti secundi sunt, aliis aduersi. Ita aliis fortuna fauet,
aliis aduersatur.

Vt Briareus centum manibus quinquaginta pascens uentres,
nihilo foelicior erat nobis, qui duabus unum administramus. Sic
tantundem commoditatis capies e paucorum amicitia, quantum
e multorum. pensatur enim incommodum, si pauci inseruiunt,
paucis est inseruiendum.

Vti Creon filiam nihil adiuuit, sed eam complexus una cum
illa perit incendio. Sic quidam foelicibus amicis non fruuntur,
cum infœlicibus pereunt.

Vt bruta si ui commisceantur diuerso generi, discedunt indig-
nata, & grauiter serentia. sic inter similes placide coit, & cohæret
amicitia.

Diffimile.

Musica Symphonia constat e diuersis, puta granibus & acutis
inter se ratione compositis. At amicitia constat similibus.

Diffimile.

Non ut polypus se quibusuis locis. Ita nos debemus nos quorū

EX PLVTARCHI MORALIBVS XXVI.

libet moribus accommodare.

Diffimile.

Polypus superficiem, & colorem dumtaxat mutat. At amicus vere similis esse debet amicis, & moribus, & affectibus, & studiis.

Diffimile.

Non ut Proteus præstigiis sese in omnes uertebat formas, nec ullam habebat certam ac propriam. Sic oportet nullo certo uitæ instituto, cum studioso legere, cum palæstrico colluctari, cum uenandi studiosis uenari, cum bibosis simul inebriari, cum ambitiofo ambire magistratum.

Vt qui propriam domum non habet, per multas domos uagat. Ita qui certum uitæ institutum non sequitur, nunc in horum, nunc in illorum mores transit.

Vt prima materia quibuslibet formis uariatur, cum propriam non habeat. Ita animus multorum amicitia subiectus,

Eruggium herbam si uni caprae in os inferas, cum ipsa sistitur, tum omnes consistunt, donec pastor herbam eximat. Ita principis mores mira uia in populum transfunduntur.

Vt Ixion Iunonem persequens, in nubem incidit. Sic multi in fucam, & uulgarem amicitiam incurrunt.

Vt lumen magis prodest iis qui uident, quam qui uidentur. Sic gloria magis confert iis qui eam sentiunt, quam quibus cōtingit.

Vt grauius puniendus, qui letiferum ænenum non in unum calicem, sed in fontem, unde bibunt omnes, iniicit. Sic magis peccant, qui principis corrumpunt ingenium, quàm qui priuati hominis.

Vt sacrificis honorem habet ciuitas, quod commune omnium bonum a diis petant. Ita multo magis honorandus principis præceptor bonus, qui talem fingit, ut omnibus sit utilis futurus.

Vt artifex libentius faciat Iyrā, qua sciat Amphionis arte Thebanorum urbem condendam, quam eam qua Thales Lacedaemoniorum seditionem composuit. Ita philosophus libentius formabit ingenium principis orbi profuturum.

Vt mendum quod induruit, ac diutius inhaesit, difficile tollit. Ita uitia inueterata non facile corriguntur.

Vt liber post lituras iterum infectus non facile emaculat, quod

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

altius imbiberit atramentum. Ita animus saepe in eadem relapsus uitia.

Veluti si quis cæcus in quempiam incidat, illum cæcum appellet, qui non uitauerit. Sic nos fortunam facimus cæcam, in quam nostrapre incidimus cæcitate.

Vt quemadmodum si sol non sit, per reliqua astra noctem ageremus. Ita quantum ad reliquos attinet sensus, nihil differemus a brutis, nisi ratio adsit.

Vt pictor ille spumam equi, quam arte nequibat exprimere, in pasta in os equi spongia, uariis imbuta coloribus, casu expressit. Sic quædam casus conficit, quæ prouidentia, curaque nostra non possunt effici.

Vt non debet sumere citharam, qui canendi sit imperitus. Ita non debet imperium sumere, qui non sit prudentia præditus,

Vt medici in uehementi fluxu pituitæ, non statim succurrunt pharmacis, sed foris admouent, quod tempore concoquat humorem, ac tum medentur. Ita in recenti dolore tacendum, donec tempore mitior admittat consolationem.

Vt in democratia, cui forte contigit imperium, eum oportet imperare, cui contigit, eum oportet equo animo ferre. Sic in uita hominum quod fors dederit, boni consulendum est.

Vt terræ foetus aliquando copiose proueniunt, aliquando maligne. Et in animantibus aliquando foetura foelix, aliquando sterilitas est. Et in mari aliquando tempestas, aliquando tranquillitas. Sic in uita uarii fortunæ casus.

Vt suus cuique arbori fructus. Ita luctus non est alius fructus, quam lachrymæ.

Vt nemo miratur liquefactum, quod potuit liquefcere, sectum quod erat sectile, exustum quod exustibile. Ita mirandum non est mortuum esse, qui erat mortalis.

Quemadmodum ex eodem luto licet fingere animantia, ac rursum confundere, atque continenter aliud ex alio facere. Sic natura ex eadem materia genuit maiores nostros, his extinctis, nos, deinde alios atque alios.

EX PLVTARCHI MORALIBVS. XXVII.

Quemadmodum mutua pecunia æquo animo reddenda est. Sic uitæ munus, quam mutuo accepimus a diis, citra queremoniam est reponenda.

Vt non qui multū cecinit, aut rhetoricatus est, aut gubernauit, laudatur, sed qui scite. Sic non qui diu uixit, sed qui bene.

Quemadmodum quod in tesseris cecidit, id arte & ratione quæ potest optime disponendum. Ita quod in uita accidit, in optimā uertendum partem.

Sicut mensarii non grauatim reddūt deposita pignora, ut quæ in hoc ipsū acceperint, ut restituūt. Sic nos quod a diis accepimus.

Quemadmodum araneæ ex se telas texunt. Ita quidam ex seipsis comminiscuntur fabulas ac mendatia, cum nihil subsit ueri.

Quemadmodum iris nihil aliud est, quam relucencia solis refracti in nubibus. Ita fabula, quædam est ueri representatio.

Fumus initio ingens facile euanescit. Sic gloria falso parata,

Vt fugitiuis ab altaribus ac templis reuulsis, nihil superest, præter mortuorum sepulchra. Sic qui uera, suaque gloria destituti, maiorum imaginibus efferunt sese.

Non utimur aqua turbata, nisi constiterit. Multo minus ut edū est animo commoto, priusquæ ad se redierit. Ita Socrates.

Si qua terra referta sit saltibus, feris, & herbis syluestribus, multoque limo, protinus displicet imperito colono. At peritus agricola ex iis ipsis coniecit foli molliciem, ac feracitatem, tantoque intensius dat operā, ut eam reparget. Sic magnis ingeniis magna uitia solent innasci, quæ non cōuenit statim tollere, sed potius mereri. expectanda atas, donec ad frugem bonam reducatur.

Quemadmodum Aegyptii lege iubebantur expectare, donec peperisset si qua grauida morbo fuisset correpta. Ita non est facile abiicienda spes in hominum erratis.

Vt Hyenæ fel, & Phocæ coagulum, atque alia pessimarum ferarum partes, aduersus magnos morbos efficax habet remedium. Sic deus pessimis tyrannis utitur nonnunquam, ad correctionem uitiorum.

Quemadmodum agricola non incidit spinam, priusquam asparagum inde ceperit, & Lybies non ante incendunt sarmentum, quam

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

thus collegerint. Ita deus non excedit genus regum pestilens, prout usquam hinc fructus aliquis bonus contigerit.

Diffimile,

Cantharides & scorpii in se conferunt sui ueneni remedium. At ipsi peccato inest sua poena, suppliciumque.

Vt pueri quidam admirantur, ac foelices iudicant nebulones miseros, cum in scena saltant, aureis induti. Sic stulti foelices existimant diuitiis onustos.

Vt qui diutina tabe conficiuntur, non effugiunt mortem, sed lente moriuntur. Sic qui non statim puniuntur, non effugiunt poenam, sed longa ducuntur poena.

Vt qui in carcere detinentur, unde non sit effugium, tamen aliquando ludunt tesseris. Sic qui in uita uoluptatibus utuntur, cum sint scelerati.

Vt amnes quidam repente se condunt sub terram, nihilominus eo perferuntur, quo tendunt. Ita numinum irae, licet occulta, tamen in externas calamitates auferunt aliquando nocentes.

Vt qui aestuant febribus, aequae calent, siue unam instraueris uentrem, siue plureis, tamen in solatium illorum, multitudo uestium tollitur. Sic obseruendum, quibus mederi non possis.

Quemadmodum Ischiacis medici pollicem inurunt, & cum alibi doleat, alibi admovent remedium. Sic deus nonnunquam ut patres sanet, saeuit in filios.

Vt scorpius non tantummodo putandus est habere aculeum cum ferit, sed semper est obseruandus. Ita malis prognati, etiam si non peccent, tamen uenenum habent.

Vt medici quibusdam morbis occurrunt, priusquam appareant. Ita deus quadam punit, ne fiant.

Qui uincit in certaminibus, praekonem adhibet quo uictor pronuncietur. Multo magis uera uirtus alieno debet ore laudari, non suo.

Quidam fame coacti, cum deest quod edant, suis ipsorum artibus turpiter uescuntur. Sic quidam siti gloriae, cum deest qui laudet, ipsi laudant se ipsos, non sine dedecore.

Vt qui inambulantes attollunt sese ac dilatant, fastuosi uocantur.

EX PLVTARCHI MORALIBVS. XXVIII.

at laudantur qui itidem faciunt in pugilum certamine, aut in pugna, & uocantur fortes & inuicti. Sic qui in rebus aduersis erigit animum, fortis habetur & insuperabilis.

In tempestate qui confugiunt sub arborem, serenitate facta, ramos illius uellunt fugientes. Sic in rebus afflictis utimur praesidio quorundam, quos eosdē per inuidiā affligimus in rebus prosperis.

Qui obseruant ne molesti sint lippientibus, umbram aliquam admiscent lumini. Sic quidā laudibus suis aliquid errorum aut uituperationis aspergunt, ut inuidiam effugiant.

Vt non inuidetur his, qui domum aut agrum magno emerūt, sed quibus gratis contigit. Ita nemo his inuidet, qui gloriam magno sibi pararunt, sed quibus fortuna fauore contigit.

Quemadmodum iubemur, aut omnino cauere locum pestilentem, aut si in eo sis, circumspecte agere. Sic aut omnino uitandum, ne laudes te ipsum, aut id cautim, & circumspecte agendū.

Qui esuriūt, magis irritat si cōspexerit alios edētes. Sic magis inflammat ad gloriā, qui gloriā sunt auidi, cū alios audiūt laudari.

Non oportet titillare, qui natura procliuēs sunt ad risum. Ita non oportet laudare, qui gloriā suapte sponte sunt appetentiores.

Pictores seponunt ad tēpus opera sua, tū ex interuallo rectius iudicaturi, nam assiduitas in causa est, quo minus bene iudicent. Sic nos rectius iudicamus amicos, quos ex interuallo reuifimus. Ac de nobis ipsis, quoniam adsumus assidue, minus recte iudicamus.

Qui se una cum ipsis aedibus incendunt, omnia intus tumultu complēt, ut nec uidere possint, nec dispicere quid sit utile. Sic ira commotus animus.

Diffimile.

Nauis deserta recipit gubernatorem, si quis uelit in portum reducere. At animus ira percitus non admittit gubernatricem rationem aliunde, nisi intus ratio clauem arripiat.

Quemadmodum qui expectant obsidionem, colligunt ac deponunt pecuniam, atq; omnia parant sub hostium aduentum. Ita aduersus assultum iracundiā praecipis philosophiā munendus & instruendus est animus.

Vt in tumultu non audimus quid nobis dicatur. Ita irati non

admittimus alienum consilium, nisi ratio loquatur intus, quæ tu multum animi compeſcat.

Vt munita tyrannis ab alienis tolli non poteſt, a familiaribus poteſt, Ita concitatus animus ex ſe præbet, quo ſoluatur ira.

Vt ferrum tenue & infirmum ſi denuo fodiatur, facile frangiſ. Sic animus ſæpe commotus ira, qualibet de cauſa commouetur.

Vt non magno negotio flamma extinguitur in pilis leporinis, aut ſcyrpis, aut ſtipulis accendi cœpta, at non item ſi ſolida corriperit. Sic ira primum gliscens facile uel ioco, uel riſu compeſcit, cum uidemus fumantem adhuc, quod ſi proceſſerit, uix ullo negotio poſſit extingui.

Vt nauæ præſentientes tempeſtatem, ancoris firmant naues. Itaq; priuſq; ingruat tempeſtas iracundiæ, ratione firmandus eſt animus, & in diuerſum nitendum.

Diſſimile.

Amor leuaſ cantu, corollis, oſculis, At ira ſi indulgeas exaſperaſ.

Vt prima tyrannidis ſolutio eſt, ſi reclametur, ſi non pareatur. Sic ira ſtatim eſt reclamandum.

Vt iuxta ſententiam Hippocratis, morbus eſt periculoſiſſimus, in quo agrotus ſubinde mutat oris habitum, ac ſui diſſimiliſſimus redditur. Ita nullus eſt animi morbus ira periculoſior, quæ uultu, uocem, inceſſum ſic immutat, ut idem alius eſſe uideatur.

Lotis adducunt ſpectulum. Id multo magis exhibendum irato.

Diſſimile.

Mare commotum cum algam & ſpumam eieſtat, purgari dicitur, etiam ſi littus contaminat. At qui commotus ira, uerba effudit amara, contumelioſa, primum inquinant ipſum a quo dicunt, & famæ labem aſpergunt.

Vt in febre, ſic & in morbo linguam habere lenem ac teneram, bonæ ſpei ſignum eſt.

Diſſimile.

In febris linguæ ſcabrities, ac ſordes ſignu eſt mali, non cauſa. In ira linguæ durities, malorum maximorum eſt cauſa.

Vt tumor potiſſimum accidit ex plaga carnis. Sic molles & imbecilles animi maxime intumeſcunt ira, ut mulierum ac ſenum.

EX PLVTARCHI MORALIBVS XXIX.

Barbari quidam ferrum inficiūt ueneno, ut bis noxium sit. Sic quidam diſtis inſtigant commotos.

Vt nutrices pueris dicunt, ne plora, & accipies. Ita dicendum animo commoto, ne clama, ne feſtina, ac melius quæ uis, conſequeris.

Vt pater uidens puerum uolentem incidere quippiam, ipſe arrepto ferro id facit. Ita ratio uindictā eripiēs iræ, utiliter caſtigat.

Vt puer ſe uulnerat ob imperitiā, dum alium ferro quarit lædere. Ita iracundia ſibi nocet ſapenumero, cū aliis nocere ſtudet.

Qui nos docuit ſagittare, non uetuit iaculari, ſed uetuit ne aberremus a ſcopo. Ita non eſt interdīcta puniſio, ſed in tempore & apte faciēda.

Vt primis nunciis non ſtatim creditur, quemadmodum Phocion Athenienſis, nūciata Alexandri morte. Si hodie, inquit, mortuus eſt, & cras & perinde mortuus erit. Ita nō ſtatim iræ fidendū dicenti, ille mihi fecit iniuriam, ſed pferēda fides in dies aliquot.

Vt per nebulam corpora. Sic per iracundiā res maiores uidēſ.

Pigri remiges ſereno celo deſident in portu, deinde coguntur flantibus uentis nauigare cum periculo. Sic qui non punit, cum eſt animo ſædato, cogitur aliquando uel iratus punire.

Diſſimile.

Cibo iuxta naturam utitur is qui eſurit. At uindicta debet uti, qui nec ſitit eam, nec eſurit.

Vt aſſidua tuſſi concutitur & quaſſatur corpus, atq; exulceratur. Ita crebra ira animum exulcerat.

Vt luxus deprehenditur e cantu tibicinæ, e coronis proiectis, ac ſimilibus indiſiis: Ita iracundum intelliges e ſeruorum uultibus iniuſtis

Vt qui per inane ingrediuntur, quo magis innituntur, hoc magis peccant. Ita qui ſui amantes, ſibi fidunt.

Diſſimile.

Non ut medici bili medentur amaris. Ita oportet iracundiam medicari iracundia.

Vt minutæ literæ, ſi quis intendat, offendunt oculos. Sic qui res

H

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

minutulas iracunde curat, morosior redditur ad maiores.

Quemadmodum in œconomicis inquit Xenophon, suū habet locum uasa sacris parata, suum quæ cœnis, alibi quæ agricultura, seorsim quæ bello. Itaq; quisq; inueniet in animo suo mala ab inuidia profecta, a zelotypia, ab ignauia, ab auaritia.

Vt Lamias fabulæ narrant foris oculatas esse, domi oculis in uase reconditis, nihil uidere. Ita quidam in alienis perspicaces sunt, ad sua cæcutiunt.

Vt quibus domi multum est malorum, gaudent apud alios uerfari. Ita animus sibi male conscius, sua horrens, de alienis agit, & malitiam suam apud alios pascit.

Gallina sæpenumero pabulo apposito, in angulo scalpès, ac uerrens scrobem, e stercore ordeï granum unum depromere mauult. Sic curiosi prætermisiss aut interruptis sermonibus obnoxii, si quid malū in cuiusq; familia occultum est, id proferrunt in medium.

Vt taxaf in comœdiis Cleo, quod alibi man⁹ haberet, alibi mētem. Ita multis in locis est curiosi hominis animus, nec una habitat in domo.

Vt Sicyæ, quod est in corpore pessimum, id attrahunt. Sic curiosorum aures, quod est in hominum uita uitiosissimum, id libētissime audiunt.

Ciuitates portas habent quasdam nefastas, per quas educuntur nocentes ad supplicium capitis, eiiciuntur purgamenta, nihil autē infertur sacrum aut purum. Sic aures curiosorum non transeunt, nisi homicidia, adulteria.

Vt nemo ferret si quis medicus, uel Aesculapūs ultro accedens ad alienum morbū percontaret, num haberet phistulā in ano, aut num mulier haberet cantrum in pudendis, cum hæc curiositas sit salutifera, quod inuocatus accederet. Multo magis eiiciendus curiosus, q̄ aliena mala nō curat, sed reteggit tñ, idq; non accersitus.

Diffimile.

Portitoribus indignamur, quod aliena scrutantur uasa, cum id lex eis permittat, & ni faciant, damnum facturi sint. Multo magis succensendum iis, qui suis omisissis negotiis, aliena perscrutantur.

EX PLVTARCHI MORALIBVS XXX.

Vt coci optant pecorum prouentū, piscatores pisciū. Sic curiosus malorum, nouarū rerum cōmotionem, ut habeat quod uenef.

Vt sese prætercurrente, tollunt e medio opsonia. Ita apparen-
te curioso, uertunt institutum sermonem, donec abierit, ut minus
iam norit rerum, quam cateri.

Vt quidam infana libidine, neglectis formosissimis mulieribus
quæ prostant, ad inclusam & sumptuosam penetrant, etiam de for-
mē. Sic curiosus cōtēptis præclaris spectaculis ac fabulis tā multis,
alienas scrutat epistolas, alienas domos, nō absq̄ periculo nō nūq̄.

Vt Simonides gratiarum scrinium semper inane repperit, mer-
cedis semper plenum. Ita si curiosus post aliquantum tempus suā
aperiat penum, inutilibus & insuauibus rebus plenam inueniet.

Quidam e poetis eligunt deterrima, ut ex Homericis uersibus
acephalos. & *μειούρους* tragicos syllogismos, & ab Archilocho ob-
scœne dicta in mulieres. Sic curiosus pessima & insuauissima, e
cuiusq̄ uita decerpit.

Vt Philippus ex deterrimis hominibus conditam ciuitatem
πυνηρόπολιν appellauit. Sic curiosus malis undiq̄ cōgestis, thesau-
rum quēdam inamabilem & inamcēnū sibi in memoria cōstruit.

Vt quidam neglectis pulchris picturis, prodigiosas ac monstro-
sas mirantur imagines, ut trioculos, carentes suris, cynocephalos.
Sic curiosi malis alienis magis delectantur, quam honestis.

Vt uenatores non sinunt canes quiduis alfacere, aut mordere,
sed integros eos seruant fera. Sic oportet aures & oculos non sine
re quouis uagari, sed rebus necessariis reseruare.

Quemadmodum aquilæ & leones cum ambulant, introrsum
uertunt ungues, ne conterantur, ac seruant in prædam illorū aci-
em. Sic animi uigorem non conuenit alienis rebus noscendis ab-
sumere, sed seruare ad usum necessariorum.

Vt turpe est ingredi domum alienam, aut introspicere. Ita tur-
pius est scrutari quid alii suæ domi faciant.

Vt admonuit Socrates cauendum ab iis eduliis, quæ illicerent
ad edendum etiam non esurientes, & a potu qui, ad bibendum
inuitaret etiam non sitientes. Sic fugienda sunt pectacula,

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

sermonesq; qui pelliciunt sui desyderio eos, ad quos nihil attinent.

Vt ulcus cruentat se ipsum, dum scalpitur. Ita curiositas & sua mala studet cognoscere & dolorem accersit cognoscendi libido si ue pruritus.

Quemadmodū admonet Xenophon, ut in rebus prosperis maxime meminerimus honorare deos, quo si quando incidit necessitas, audacter eos possimus accersere, ceu iam beneuolos & amicos. Sic dicta quæ morbis animi queant mederi, multo ante comparanda sunt, ut cum opus est, facile succurrant.

IAM FAMILIARIA.

Vt canes feroces ad omnem uocem iritantur, ad solam notā, ac familiarem mansuescunt. Sic animi morbi qui sæuiunt, compeisci non possunt, nisi dicta adsint nota familiariaq; quæ commotos corripiant,

Qui nauseant inter nauigandum, existimant se melius habituros, si ex scapha in liburnum, aut in triremem demigrarint. At nihil agunt, cum secum circumferant timiditatem ac bilem. Ita frustra uertunt genus uitæ, qui morbos animi secum adferunt.

Qui laborant aduersa ualetudine, iis omnia sunt molesta, fastidiunt cibos, inculant medicos, succensent amicis, at restituta sanitas omnia reddit iucunda. Sic animo ægroto quæuis uita insuauis, animo sano nullum uitæ genus non iucundum.

Vt calceus ad pedis formam torquetur, nō contra. Sic uita genus cuiq; est eiusmodi, cuiusmodi sunt animi affectus.

Vt frustra puro haurias uase e fonte turbido. Ita nō potes aliis iucundus esse, aut rebus obeundis ac cōmodus, nisi purgaueris animum malis affectibus.

Plato confert hominis uitam ludo tessarum, quid iactu cadat, non est in nobis situm. at quod cecidit, recte disponere in nobis est. Sic euētus in nobis non est, quod obuēnit, id in bonum uerte re nostri muneris est.

Vt corpus ægrotum nec æstum ferre potest, nec frigus. Ita animus ægrotus prosperis, atq; aduersis rebus iuxta offenditur.

Vt apis ex amarissimo thymo, suauissimum mel colligit. ita sapiens ex tristissimis rebus aliquid excerpit utilitatis.

EX PLVTARCHI MORALIBVS. XXXI.

Vt qui canem lapide petēs, nouercam percussit, ne sic quidem, inquit, male. Ita quod prater expectationem euenit, in bonam partem uertendum est.

Vt medicus curans eos qui dentibus cruciantur, non tam contristatur aliorum malis, quam sua bona ualitudine gaudet, sed placidus eis apparet. Sic qui cupit alienæ mederi iracundiæ, non debet ipse simul commoueri, sed placide tractare animum ægrotū.

Feblicantibus amara uidentur omnia, at ubi conspexerimus alios eadem non fastidientes, iam non cibum, sed nos ipsos incipimus accusare. Sic desinemus incusare negotia, si uiderimus alios eadem hilariter ac lubenter obeuntes.

Sytiæ quod est pessimum attrahunt. Sic quidam suis bonis nõ fruuntur, sed malis expendendis discriutiantur.

Vt Chius ille uina optima emebat aliis, ipse uappam potabat. Sic qui omnia sua deprauāt, nec suis ipsorū bonis fruuntur. Huius seruus interrogatus, quid ageret dominus, cum adsint inquit bona, quærit mala.

Si pueris unum ludum auferas, reliquis omnibus abiectis plorant. Sic quidam si quid obtigerit dispendii, protinus irati, reliqua omnia commoda sibi reddunt iniucunda.

Vt quidam alienas picturas, statuas, poemata diligenter aspiciunt, ac singula excutiunt per otium, sua neglectui habent. Sic multi alienas fortunas magis admirantur, suas oderunt.

Quemadmodum adulteri alienas uxores adamant, suas continent. Sic quidam aliorum bonis magis delectantur, sua eleuant, aut etiam negligunt.

Vt uincti beatos iudicant solutos, soluti liberos, liberi ciues, hi rursus diuites, hi satrapas, satrapæ reges, reges deos, tonare pro modo ac fulgurare cupientes. Sic qui semper expendit, quāto fit aliis inferior, nunq̄ sua contentus est forte.

In Olympiis non licet uincere, delecto aduersario. Sic in uita quæcunq̄ obtigit fortuna, cum ea luctandum est.

Vt floridum aulæum aliquando multa regit sordida. Sic splendor & strepitus potentum, multas obtegit calamitates.

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

Vt quibusdam cum foris, in foro, aut in curia conspicui sint ac splendidi, domi morosa uxor contristat omnem uitam. Sic regno, & diuitiis multa adfunt occulta mala.

Vt uelis utendum pro nauis magnitudine. Ita cupiditates pro facultate sunt moderanda.

Qui boue uenatur leporem, & aratro iaculatur, & sagena caprat ceruos, si non assequitur, non potest accusare fortunam, sed suam ipsius stultitiam. Sic qui conantur quod non queant efficere, non debent inculcare fortunam, sed suam dementiam.

Bos ad aratrum adhibendus, equus ad currus, ad uenatum canis, ut inquit Pindarus. Sic quisque debet eam uitae rationem capefferre, ad quam natura sit appositus.

Qui studeat Plato esse doctrina, dormire cum beata uetula, ut Euphorion cum Alexandro potare, ut Medius. diues esse, ut Ismenias. uirtute praecellens, ut Epaminondas. doleatque quod unus non sit haec omnia. Perinde facit ac si moleste ferat, quod non sit leo montanus, & idem Melitaea catella in sinu uiduae diuitis.

Vt qui cursu certant, non discrutiantur, cum uident coronas athletarum, sed suis oblectantur. Ita te non oportet aliena foelicitate discrutari, sed tua gaudere sorte.

Vt plures sunt qui lauare uelint, quam qui uelint inungi. Ita ad magis ardua, magisque praecleara pauciores confluunt.

Qui dolent, quod non excellent in omnibus, etiam diuersissimis. Perinde faciunt, ac si quis moleste ferat, quod uinea non ferat ficus, quodque olea non ferat botros.

Vt feris aliis, aliunde uictus. Sic hominibus aliis aliunde uiuendi ratio, alius philosophatur, alius militat.

Vt muscae a leuibus locis ueluti speculis, dilabuntur, asperis & cauis insident. Sic quidam bonorum obliti, tristium memoriam urgent, ac premunt.

Vt est locus in Olyntho Thraciae, in quem si scarabeus incidit, non possit exire, sed distorquens sese immoritur. Sic quidam malorum suorum memoriae immoriuntur.

Vt in pictura quae splendida sunt, oculis sunt obicienda, caelan

EX PLVTARCHI MORALIBVS XXXII.

da si qua mala quæ deleri non queant. Sic in uita, bonorum contemplatione, obscuranda malorum memoria.

Vt in Musica graues acutis sic miscent, ut concentû efficiant. Ita bonis & malis utédû in uita, ut ex utrisq; uiuendi ratio tēpere.

Vt grammaticus non solum uocalibus utitur, sed & consonantibus, tenuibus, aspiratis, grauibus, longis, ut modulata sit oratio. Sic in uita nihil purum

Vt Musici duriores harmonias aliis obscurant modulationibus. Sic in uita si quid accidit præter animi sententiam, meliorû collatione est obscurandum,

Vt flamma excitata uento, maior est ac uehementior, sed parum durabilis ac constans. Sic uehemens cupiditas ob metum adiunctum, incertam habet uoluptatem.

Diffimile.

Gubernator etiam si multum conducit, tamen non potest sædare uentos & undas. At ratio, ac mentis habitus non solum animi motus componit, uerum & corporis morbos sæpe leuat.

Vt qui per febrim aut epialum, horrent atq; æstuant, grauius afficiuntur iis, qui eadem foris patiuntur. Sic fortunæ res, quod foris adueniant, minus discrutiant, quam ea quæ sunt animi.

Vt si fons ipse turbidus sit, quicquid inde fluxerit, nõ potest esse purû. Sic animus si sit infectus malis affectibus, omnia uitiat quæ accedunt. contra, si purus & tranquillus.

Vt qui thus tundunt, etiam si purgêtur, tamen odorem in multum tempus referunt. Ita animus diu uersatus in honestis negotiis, diu seruabit iucundam memoriam, qua fretus cõtemnet eos, qui uitam ut miseram deplorant.

Vt multa agrestia subnascentia in agro, mala quidẽ ipsa sunt, sed tamen signa foelicis atq; uberis soli, si quis excolat. Sic animi affectû p se mali, arguit i geniû nõ malû, si accedat recta institutio.

EX SENECA.

Vt qui se meminerunt inquilinos esse, & in conducto habitare, & modestius se gerunt, & minus grauatim exeunt. Ita qui intelligunt domicilium corporis ad breue tempus a natura

D. ERASMI ROT. SIMILIA

conmodatum esse, & uiuunt temperantius, & libentius moriunt.
Ut foelitor est, quem uentus acrior cito in portū pertulit, quā
quem uenti segnes, & longa tranquillitas lentissimo tedio delassa
runt. Ita fortunatior, quem festinata mors statim his uitæ malis
eximit.

Quemadmodū nauigantibus, terræq; urbesq; recedunt. Sic
rapidissimi temporis cursu, primum pueritiam abscondimus, de
inde adolescentiam, deinde senectutis optimos annos.

Vt qui serius exiuit, cursus celeritate penset ac sarciat oportet.
Ita qui serius ad bonam uitam, aut literas accessit, diligentia repa
ret necesse est, superioris cessationis iacturam.

Animalia quædam circa cubilia confundunt uestigia, ne que
ant inueniri. Sic nobis celandum bonum nostrū, quo tutius sit.

Vt in aperto posita & exposita negliguntur, ac prateruntur, ab
strusa petunt insidiis. Ita qui ualde latet, & a uulgo semotus est,
in huius uitam inquirunt homines.

Demetrius uitam perpetuo tranquillam, & sine ullis fortunæ
incurtionibus, mare mortuum uocauit.

Vt sol minora obscurat lumina. Ita ad uirtutem reliqua com
moda nihil habent momenti.

Vt nihil adfert momenti nimbus in mare decidens. Ita fortu
næ incommoda nihil mouent sapientem.

Poma quædam sua uer acerba sunt, & in uino nimium ueteri
delectat & ipsa amaritudo. Sic amicorum defunctorū memoria
mordet animum, sed non sine uoluptate.

Supra modum deditus uino, secem quoq; exorbet. Sic admodū
uitæ auidus, qui ne extrema quidem senecta uult mori.

Vt in eundem anem nemo bis descendit. Sic ob rapidum
cursum uitæ, homo ad singula momenta alius est.

Vt latronum genus, quod Aegyptii Philistas uocant, in hoc am
plectuntur, ut strangulent. Sic uoluptates dum blandiunt, ne cant.

Iumenta quorum in aspero indurata est ungula, quamlibet pa
tiuntur uiam, in palustri pascuo saginata cito subteruntur. Sic
animus duris rebus assuetus minus offenditur.

EX P

Vralit
oderit. Sic

Alla rem
delectant.

Robor
alor expli

pit. Quar
humore ob

Quema
inspicit, sec

aloturus,
Vt gran

nulla noxi
Vt pra

phisticis a
In laby

te comm

Nauis
bi, alibi u

Auis
aufugere

Serpe
non quo

boldam

Vt Ph
nium uir

Non
liorem

Rad
tuntur.

suam c
Qui
gius ef

EX PLVTARCHI MORALIBVS XXXIII.

Vt alia uestis magis sapientem decet, quam alia, cum nullam oderit. Sic magis congruit hoc aut hoc loco uiuere.

Disſimile.

Alia remedia cum adminiſtrant triftia, poſt ſanitatē deniq; delectant. Philoſophia pariter ſalutaris eſt & dulcis.

Robora in rectum quamuis flexa reuocabis. Curuatas trabes calor explicat, & aliter natae in id ſinguntur, quod uſus noſter exigit. Quanto magis animus accipit formam flexibilis, & omni humore obſequentior.

Quemadmodum ſtultus eſt, qui equum empturus, non ipſum inſpicit, ſed ſtratum eius ac frenos. Sic ſtultiſſimus, qui amicum aſciturus, eum e uestitu, aut opibus aſtimat.

Vt grando illiſa teſtis diſſultat, magno quidem fragore, uerum nulla noxia. Sic inſultus fortunae nihil poteſt in ſapientem.

Vt praſtigiatorum fraudes fallunt, & cum uoluptate. Sic ſophiſticis argutiis capi ridiculum eſt, non periculofum.

In labyrintho properantes ipſa implicat uelocitas. Sic qui uita commodis ſtudent, magis inuoluuntur incommodis.

Nauis in fluuio magna, in mari parua eſt. Sic mediocres alibi, alibi uidentur inſignes.

Auis quae pluma tantum tenetur, minimo diſpendio poteſt auſugere. Sic opes non debet nos remorari a ſtudio ſapientiae.

Serpens etiam peſtifera dum frigore torpet, tute tractatur, non quod deſit uenenum, ſed quod non poſſit explicare. Sic qui buſdam ad eximiam malitiam uires deſunt, non animus.

Vt Phœnix non niſi quingentefimo anno naſcitur. Ita inſignium uirorum rarus eſt prouentus.

Non faciunt equum meliorem aurei freni. Nec hominem meliorem fortunae ornamenta.

Radii ſolis & ſi contingunt terram, tamen ibi ſunt unde mittuntur. Sic ſapientis animus, tametſi uerſatur hic, tamen apud ſuam originem eſt.

Qui nimium incitatus fertur, non ubi uult, ſiſtit ſeſe, ſed longius efferre quae uelit. Sic nimia in dicendo celeritas, temere rapit.

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

Vt segetem nimia sternit ubertas, rami onere franguntur. Sic animos immoderata rumpit foelicitas.

Flamma nec premi potest, nec quiescere. Sic animus natiuo impetu fertur ad honesta.

Semen licet exiguum, tamen locum nactum idoneum uires suas explicat, & ex minimo in maximos actus diffundit. Sic ratio sapientiae paucis constat uerbis, in opere crescit.

Vinum quod in dolio placuit, non fert aetatem, quod recens durum est, & asperum, postea placet. Sic adolescentia durior matu rescit, & ad frugem peruenit.

Qui multis negotiis distrahitur, ueluti lacus est ad quem a multis concurritur, qui eum & exhauriunt & turbant.

Non est admirationi una arbor, ubi sylua tota in altu surrexit. Sic non animaduertit una sententia, cum passim omnia referta sunt sententiis, sed si raro incidat.

Ignis qui ualentem materiam occupauit, aqua & interdum ruina extinguendus est. ille qui alimentis deficitur, sua sponte subdit. Sic facilis est mors senum.

Gladiator tota pugna timidissimus, cum moriendum est, fortiter aduersario iugulum praestat, & errantem gladium sibi attemperat. Sic mors admota etiam imperitis animum dedit, ut praesentem fortiter ferant, qui, cum procul abesset, formidabant.

Magnus gubernator, & scisso nauigat uelo, & si exarmauit, tamen reliquias nauigii aptat ad cursum. Sic in corpore parum foelici ac deficiente, tamen fortis animus sui similis est.

In naui quae sentinam trahit, uni aut alteri rimae obstititur. ubi pluribus locis laxari coeperit, succurri non potest nauigio dehiscenti. Ita in senili corpore, aliquatenus fulciri potest imbecillitas. uerum ubi totum collabi coeperit, nihil agitur remediis.

Vt putri & ruinam minanti edificio non adhibentur fulturae, sed circumspectandum ut exeat. Ita defecto corpore demigrandum e uita.

Vt si quis uaria spargat, necesse est ut aliqua proueniant. Sic omnia tentanti quaedam succedunt.

Vna tussis non facit phthisim, sed in morem adducta. Ita error non statim gignit animum morbum.

Vt agrotus non quærit medicum disertum, sed sanandi peritū. Sic a philosopho non requirimus orationem phaleratam.

Philosophus etiam eloquens, perinde est quasi si bonus gubernator etiam formosus sit.

Vt in corporibus morbus segnitie & lassitudine præsentitur. Sic infirmus animus, priusquam opprimatur malis, præsumptione quatitur.

Vt semina bona, si in solum borum inciderint, similia origini proueniūt, eadem hum⁹ sterilis ac palustris necat. Sic philosophiæ præcepta, si in bonum, aut prauum animum inciderint.

Non continuo melior gubernator, cui pulchrius ac maius sit nauigium. Ita non est melior uir, cui fortuna splendidior,

Diffimile.

Ex congiario epulo, aut uisceratione, tanto minus redit ad singulos, quanto in plures distribuitur. Non idem accidit in bonis animi, quæ tota ad singulos pueniūt, nec cōmunicatiōe minuūt.

Vt plus debet Neptuno, qui merces preciosissimas deportauit. Sic plus debet principi, qui trāquillitatem, & pacem publicam nō in uoluptatibus, sed honestissimis studiis consumit.

Canis quicquid exceperit, protinus deuorat, & semper ad spem futuri hiat. Ita quod expectantibus fortuna proiecit, id sine ulla uoluptate demittimus, statim ad rapinam alterius erecti.

Vt libri quos non euoluas, situ cohærescunt. Ita memoria eua nescit, nisi subinde renoues.

Lana quosdam colores statim imbibit, quosdā non nisi sæpius macerata recocta. Sic alias disciplinās ingenia cū acceperunt, p̄tin⁹ p̄ stāt. philosophia nisi alte descēdit, & diu sedit, nō colorabit animū.

In aquam demissa quædam, cum sint rectissima, speciem curui præfractiq; uisentibus reddunt. Ita si de rebus perperam iudicam⁹ nostrum est uitium, non rerum.

Querimus nonnunquam eos, quibuscum stamus. ita quidam quod sciunt, se scire nesciunt.

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

Quemadmodum perniciosior hostis fugientibus. Sic grauius
est incommodum si cedas, ac des terga.

Quò fabula, sic uita, non quã diu, sed quam bene acta sit, refert.

Vt istum quem prauideris, commodius excipis. Sic præco-
gitatum malum minus offendit.

Vt histrio non est foelicior, quod in scenis adornatus, rex aut
deus uideatur. Sic nec homo fortunæ muneribus, quandoquidẽ
suis bonis aestimatus, nihil est.

Vt pumilio, etiam si in monte consistat, pusillus est, Colossus
etiam si in puteo, magnus. Ita sapiens in quacumq; fortuna suis
bonis magnus est, stultus & in summa fortuna humilis.

Quemadmodum reus paribus sententiis absolvitur. Sic sapiens
ubi paria maleficiis merita sunt, magis meminit benefactorum,
q̃ iniuriarum. Dissimile.

Illud uenenum quod serpentes sine sua pernicie continent, in
alienam effundunt. At malitia maximam sui ueneni partem bi-
bit ipsa. Dissimile.

Creditori præter sortem extra ordinem numeramus, benefici-
orum autem usum esse gratuitum iudicamus, & illa crescunt mo-
ra, tantoq; plus soluendum est, quanto tardius.

Vt post malam etiam segetem serendum, ut post naufragium
tentantur maria, ut fornicatorem a foro non fugat coactor. Ita
beneficium denuo conuocandum, etiam si semel incideris in ho-
minem ingratum.

Fucata facies nec diu nec multis imponit. Ita simulatio, non
nisi ad tempus, & paucos decipit.

Vt umbra nos uel inuitos comitatur. Ita gloria uirtutem se-
quitur, etiam fugientem.

Vt umbra aliquando antecedit, aliquando sequitur. Sic qui-
busdam statim contingit fama, quibusdam post mortem. deniq; ea
quo longius sequitur, hoc magis esse solet.

Vt nec mundus crescit, nec sol, nec luna, nec mare. Ita pares
sunt omnes sapientes.

Vt oculi diutino morbo difficiles facti, quouis solis radio offen-

EX PLVTARCHI MORALIBVS. XXXV.

duntur. Sic uitia, multa & assidua contracta temulentia durant & sobriis.

Ut dolium efferuescente uino rumpitur, & quod in imo est, eruitur in summum. Sic ebrietas abditissima pectoris profert.

Quemadmodum onerati mero, non continent cibum. Ita nec arcanum redundante uino.

Ut æque mortuus est, qui conditus est in odoribus, & qui trahit unco. Ita æque sunt infœlices, & qui uoluptatibus indulgent, & qui ambitiosis negotiis uacant.

Ut bonus artifex e quauis materia simulacrum fingit. Ita sapiens quamuis fortunam semper administrabit.

Ut initia morborum quamuis leuia serpunt. Ita si uitia & affectus uel leuissimos semel admittas, crescunt & auescunt.

Ut quædam fera etiam domita, tamen subito ad feritatem naturam recurrunt. Ita nunquam bona fide uitia mansuescunt.

Ut nullum animal nec mite, nec ferum paret rationi, qua caret. Sic nullus affectus.

Qui sibi comparatione deteriorum bonus uidetur. Perinde est ac si quis ad claudos respiciens, suam miretur uelocitatem.

Ut e diuersis uocibus constat chorus. Ita uariarum disciplinarum mixtura constat eruditio.

Qui imitatur auctores, dabit operam, ut similis illis sit, quem admodum filius similis est patri, non quæ admodum imago picta.

Ut e diuersis numeris constat unus, summam illorum in se complectens. Sic e diuersis conflatur eruditio, iam tua, non aliorum.

Cibus innatans stomacho, onus est, non cibus. idem mutatus, in uires & sanguinem transit. Sic quæ legeris, si solida durat in memoria, aliena manet. si abeunt in ingenium, tum reddunt eruditiorum.

Apes e uariis uarios colligunt succos, sed eos suo spiritu mutant ac digerunt, alioqui non factura mel. Sic euoluendi sunt autores omnes, sed quod legeris in tuum usum transformandum.

Alibi diligenter expenditur, non quid habeat quisque, sed quid habeat suum. Itidem hominem suis propriis bonis oportet estimare.

Ut egregius artifex, non in una materia artifex est. Sic sapiens

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

In quavis fortuna se bene gerit.

Quemadmodum fures alienis poculis ansas mutant, ne possint agnosci. Ita nonnulli de alienis inuentis paululum quiddam im mutant, ac sibi usurpant, & detractis aut additis pauculis uerbis, existimant suum uideri posse, quod est alienum.

Vt sidera contrarium mundo iter intendunt. Ita sapiēs aduersus opinionem omnium uadit.

Cum potentes imperio aditi, & consensu seruiētium ualidi, nocere intendent, tam citra sapientem omnes eorum impetus deficient, quæ quæ neruo, tormentis ue in altum exprimitur, cum extruissimum exierunt, citra cælum tamen flectuntur.

Adiice illos, qui non aliter quam quibus difficilis somnus, uersant se & hoc atque illo modo componunt, donec quietem lassitudine inueniant, statum uitæ suæ formando, subinde in eo nouissime manet, in quo illos non mutandi odium, sed senectus ad nouadum pigra deprehendit.

Nihil ergo magis præstandum est quam ne pecorū ritu sequamur antecedentium gregem, per gentes non quo eundem est, sed quo infestum.

Vt in magna strage alius alium trahit in ruinam. Ita in publico errore, alius alium secum trahit ad perniciem.

Vt qui in ludo uersantur gladiatorio, cum iisdem uiuunt ac pugnant. Ita uulgus hominum inter sese dimicat, & alius alium spoliatur uel amicissimum.

Vt feræ mutuo laniatu uiuunt. ita quisquis potentior malo inferioris ditescit ac crescit.

Vt qui per spinosa ingrediuntur loca, suspensis pedibus eant necesse est. Ita de rebus friuolis, aut molestis loquenti, breuiter est transfiliendum ad uberiora, gratioraque.

Vt qui spinas habet in pedibus, ubique spinas calcatur. Ita sterili ingenio omnis materia sterilis est.

Vt qui in alieno habitant, multis anguntur incommodis, semperque de aliqua domicilii parte queruntur. Ita animus nunc de capite, nunc de pedibus, nunc de stomacho, nunc aliud de alio querit significans se non esse in suo domicilio, sed unde breui sit emigrandum.

Vt montium proceritas minus apparet procul intuentibus, ubi accesseris, tum apparet quæ sint in arduo. Ita nemo prospicit quæ excelsus sit animus philosophi, quantumque supra res omnes humanas emineat, nisi propius contempleris, & imitatione ad illum accesseris.

Quemadmodum spiritus noster clariorem sonum reddit, cum illum tuba per longi canalis angustias tractum, patenti ore nouissime effudit. Sic sensus nostros clariore arcta carminis necessitas efficit, eadem negligentius audiuntur, minusque, percutiunt, quam diu soluta oratione dicuntur. Potest trahi & huc, ut si quis dicat famam uirtutis clariorem existere, si diu rebus aduersis oppressa, tandem emerferit.

Vt qui in solem uenit, licet non in hoc uenerit, coloratur, & qui in unguentaria taberna resederunt, & paulo diutius comorati sunt odorem loci secum ferunt. Ita qui cum sapiente consuetudinem habent, etiam si non hoc agant, tamen redduntur meliores.

Diffimile.

Tempesta minatur antequam surgat, crepant adificia antequam corruant, prænnunciat fumus incendium. At subita est ex homine pernicies, & eo diligentius tegitur, quo propius accedit.

Vt in corpore latet animus, unde uim & impetum sumant omnia & mysteria, quæ est sacrorum pars optima, non patent nisi initiatis. Ita philosophiæ præcepta nota sunt omnibus, id uero quod in ea est optimum, latet.

Vt quosdam uxor magno ambitu ducta torquet. Ita quidam magnis laboribus accersunt, magno futura malo.

Vt puerorum, dum primum discunt scribere, digiti tenentur, & aliena manu per literarum simulacra ducuntur, post iubentur imitari propositum. Sic primum animus ad præscriptum adiuuetur oportet, donec incipiat per se philosophari.

Vt minuta quædam animalia, cum mordent, non sentiuntur, tumor indicat morsum, & in ipso tumore nullum uulnus apparet. Ita bonorum consuetudine prodesse non deprehendis, sed profuisse.

D. ERASMI ROT. SIMILIA

Vt primum est expurganda bilis, unde nascitur infania, deinde monendus homo, alioqui qui furiosum admoneat, quomodo debet procedere, quomodo se gerere in publico, furiosior sit ipso furioso. Sic primum animus est liberandus falsis opinionibus, postea tradenda praecepta philosophiae.

Vt qui ex claro sole redierunt in umbram, his caligant oculi. Ita qui a diuinorum contemplatione, ad humana recidunt.

Vt medici uetant admoueri remedia, cum morbus in accessu est, ac saeuit, sed cum se remittit. Ita ad primos illos irae aut doloris motus, non est adhibenda consolatio uel admonitio, sed ubi tempore coeperint esse leuiore.

Vt apparatus scenae, quia comodato datus est, statim redditur, & sine querela. Ita quicquid in uita contigit magnificum, siue serius, siue mox a fortuna repetatur, aequo animo reddemus, si tanquam commodatitiis utimur.

Vt qui uariis tempestatibus huc & illuc iactatus est, nec tamen peruenit, non multum nauigauit, sed multum iactatus est. Sic qui diu uixit nec profecit ad bonos mores, non diu uixit, sed diu fuit.

Generosus equus melius gestabit sarcinam quam ignauium iumentum, nemo tamen imponit. Ita magna ingenia sunt quidem & ipsa idonea functioni munium, sed indigna quae tam sordidis occupationibus onerentur.

Vt sidera mundi, si uel paulum subsistant, aut aberrent, summo id omnium malo fiat. Ita principi cessare non licet. quod si facit magna rerum humanarum pernicie fit.

EX LUCIANO, XENOPHONTE, AC
DEMOSTHENE.

Vt histriões Herculem in scenis, aut Agamemnonem representantes personati, auro amicti, toruum tuentes, & late hiantes, tenuem & exilem adunt uocem. Ita quidam in dialogis faciunt Platonem, aut magnos uiros loquentes, quorum pondus non possunt ingenio tueri.

Bona fabula aliquando exhibetur, uitio histriõnis male agen-

EX LVCI. XENO. DEMOS. XXXVII.

tis. Ita bona oratio displicet, si quis parum apte referat.

Vt Momus tauri opificem deum carpsit, quod non prapofuisset oculos cornibus, ubi maxime erat opus. Ita perperam faciunt, qui coronas in uertice ponunt, cum sub naribus magis adponi conueniat, ut plurimum uoluptatis ex odore possint haurire.

Vt non omnes infaniunt, qui Phrigiam audiunt tibiam, sed hiduntaxat, quos Rhea corripuit. ita non commouentur philosophia laudibus, nisi qui ad eam natura sunt propensi.

Quod tibiae sunt ignaris musices. hoc opes his, qui nesciunt uti.

Vt qui primo musicen discunt, citharas aliquot perdunt & obterunt. ita magno reipublicae malo administrat magistratum, qui rudis accedit & imperitus.

Vt bilanx in eam uergit partem, unde plus accipit. Sic quidam nunc huic, nunc illi fauent, qui plurimum det, non cuius causa sit optima.

EX ARISTOTELE, PLINIO,
THEOPHRASTO.

EX omni genere curiositas hominum signa collegit instantis tempestatis. At multo magis conueniebat hac uti diligentia in consultationibus, ut obseruatis experimentis coniciant, quid malorum ex uno quoque perperam instituto consequatur.

Vt caelo quamuis sereno, nubecula quamlibet parua uentura percellosum dabit. Sic rebus admodum pacatis, ex minimo dissidio, grauissimi rerum motus subito exoriuntur.

Vt ranæ ultra solitum uocales tempestatem significant imminentem. ita cum plurimum ualet apud principes oratio malorum, bonis tacentibus, tum instat rerum perturbatio.

Echinus praesentens tempestatem, aut affigit sese, aut harena faburrat. ita cum imminet fortuna tumultus, animus est philosophiae praeceptis confirmandus.

Vt imperiti tempestatem non sentiunt nisi sero, suoque malo, contra prudentes agricolae prospiciunt, cauentque. ita uulgus hominum improvidum suo malo discit, cum interim uir sapiens procul praesens malum uitet, ut Democritus metente fratre ardentissimo

K

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

æstu, monuit ut reliquæ fegeti parceret, raperetq; defecta sub te-
stium, paucis mox horis sæuo imbre uaticinatione approbata.

Quemadmodum non raro fit, ut cœlo maxime sereno sæuus
imber subito cœoriatur. Ita rebus maxime prosperis ac lætis, sæ-
penumero grauissima rerum incidit perturbatio.

Cum æstate uehementius tonuerit q̄ fulserit (ut inquit Plinius)
uentos denunciat. Ita ubi quis uehementer inclamat in aliorum
uita, ipse non perinde lucens morum integritate, iudicium est ani-
mi magis ambitionis uento tumescentis, q̄ solide pii.

Delphini tranquillo mari lasciuientes, flatum qua ueniunt par-
te denunciant. ita cum exultant improbi, tolluntq; sese, rerum hu-
manarum tempestatem instare significat.

Dis simile.

Sol, luna, stella mare, terra, arbores, herbæ, bruta, & in his apes,
formicæ, conchæ, deniq; lucernæ, tempestatem præsentiant. Sol⁹
homo sua mala non præsentit, neq; prospicit.

Cum bruta solitum naturæ morem relinquunt, tempestatis in-
dicium est, hoc est, cum mergi fugiunt maria aut stagna, cum ab-
sconduntur formicæ aut oua progerunt, lumbrici e terra fugiunt,
tempestatis præsagium est. ita cum audent facinorosi, tacent in-
tegrî, sapit uulgus, desipiunt principes, sacerdotes pro terrenis di-
gladiantur, perniciem humanæ uitæ significat.

Vt Pyrites gemma non aperit uim igneam, nisi si atteras, tum
enim digitos adurit. ita quorundam malitiam non sentias, nisi
cum illis consuetudinem aut commercium habueris. aut non sen-
tias philosophiæ uim, nisi exercueris. ita succina attritu uim attra-
hendi & odorem produnt.

Vt scarabeum, aut uiperam, aut araneam in gemma redditam
& imitatam a natura (nam id uidemus esse factum in nonnullis)
non horremus, sed amplectimur, effigie delectati. Sic uitiorum
erudita pictura delectamur in Historicis ac Poetis.

Quemadmodum gemma Chalazias, etiã si in igne coniciat, tñ
natiuum frigus suum retinet. ita quidam sic frigent ad literas ac
uirtutem, ut nullis exemplis, aut hortatibus inflammare possis.

Sicut Alexander Magnus uenit, ne quis se pingeret præter unū Apellem, aut ne quis se fingeret ære præter Lysippum, aut gemma sculperet præter Pyrgotelem, summos uidelicet artifices. ita nõ conuenit CHRISTVM a quouis prædicari, aut uirtutem a quouis laudari.

Vt gemma minutula quædam res est, sed ingentibus tamen facis antepositur. Sic homo pusillus, sed ingenio ualens. aut sic philosophia, seu uirtus ostentatione minimum quiddam est, sed precio maximum.

Vt ara Corinthia casus fecit, & pictoribus illis, equi & canis spumam, quam ars assequi non potuit, casus expressit. ita multa forte obtingunt, quæ nullo consilio potueris efficere.

Nemo tam insanus, ut uel e Neronis capedine, quæ Plinius trecentis sestertiis æstimat, uenenum bibere malit, quàm e Samio uasculo uinum innoxium. ita qui sapit, malit salubria præcepta uiuendi qualicumque sermone proposita, quàm pestiferas opiniones ab eloquentissimo scriptore haurire.

Vitrum mire crystallum imitat, res uilissima rem longe preciosissimam. ita assentatio amicitiam imitat, res pessima longe optimam.

Vt crystalli fragmenta sarciri nullo modo possunt. ita difficilissimum eos reconciliare, qui ex arctissima familiaritate in mutuū odium uenerint.

Vt natura gemmas altissime recondidit, uia passim obuia sunt. Ita quæ sunt optima, paucissimis nota sunt, nec nisi summo studio eruuntur.

Vt succina paleas ad se trahunt, magnes ferrum, chryfocolla aurum. Ita quisque asciscit sibi suis aptum moribus.

Vt indomita uis adamanti, unde & nomē additū gemmæ, adeo ut nec caleseat igni, nec ferro cedat, quin magis ictum ita respuens, uti ferrum simul & incudes diffiliant. Sic sapientis animus aduersus omnem fortunæ sauiantis impetum inuictus.

Quemadmodum adamas aduersus omnia inuictus, hircino sanguine eoque calido ac recenti maceratus, malleo frangitur. Ita quædam ingenia nulla ui peruincas, blanditia emollienda sunt.

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

Adamas una re mollescit ad ictus ferri, alias indomitus, ita nullum est ingenium tam ferum, quod non aliqua ratione queat expugnari,

Quemadmodum si ferrum inter adamantem ponas & magnetem, diuerso nisu, nunc huc, nunc illuc fertur. Ita dubius animus nunc ad honesta rapitur, nunc ad diuersa trahitur affectibus.

Vt adamas si iuxta magnetem ponatur, non patitur abstrahi ferrum, aut si ad motus magnetis apprehenderit, ad amas diuerso rapit, atque aufert. Ita pecunie studium dissidet cum Christiana pietate, & modis omnibus auocat, nec sinit adhærescere Christo.

Sicut Nero princeps gladiatorum pugnas smaragdo spectabat Ita quidam malunt diuorum imagines quam ipsos diuos animo contemplari.

Vti ferrum aut chalybs, cetera quidem duritie rigoreque superat, ab adamante uincitur. Ita res quidem potens est amor in liberos, sed hunc quoque superat pietas in deum.

Vt adamas si frangi contingat malleis, in minutissimas dissilit crustas, adeo ut uix oculis cerni queant. Ita arctissima necessitudo si quando contingat dirimi, in summam uertitur simultatem, & ex arctissimis foederibus, si semel rumpantur, maxima nascuntur dissidia. Aut supra modum incandescit semel uicta lenitas.

Sicut animantia quaedam etiam corporis partes amputant, ob quæ periclitari sese sciunt, ueluti fides. Ita sapientis est aliquando facultatum iactura, uitæ consulere.

Quemadmodum in opalo gemma, multarum gemmarum dotes eminent. nempe carbunculi tenuior ignis, amethysti fulgens purpura, smaragdi uirens mare, cunctaque hæc pariter incredibili mixtura lucentia. Ita multorum uirtutes in uno hoc eminent, aut in sacris literis simul inuenitur, quicquid apud ullos Ethnicos scriptores placere potest.

Opalum gemmam indiscreta similitudine adulterant Indi, experimentum in sole tantum. Ita uirtutes quaedam uitia sic imitantur, ut difficilimum sit dignoscere, nisi ad summam lucem proferantur.

Carbunculi ignis & nomen & speciem habent, cum ignem non sentiant, unde & Apyrusæ dicti. Ita quidam pietatis opinionem & imaginem obtinent, cum a re sint alienissimi.

EX

Antira

ignem

defeat. Ita q

uelcum. su

ditur in

Iris gen

ita ut ipse

Ita quidam

et quod in

sentant ac

Vt his g

horum del

sunt effica

orationis

animi uit

Vt qui

ius morbo

Ita quæd

uersus in

nem, an

Drac

ac trans

philoso

Qua

coctæ. I

moniti

Facil

gis mor

id quoe

In C

tibuste

tem a

ptum

V

Anthraciti carbunculorū generi peculiare est, ut coniectus in ignem, uelut intermortuus extinguat, contra aquis perfusus exardescat. Ita quosdam contraria mouent. si exhorteris, magis languescunt. si dehorteris, magis accenduntur. si bene merearis, redduntur inimici. sin male, pluris te faciunt.

Iris gemma non nisi in opaco reddit colores arcus cœlestis, nec ita ut ipse habeat in se, sed parietib⁹ illidat, in sole coloribus caret. Ita quidam uaria uirtutum simulacra præ se ferūt, sed in obscuro & quod in se non habent, tamen in aliorum animis ueluti repræsentant ac gignunt.

Vt his gemmis summū est ꝑcium, quæ non modo uarietate colorum delectant oculos, & nares odore, uerum etiam ad remedia sunt efficaces. Sic his libris summū est ꝑcium, qui non solū habet orationis illecebras, uerum et salubribus præceptis nos liberant animi uitiiis.

Vt quidam gemmas quasdam secum ubiq; circumferūt aduersus morbos, maleficia, ebrietatem, tonitrua, ruinas, ceteraq; mala. Ita quædam philosophiæ decreta semper ad manum habenda, aduersus incurfuros animi morbos, libidinem, iracundiam, ambitionem, auaritiam, & his consimiles.

Draconites nec poliri potest, nec artem admittit, alioqui elegans ac translucens. Ita diuina scriptura habet nitorem, nec artificium philosophiæ aut rhetorices admittit.

Quædam gemmæ aceto maceratæ nitescunt, pleræq; melle decoctæ. Ita quosdā meliores reddit acris obiurgatio, quosdam admonitio blandior.

Facilius inculpes gemmis quæ uoles, si terebra ferueat. ita magis mouebit orator, si non solum acriter dicat, sed ferueat, & amet id quod laudat, oderit quod uituperet.

In Chio, Dianæ facies est in sublimi posita, cuius uultus intrantibus tristis, exeuntibus exhilarata uidef. ita sordidi quidam ad eum amicum tristes accipiunt, timentes ne quid petat, aut ne sumptum adferat conuiuia, at alacres dimittunt abeuntem.

Vt ingentes obelisci magno quidem negotio statuunt & collo-

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

cantur ob immensum molis pondus, sed collocati semel, infinitis durant seculis. Ita arduum est uirtutis aut sapientiae parare famam sed parata nunquam intermoritur.

Vt ingentia pondera, quae nullis hominum uiribus tolli possunt machinis facile tolluntur. ita quod uel nequeas efficere, ratione & arte facile efficias.

Vt obeliscis praegrantibus tantum ferme substernitur intra terram, quantum extat, ut immoti consistant. ita semper mansurae famae magna firmaeque fundamenta sint, oportet

Stulte reges aegyptiorum operam populi, ac pecunias in substruendis pyramidibus consumebant, quae nihil habebant praeter stultam & ociosam ostentationem, cum idem in rebus utilibus fieri poterit. ita quidam elaborant in difficilimis caterum infrugiferis, ipsum praeclearum existimantes, quod in laborioso negotio uersantur.

Sicut Pyramis quam Rhodope meretricula Aesopi conserua construxit pecunia corporis quaestu collecta, maiori miraculo famaque fuit, quam ceterae regum pyramides ita uehementius miramur, si quod recte faciunt, a quibus tale nihil expectabatur, ueluti si quis Hollandum uideat peritum equitem, aut frugalem Anglum, aut Theologum eloquentem.

Vt labyrinthos non oportet ingredi sine filo, quo securus possis redire. ita non est suscipiendum negotium, nisi prius perspecta ratione, qua te possis inde rursus explicare.

Vt in admirandis operibus, sed inutilibus, maior est laus artificis cuius arte res confecta est, quam regis, cuius impendio. ita belli gloria maxima ex parte penes militem est conductitium, quorum industria geritur res, minima pars ad reges redit, qui aliena etiam pecunia militem conducunt.

Vt Diana Ephesiae templum uiginti annis a tota Asia, tot regum impendio, tot artificum ingenii confectum, Herostratus obscurus homo nocte una poterat exurere. ita facilimum est urbes egregias bello demoliri, aut aedificare difficilimum.

Quemadmodum aedificia in palustri solo posita, nec terramotu quatuntur, nec hiatu absorbentur. ita humilis fortuna non est maximis malis obnoxia.

Sicut Echo non sonat, nisi cum reddit acceptam uocem. ita nō nulli quicquid in ipsos dicitur, in alterum regerunt. aut non habēt quod dicant, nisi dicta referant aliena.

Vt Olympiæ porticus uocem acceptā arte septies reddit, unde Heptaphonon oppidani uocant. ita quosdam si uno tāgas conuittio, sexcenta regerunt, aut si paucis ad loquendum prouoces, garrīendi finem non faciunt.

Vti magnes non quiduis ad se trahit, sed ferrum duntaxat, cum sint alia multo leuiora. ita quorundam oratio non mouet oēs, sed iam propensos ad id, quod illi suadent.

Vt quidam magnetes ferrum attrahunt, at Theamedes, qui in æthiopia nascitur, ferrum abigit, respuitq;. ita est Musices genus quod sædet affectus, est quod incitet.

Vti magnes occulta quadā & incognita ui ferrū ad se trahit. ita sapientia secreta quadā ratione trahit ad se aīos hominum.

Vt equus strigofus imputatur non equi culpa, sed equisonibus. ita populus male moratus, episcopis aut principibus.

Vt magnes ad se trahit omne ferrum, sed æthiopicus magnetē quoq; alium ad se rapit. ita rex populū quo lubet, cogit. At ingēs aliquis rex etiam regibus ceteris uim facit.

Vt gagates aqua infusa incenditur, oleo restinguitur. ita quidā quo magis roges, magis frigescunt. si negligas, ultro capiunt. Aut sunt quos officiis alienes, neglectu prouocōs ad amorem.

Vt lapis e Scyro fluctuat integer, sidit comminutus. Sic res discordia pessum eunt, concordia sustinentur.

Siphnius lapis oleo excalfactus durefcit, alioqui mollissimus. Ita quosdam benefactis reddas deteriores.

Quemadmodum de Carthaginensibus dictum est, quod ad terra pice, ad uina calce uterentur. ita quidam præpostere rebus utuntur, amicis asperi, supplices inimicis. Carthaginenses pice linebāt parietes, cum uasa picari soleant, & multa calce condiebant, auctor Plinius.

Calx aquis accenditur. ita quosdam contraria mouent.

Gypso madido statim utēdū, quod celerrime sicces. ita statim

D. ERASMI ROT. SIMILIA

fingenda literis ac moribus atas rudis, priusquam durior non admittat fingentis manum. Diffimile.

Gypsum etiam si iam induruit, tamen tundi rursus, & in farinam resolui potest. Simul atque semel induruit ingenium adulescentis, aetate uitaeque, non potest refingi.

Vt utrum quia pellucidum, nihil caelat. Ita quidam nihil te gere, nihil dissimulare norunt, quicquid in animo est, id protinus omnibus palam est.

Vt iis qui caecutientibus sunt oculis, qui uisus locus obscurus est, propterea quod caliginem secum in oculis circumferunt. Ita parum eruditus, omnis liber ac stylus difficilis est & obscurus.

Sicut ignis in omnibus officinis omnium artium & operum est instrumentum. Ita sine charitate nihil recte geritur.

Vt utrum copia uiluit, alioqui nec auro nec argento cessurum. Ita sacerdotes ob turbam minoris sunt, magno in precio futuri, si singulae ciuitates singulos haberent sacerdotes, ut olim.

Sicut primum pictura coepit ab umbris & lineis, deinde monochromata, mox accessit lumina & umbrarum una cum oculorum uarietate, donec ad summam artificii peruenit admirationem. Ita uirtus in nobis non statim absoluta nascitur, sed paulatim cotidianis ausibus, ad summum perducitur.

Vt non est optima imago, quae materia testatur opes locatoris aut artem pictoris, sed quae rem proxime representat. Ita optima est eloquentia quae non ostentat ingenium dicentis, sed rem aptissime ostendit.

Vt Zeufis picturus Iunonem, Agrigentinis omnibus uirginibus inspectis, quibusque praecipuas elegit, ex quibus quod esset in una quaque praecipuum, imitaretur. Ita e plurimis optimi nobis ad exemplum uirtutis, aut dicendi, proponendi sunt, nec in his tamen reddenda sunt omnia, sed optima.

Vt non quiuis pictor quauis in parte artis ualet, sed hic in diis exprimendis praecipuus, alius in uultibus reddendis, alius in lineis excelluit, alius in colorum mixtura, alius in symmetria. Sic qui uirtute profitemur, aliis dotibus enitet alii. Item in eloquentia seu literis.

Qui ex balneo calent, uehementius frigesçūt, & aqua frigidior esse solet, quæ prius caluit. Ita uehementius sese oderunt, qui prius fuerint amici, & sceleratiores sunt, qui a pia uitâ ad impiam se transfulerunt.

Vt hyeme media, Alcyones summa fruuntur tranquillitate, & hanc etiam aliis communicant. Ita cum maxime sauit fortuna, tum maxime animi tranquillitate fruuntur pii, & hanc in alios quos possunt transfundunt.

Cum a sinu ipse sit ἀμύθητος, ex ossibus tamē huius optimæ sunt tibiæ, ut ait Aesopus apud Plutarchum. Ita diuites quidam ipsi indocti, tamen pecunia sua suppeditant ingenium studiosis.

Plutarchus testatur se uidisse in Africa coruus, qui lapillos in aquam aggeserint, donec aqua eo surgeret, ut cōtingi posset. Idem narrat de cane coniciente lapillos in amphoram oleariam. Ita nobis quod uiribus diminutum erit, ingenio supplendum est.

Formicæ triticum arrodunt ea parte, qua germinare incipit, ne sibi reddatur inutile. Sic potētes quo ministris perpetuo utant, premunt, ne si emerferint ta dio seruitutis, relinquunt aulam.

Bucephalus Alexandri Magni equus, quoties nudus esset, equisonem in tergum admittebat, ornatus regiis phaleris neminem ferabat, nisi regem ipsum, in reliquos omneis ferociebat. Ita quidā tennes quemuis ferunt, diuites facti despiciunt uulgares.

Vt Timanthes qui Iphigeniam pinxit, materorum affectus expressit. Agamemnonis autem uultum uelo obtexit. Ita quædam melius relinquuntur suo cuiq; iudicio æstimanda, quam uerbis explicantur.

Vt laudatur in hoc Timanthes, quod in omnibus eius operibus plus semper intelligitur, quam pingitur. Ita optimum orationis genus, in quo plurima cogitationi relinquuntur, pauca narrantur, & plus inest sensuum quam uerborum.

Notatus Protogenes, alioqui summus in pictura artifex, quod nesciret manum tollere de tabula. Ita quidam scriptores immodica diligentia peccant, quibus nihil unquam satis emendatum uidetur.

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

Quemadmodum Protogenes pictor Apellem ex unica linea cognouit, nunq̄ alioqui uisum. Ita ex unico responso ingenium & prudentiam uirum deprehendet, qui sit ipse sapiens.

Vt Apelles pictor queri solitus est, perisse diē in quo non duxisset lineam. Ita Christianus dolebit, si quo die non euasit seipso melior in pietate.

Vt signa quaedam argillacea summo in precio fuerunt, ob admirationem artis. Ita nonnunquam res humilis ac nihili, ingenium oratoris commendat.

Vt gypsum, aut argilla dum est uida, in quamuis imaginem facile sequitur fingentis manum. Ita rudes anni ad omnem disciplinam sunt idonei.

Vt quod maiore negotio chalybi aut marmoris insculperis, datur diutius. Ita quod maiore studio discimus, nunq̄ obliuiscimur.

Vt illud opus est laudatissimum, in quo simul & ars commendat materiam, & materia uicissim artem. Ita liber est optimus, in quo & argumenti utilitas commendat eloquentiam, & auctoris facundia commendat argumentum.

Accius poeta cum esset ipse admodum breuis, tamē in aede Caecilianarum maxima forma statuae sibi posuit. Ita quidam re uiles & humiles, ambitione fucosq̄ dilatant sese.

Vt Perillus qui Phalaridi taurum donauit aneum, suo periit in uento. Sic aliquoties malum consilium in caput auctoris redūdat.

Vt Philosophus missa lingua uictimae, rem simul & optimam & pessimam misit. Sic opes optimae sunt, si recte utaris, pessimae si secus.

Vt non ipse solum magnes attrahit, uerum etiam aliud ferrum ad se trahit ferrum magneti affricatum. Ita contagio uis uirtutis, aut improbitatis perniciēs ab alio in alium transit.

Vt a Seribus mollissima uellera, & ab iisdem durissimum ferrum mittitur. Sic a quibusdam diuersa proficiscuntur.

Vt carboni semel exusto suffocatoq̄, si denuo flagret, maior est uis. Ita semel sopitum odium, si rursus excandescat, acrius est.

Sicuti terra quae auri aut argenti uenas habet, in ceteris uere sterilis esse consueuit. Ita qui congerendo student auro, eiusq̄ me

talla iã cõceperũt in aĩo, nullã bonæ rei frugẽ pducere cõsueuerũt.

Raro auri & argenti uena reperitur, nisi alia non procul sit, unde & Græci nomen indidere. Ita nulla uirtus solitaria est, sed alia aliam adiungit.

Argentum cum sit candidum, nigras tamen ducit lineas, uti stannum. Ita quorundam alia species est, alia facta.

In argento uiuo omnia natant, excepto auro, nam hoc unum ad se trahit. Ita nihil insidit animo auari, præter lucrum, disciplina, litera, probitas, in summo fluitant, non descendunt in pectus.

Vt rem eandem diuersa specula uarie reddunt, pro forma speculorum diuersa. Sic idem factum, diuersi uarie interpretantur, pro animorum uarietate. quod huic magnum est, illi paruum. quod huic pulchrum, illi foedum erit.

Vt speculum non reddit imaginem, nisi substernas uitro stannum, aut æs, aut aurum, aut simile quippiam solidum, quod imaginem non sinat perfluere. Ita non nisi in animis solidis, & uera uirtute nixis, relucet imago ueri.

Vt sunt quidam fontes, qui potu pecudum, atq; etiam hominũ cutem & pilos tingunt albo, nigroque. Ita relucet etiam in ipso hominis uultu & fronte, quod agunt, quibus præceptis imbutus sit, & quibus ex autoribus hauriat uitæ rationem.

Gallus Phrygiæ fluuius, si modice bibas, medetur corpori, malis, si immodice, lymphatum animum agit. Ita si philosophiæ literas modice attingas, profunt, sin totum te illi addixeris studio, sanitate mentis auferunt, & inanis gloriæ furore quodam præcipite agunt.

In Bœotia ad Trophonium deum iuxta flumen Orchomenon, duo sunt fontes, quorum alter memoriam, alter obliuionem adfert. Ita fere magno alicui bono, magni mali periculũ est uicinũ.

Vt qui sapiunt, nõ statim e quouis bibunt fonte, propterea quod alii salutẽ adferunt, alii perniciem, nonnulli furorẽ. ita non est tutum quemuis librũ euoluere, quod ex aliis haurias affectũ animi bonum, ex aliis libidinem aut ambitionis insaniam trahas.

Qui biberint ex Clitorio lacu, his uini tediũ oboritur. ita qui semel gustarint poetice, abhorrent a philosophiæ præceptis,

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

aut contra, siue qui se mundanis uoluptatibus ingurgitant, abhorrent ab honestis illis, ac ueris oblectamentis.

Apud Troglodytas lacus est, qui ter in die fit amarus aut salus, ac rursus dulcis, totiesq; etiam nocte, unde & insanus dictus. Sic quidam inaequales, nunc asperi, nunc sunt blandi, aliquando profusi, mox fordidi, iam uehementer amant, iam supra modum oderunt.

Periculosiores sunt fontes, qui lymphidis aquis blandientes oculis, tamen perniciem adferunt, minus formidandi, qui ipsa specie testantur aquas esse fugiendas. ita difficilius uitantur mala, quae boni prae-textu fallunt.

Sicuti terra quae uenas aquarum occultat, nebulam quandam exhalat ante solis ortum, longius intuentibus. ita qui uere boni sunt & eruditi, etiam si non ostentent, tamen semper aliquid ex se produnt. unde qui obseruet, deprehendere possit subesse uim boni.

In Narniensi agro terra imbre fit siccior, aestu humescit. unde Cicero iocatur illic ex imbre puluerem, ex siccitate fieri lutum. Ita quosdam admonitio reddit deteriores.

Garus ambusta & infusa medetur malis, sed si interim garum non nomines. ita quaedam beneficia, beneficia non sunt, si commemores.

Terra quae gignit salem, nihil aliud gignit. Sic ingenia foecunda in literis, in ceteris fere rebus non perinde ualent.

Fons in quo nitrum nascitur, nec aliud quicquam gignit, nec alit. ita sapientiae studium totum hominis animum sibi uendicat.

Spongiis adeo tenues sunt sensuum notae, ut multi dubitent an mala sint, nec ne. ita quorundam is cultus est, is sermo, ea uita, ut dubites Christiani sint, an Ethnici.

Sicuti sal modice cibis aspersus condit, & gratiam saporis addit. Ita si paululum antiquitatis aut ioci admiscueris, oratio fiet uentiosior. si plus satis, nihil insuauius.

Quemadmodum Echineis siue Remora piscis perpusillus (est autem magnae limaci similis) quamuis magnam nauim uelis ac remis incitatam subito sistit. ita scortulum aliquoties adamatam ingenies animi ad honesta impetus retinet alligatque.

Torpedo piscis haud nocet nisi contactu, sed uirus suam etiam ab

are per linum, & arundinis internodia ad piscatoris manum mire transmittit. Sic improbi ac pestilentes haud nocent, si nihil cum illis habeas commercii. uerum quacunq; consuetudine cōtacti morum uenena afflant.

Lepus piscis homini certissimam est uenerū, & homo uicissim illi, adeo ut uel digitulo cōtactus, statim emoriatur. Ita hostes tuam utrinq; perniciem dant, & accipiunt.

In nassam facilis illapsus est, sed exitus difficilis. Sic decliue iter in uitia, reditus ad meliorem frugem non perinde facilis.

Murena fuste non potest interimi, serula protinus. Ita quosdā eue incommodū exanimat, ut conaitium, qui grauiissimas fortunæ procellas infraeto tulerunt animo.

Murena nō in capite, sed in cauda aīam habet. ita quod charissimum est, non ibi recondendū, ubi statim periculis sit obnoxium.

Vt pisces in mari nati educatiq; nihil tū sapiūt salis marini. Ita quidā inter barbaros geniti & educi, longe absunt ab oī barbarie.

Vt Magi, uerbis etiā non intellectis, prodigiosa quaedā efficiūt.

Ita sacerdotes nonnulli precibus non intellectis, bona tamen fide pronunciat, deum conciliant ac mouent.

Vt Appion Homerū ab inferis euocatū, nihil aliud interrogauit, q̄ quibus parentibus genitus esset. Sic quidam grauiissimorum uirorum concilio conuocato, de meris nugis consulunt.

Vt magi prodigiosa quaedam promittunt, iisq; promissis uulg⁹ credulū alliciunt. ita principes maximarū rerum spes ostentant, ut sibi reddant addictos.

Vt in magicis artibus uulgas hoc magis admirat, quo minus percipiunt rationem, cur illa, aut illa tam surda præscribantur. Ita quidā magis admirant stilū aut carmē, quod non intelligunt.

Quemadmodum medici quo doctiores uideantur, diuersas rerum species, ex diuersis mundi partibus petitas, inter se cōmiscunt. Ita quidam ostētatores, orōnem parum eruditā uideri credūt, nisi ius Casareū ac Pōtificū, Poetas, Oratores, Philosophos, Sophistas simul cōmiscuerint, & pluribus authoribus ac literis confarcinauerint, q̄ Mithridaticū ferunt fuisse concinnatū. Id constabat quin

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

quaginta quatuor diuersis rerum generibus.

Vt periculofum est damones euocare, propterea quod si quid erratū fuerit, magno conātis discrimine fiat. Nam aiunt Tullum Hostiliū iētū fulmie, quod ex Numæ libris Iouem deuocare conatus, quædā parum rite feciffet. ita periculofum est, cum principib⁹ habere commercium, aut cum morofis potentibus. quod offensi re qualibet leui funditus subuertant hominē.

Quemadmodū Magi sibi conscii fucum esse quod promittunt prodigiosis quibusdā, ac præscriptis ceremoniis dementant, ac teritant infirmiores. ita quidā sacerdotes cum procul absint a uera pietate, caremoniis inuoluunt indoctos, quo plebem sibi magis habeant obnoxiam.

Vt auguria & auspicia non ualent, nisi iis, qui quarunt & obseruant. ita præcepta philosophiæ non mutant nisi hos, qui meliores fieri student, & hoc animo ad legendum accesserint.

Crocodylus inuictū alioqui, & perniciosum animal, tamen Ten tyritas ad eo metuit, ut ad uocem etiam expauescat. ita tyranni cū omnes contemnant, tamen eruditorum literas subtiment.

Vt quorūdā hominum etiam aspectus fascino habet, ita sunt quorum omnis uitæ consuetudo mores inficit.

Vt Psylli non solū ipsi non læduntur a serpentibus, uerum ex aliis uenenū exugunt. ita uere philosophus non modo ipse non tangitur uitii, sed aliorum quoq; morbis orōne uitæq; sua medetur.

Semel icti a scorpio, nunq̄ postea a uestpis, crabronibus aut apibus feriuntur. ita nullum est incommodum, quod non commoditatis aliquid habeat adiunctum.

Vt qui a cane rabido morfi sunt, non solum rabiūt ipsi, uerum etiam alios contagio inficiunt. ita qui pestilentem alicunde imberint opinionem, & alios suis inficiunt colloquiis.

Vt efficacissima remedia nata sunt ex morbis pessimis. ita bonæ leges ex malis prognatae sunt moribus.

Sicut ex uipera, crocodilo, caterisq; nocētissimis bestiis medici remedia quædā aduersus uenenorū noxā, ac morbos efficacia quarunt. ita ani aduerso in nocētes, multos uel arcet uel reuocat a facinoribus.

Crocodilus anceps animal, nunc in terris agit, nunc in aquis, in terra ponit oua, in aqua prædatur ac insidiatur. ita quidam simul & aulici sunt, & ecclesiastici, utrobique pestilentes.

Chamæleon quia pauidissimū animal, subinde colore mutat. ita qui uiribus non pollent, ad uarias artes confugiant necesse est.

Lynces clarissime oīm animantiū cernūt, sed mira illis obliuio rei ab oculis semota. ita quidā acri ingenio, sed obliuiosi.

Quædam remedia tristiora sunt ipso morbo, ut satius sit oppetere mortē, q̄ his aucupari salutē, uelut sugere sanguinē e uulnere recenti gladiatorum morientium. ita quandoq; satius est ferre iniuriā, q̄ maiore incōmodo ulcisci, ferre pacē, etiā si parū commoda aut æquam, q̄ bellum cum immēnsis malis suscipere.

Scorpius letale uenenum habet, Aconitum letalius, tamen hoc in potu datum, aduersus scorpiorum ictus remedium habet. ita dū uenenum cum ueneno colluctatur, seruatur homo. itidem duorū pestilentium ciuium discordia, nonnunq; Reipub. saluti est.

Aconitum etiam contactu necat. ita quorundam cōuictus protinus inficit, aut si uel tantillū cum illis inceptes commercii.

Olim in Capitolio certabant quadrigæ Latinis feriis, uictor ab sinthiū bibebat. ita salubria magis quærenda sunt q̄ iucunda.

Sorba quæ magis blandiuntur specie, uenenum habent, ita bladiosiores amici magis cauendi q̄ tristes atq; asperi.

Empetron herba, latine calcifraga, quod propius abest a mari, hoc min⁹ est salsa, quo lōgius, hoc amarior est. ita quidā apud Gallos Germaniam spirant, apud Germanos Galliam, & quo longius absunt, hoc magis referunt eam gentem.

Vt optima remedia maxime perniciem adferūt, nisi apte sumantur. ita Christi sacramenta salutaria recte sumentibus, letalia indigne accipientibus.

Herbæ salutare consuetudine perdunt medēdi uim. ita admonitio si assidua sit, nō emendat assuetū iam obiurgationibus.

Vt qui ante uenenum sumunt antidotum, non læduntur ueneno. Sic qui salubribus opiniōibus, ac decretis confirmarint animū, non inficientur oratione malorū, si forte in eos inciderint.

D. ERASMI ROT. SIMILIA

Vt Mithridati cotidie sumentu uenenū, consuetudine factū est innoxium. ita mala quibus assueueris, non offendunt.

Vt suus cuiq; morbus uidetur atrocissimus. ita suum cuiq; incōmodum maxime dolet.

Vt herba moly difficile quidem effoditur, sed ad remedia p̄ter ceteras efficax est. ita quæ præclara sunt non contingunt, nisi magno negotio.

Vt inter salutare herbas nascuntur & uenena. ita ex autoribus quæ recte dixerint, sunt excerpenda.

Vt elleborum concitatis intus omnibus, ipsum in primis exit. ita dux fortis adhortatus suos inter primos prodit in hostem, uelut inquit Hierophilus, autore Plinio.

Vt elleborum si parcius sumas, magis offendit quod inhareat uisceribus, inficiatq; corpus. sin copiosius, erumpat celerius. ita non est obiurgandus amicus, nisi ea uehementia, quæ uitio liberet illius animum. Nam leuior expostulatio contristat amicitiam nullo fructu.

Vti elleborū tamen si efficax, tamen medici uetant dari sentibus aut pueris, aut exilibus. ita admonitio sic est temperanda, ut ferre possit quem uelis emendare, nec solū spectandū est uitium, sed natura quoque eius, cuius uitio studeas mederi.

Vt uulgu ineptum magno labore, magnoq; impēdio remedia ab extremis Indis aut æthiopibus petūt, cum in hortis nobis nascatur, quo morbis mederi possimus. ita præsidia beatæ uitæ magno molimine foris quarimus, in imperiis, in opibus, in uoluptatibus, cum in animo sit, quod nos beatos efficiat.

Climenos herba ita morbo medetur, ut sterilitatem adferat etiam in uiris. ita quidam malum aliquod ita profligant, ut aliud diuersum admittant.

Minor uis inest in radicibus herbarum salubrium cum semen maturescit. ita deterior fit ingenii naturæq; uis, quoties liberis gignendis datur opera.

Herbam canariam canis ita mandit, ut homo nō cernat nisi de pastam, & percussus a serpente aliam quandam petit, sed eam non

decerpit inspeſtante homine. Ita quidam diſciplinās a ſe reper-
tas cælant, ne proſint & aliis.

Lotos quam latini fabam Græcam uocant, ramēta ligni ha-
bet amariffima, fructum dulciſſimum. Ita conatus ad ſummam
uirtutem durus eſt, fructu nihil ſuauius.

Vt uitis refugit braſſicam, quercus abhorret ab oleo, multo ma-
gis autem a nuce iuglande (Nam uitis cum omnia complectatur,
ſolam braſſicam declinat. quercus ſi in ſcrobem oleæ depaſta fue-
rit, emoritur. eadem & iuxta nucem iuglandem inareſcit.) Sic in-
ter quaſdā nationes naturale diſſidium eſt, ut nullo pacto queāt co-
aleſcere cōcordia, ut inter hos fere, quos mare aut alpes diremerūt

Vt Democritus medicus Conſidiæ mulieri, omnem curationē
auſteram recuſanti, lac caprarum de dit, quas lentifco paſcebat. Sic
iis qui proſus a tetricis philoſophiæ præceptis, fabellæ quædam
amcenioreſ proponendæ, ſed quæ philoſophiam reſipiant.

Ferula ſolis aſinis gratiſſimum eſt pabulum, cæteris animanti-
bus præſentaneum uenenum. Ita ſape quod alios offendit, aliis
uoluptati eſt.

Hædera pota neruis nocet, eadem foris adhibita prodeſt. Sic
philoſophiam ſi penitē imbibas, nocet ad pietatem, ſi leuiter & ue-
luti foris admoueas, prodeſt ad eruditionem.

Arundinis radix contrita & impoſita, filices ſtirpem corpore ex-
trahit. item arundinem filicis radix. ita uiciſſim & pecuniæ ſtudi-
um eximit animis amorem ſapiētiae, & ſapientia ſtudiū pecuniæ.

Rhododaphnes arboris folia quadrupedibus uenena ſunt, ho-
minibus præſidia aduerſus ſerpentes. ita diuinæ literæ ſobriis ac
prudētibus ſalutarem præbent alimoniam, ſtultis autē & impiis
hæreſeos, & maioris impietatis miniſtrant occaſionem.

Vt quod nulla ui efficias, id aliquoties fit herba ſucco, ſi modo
quam oportet adhibeas. ita quosdam magis permoueri apta quā
uiolenta oratione.

Vino modico nerui & oculi iuuant, eodē copioſiore lactū. Sic li-
teris modice guſtatis adiuuat uita, eadē lactū, ſi quæ imodice icūbat

Sicuti uina & poma ſubacerba, uetuftate mitelcūt, dulceſcūtq.

Sic ætatis insolentia longo rerum usu mitigatur.

Chamaeleon herba mutat foliorum colores, cum terra in qua nascitur, hic nigra, illic uiridis, alibi cyanea, alibi crocea, & aliis, aliisque coloribus. Ita conuenit hominem pro loco, in quo agit, uitæ habitum commutare.

Quemadmodum heliotropium herba, semper in eam spectat partem, qua sol est, & eo condito, florem contrahit. Sic nonnulli ad regis omnes nutus obsecundant, & in quodcumque uiderint illum esse propensum, in id feruntur & ipsi.

Adyantion herbam etiam si perfundas aqua, aut immergas, tamen sicca similis est. Ita in uirum bonum non haret cõtumelia, aut infamia, etiam si quis infamare conetur.

Vt in rerum natura quæ spectatissime florent, celeberrime marescunt, ueluti rosa, lilia, uiolæ, cum alia durent. Ita in hominum uita quæ florentissima sunt, citissime uertuntur in diuersum.

Vt rosa flos, unus omnium longe gratissimus, de spinis nascitur. Sic e tristibus & asperis laboribus fructus capitur iucundissimus.

Crocum gaudet calcari, p̄medoq; meli⁹ puenit, unde iuxta semitas, & fõtes latissimum est. Ita uirt⁹ aduersis exercita reb⁹, lati⁹ emicat.

Vt nihil insidiosius melle uenenato (nam sunt quædam huiusmodi). Ita nihil magis timendum quæ blandus hostis.

Urtica sine aculeis adurit, ac uulnerat sola lanugine, soloq; contactu. Ita quidam non aperta ui, sed clanculum nocent.

Quemadmodum urtica, si contanter attingas, ac timide, adurit. sin premas tota manu, non adurit. Ita pecunia si cautim circum spectimq; tractes, inficiet. sin cõtetim ac neglectim, innoxia est.

Vt radix quam medici uulgo Rebarbarum uocant, cum sit biliosa, tamen peculiari quadã uilem pellit. Ita fit nonnulli, ut amor pellat amorem, ceu clauus clauum, ira iram, & dolor dolorem.

Vt est quædam uenenorum cõtaria natura, sic ut sapenumero uenenum ueneno pellat. Sic uitium uitio pellitur, & malus malo obicitur.

Vt tutissimum in trifolio cubare, quod in hac herba neget serpente aspici. Ita in his uersandum libris, in quibus nulla uenenam timentem

Quemadmodum panace herba, una contra morbos omnes ha

bet remedium. Ita CHRISTI mors una aduersus omneis cupiditates noxias efficax est.

Vt nepentes herba, ab Homero prædicata, addita oculis, omnē conuiuii tristitiam discutit. Ita bona mens insita nobis, omnem uisæ sollicitudinem abolet.

Vt acetum acre quidem gustu, sed aduersus serpentium ictus mire ualet, Ita præcepta philosophiæ austera quidem illa, mini meq; blanda, sed contra pestiferas animi cupiditates remedium adferunt præsentaneum.

Medici uerant uti Halicaccabo, quanq̄ dentibus firmâdis p̄dest, si eius succo colluât, p̄pterea quod periculū est, ne si diutius id fiat, delirationē gignat, & plus adferat incōmodi q̄ cōmodi. Ita nō est utēdum his literis, quæ sic linguam expoliunt, ut mores inficiant, aut non conuenit sequi, quæ sic augent rem, ut famam lædant.

Sicuti nasturtium ad Venerem quidem reddit seigniorē, sed anī nim acuit. Ita philosophiæ studium corporis curam ac uigorem, ad animi uigorem traducit, ut hoc plus sapiat homo in rebus æternis, quo magis stupet ad ista corporea, crassaq;.

Quemadmodū in superioris Libyæ populis, quoniam mulieres cōmunes sunt, ut i Politicis testatur Aristoteles, filios iuxta similitudinem formarum partiuntur. Ita confusis operum titulis, stili si militudinem, & orationis phrasin oportet spectare.

Vt qui comoedos audiunt, non ob hoc audiunt ut ipsi comœdi fiant, sed ut uoluptatem capiant. Ita nunc permulti contionantē audiunt, non ut imitatione meliores fiant, sed uti delectentur.

Vt Pharmacopolaë bracteis aureis tegunt remedia quadā, quo pluris uendant. Ita quidam lenocinio uerborum nihil ad rem pertinentium, rem commendari putant.

Sicut unda undam perpetuo propellit. Ita dies diem trudit.

Vt a corrente flumine tantum habes, quantum hauris. Ita ex annis semper euntibus nihil accipis, nisi quod in res duras collocaris.

Dis simile.

Luna semel extincta subinde renascitur, & ubi consenuit reiuuere nescit. At homo nec renascitur mortuus, nec repubescit senex.

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

Diffimile.

Post hyemem denuo recurrit Ver. At post senectam nulla re-
currit iuuenta.

Sol post occubitū redit nouus, homo non it em. Diffimile.

Vt stultū sit relictis fontibus cōfectari riuulos. Ita ineptum est
relictis euangeliiis, Lyra, & similibus somnia sequi.

Vt maximi medici, minores quoq; morbos optime sanant.
Ita doctissimi præceptores, & minima optime docent.

Vt lamia domi cacucientes, foris nihil non uidēt. ita quidā in
alienis negociis plus satis oculati, in suis parum perspiciunt.

Vt impendio malignus sit, qui fontem scatentem obtegit, aut
solem obradiantē prohibeat, aut lumen recuset de suo lumine ac-
cendere, aut uiam monstrare grauetur. ita uehementer sit inhumana,
qui prodesse nolit citra ullum suū incommodum.

Vt equæ conspecta in aquis forma sua, aguntur in rabiē, autore
Columella. ita quidā nimium admirantes sua, ad insaniam usq;
redduntur insolentes.

Vt bona sero cornua oneri sunt tantum, nulli autē usui, adeo sunt
in se reflexa. ita Sophista dialecticam habent, sed qua neminem
uincere possint, adeo est intorta.

Pardus odoris gratia allectas feras inuadit atq; occidit. ita qui
dam blandiloquentia irretitos fallunt ac perdunt. Sic principum
aula habent, nescio quid blandū, quod inuitet in perniciem.

Qui tigridis catulos rapuit, bene secū agi putat, si uel unū in se-
quenti matri auferat impune. ita qui alienam inuasit possessio-
nem, etiam si cogatur reddere, lucrum tamen facit, si uel portio-
nem aliquam retineat.

In pantheris quod speciosissimum esse oportuit, id calandū est
ut placeat, reliquo corpore maculis picturato. ita in quibusdā oīa
placent, præter uitā, quod est totius negocii caput.

Vt Tarandi cutis ferro impenetrabilis. ita quosdam nihil que-
at dictis lædere.

Hiene sicut & Ichneumon, nunc mas est, nunc foemina. ita qui
dam sui dissimiles, nunc fortia loquuntur, nunc mollia, nunc philo-

EX

sophi sunt.

Ve Afo

translati

tracti arte

Chama

ore. ita q

captant q

Amphi

parte pro

sa ratione

tatem con

canoniam

Proph

sibi habet

mini no

Ve pa

sa, sed fru

tum hab

Sicut

nihil ex

Ve st

gnoscer

tere. ita

licitum

Sicut

ita prin

Ve

sapiens

Sicut

das, it

Ve

hoie

Ve

entiff

sophi sunt, nunc nepotes, nunc amici, nunc inimici.

○ Vt Aspalacus non nisi apud Bœotios uiuit ubi nascitur, alio translatus perit. ita quidam peregre uiuere non possunt, nulla instructi arte.

Chamaeleon quoniam aura pascitur non cibo, semper hiati est ore. ita qui gloriolis & auris alitur popularibus, semper aliquid captant quod famam augeat.

○ Amphibena serpens utrinque caput habet, & utralibet corporis parte pro cauda utitur. ita quidam ancipites, nunc hac, nunc diuersa ratione se tuentur, & cum est commodum ad ecclesiasticam libertatem confugiunt, cum uisum est, principum prætectu rem gerunt canonum oblit.

○ Prophyrius serpens uenenum habet, sed quoniam edetulus est, sibi habet. ita quidam male cogitant, sed quod desit facultas, ne mini nocent.

○ Vt palma quia cortice sit cultellato, difficilis quidem est ascensu, sed fructum habet dulcissimum, itidem eruditio & uirtus aditum habent difficilem, sed fructum dulcissimum.

Sicuti mundus undique teres, ac rotundus sibi constat. ita sapiens nihil extra se querit, seipso contentus.

○ Vt stultissimum est cum huius mundi, in quo nati sumus, naturam cognoscere non possumus, alios innumerabiles mundos foris querere. ita absurdum est neglectis rebus domesticis, de alienis esse solicitum & curiosum.

Sicuti deus cum nihil non uideat, nihil tamen uidenti similis est, ita princeps nihil ignorare debet, multa dissimulare.

Vt deus plurimum sapiens, & intelligens minimum loquitur, ita sapiens non nisi necessaria loquitur.

○ Sicut ex contrariis elementis mira harmonia temperatus est mundus, ita diuersis hominum studiis constat respublica.

Vt deus quo nihil est melius, minime apparet. ita quod est in homine optimum, nempe mens bona, maxime latet.

○ Vt unus deus administrat uniuersa, sed qui sit optimus ac sapientissimus. ita monarcha res sit saluberrima, si deus deo similis.

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

Vt orbium diuersus in contraria nisus, motum omnium temperat. Ita senum contatio, iuuenum in republica feruorem, ac precipitantiam moderatur.

Vt sol non alius est pauperi, alius diuiti, sed omnibus communis. Ita princeps personam spectare non debet, sed rem.

Vt idem sol ceram liquefacit, & lutum indurat. Ita eadem oratio alios reddit meliores, alios deteriores pro ingeniorum uarietate.

Quemadmodum Luna quo propior est soli, hoc minus habet luminis. Ita plus fructus ac dignitatis est iis, qui procul absunt a magnis principibus.

Vti Solis defectus magnam mortalium perniciem trahit. Ita regis error etiam leuis, magnam tamen in rebus humanis gignit perturbationem.

Sicut Mercurius quod minimo spatio discedit a Sole, licet alioquin uagus & errabundus. Ita non oportet longius ab honesto discedere sapientem.

Vt cometes nouus apparens, aut magnum bonum, aut ingens malum portendit mortalibus. Ita nouus princeps salutem adfert rebus humanis si bonus est, maximam pestem; si malus.

Vt plures apparere soles prodigium est. Ita plures esse monarchas, aut imperatores.

Vt Luna quod luminis accepit a sole, mundo refundit. Ita donum a deo acceptum, in commodum aliorum est conferendum.

Vt Castoris & Pollucis faces si solitariae appareant, dirum est ostentum. si geminae, salutare. Ita non oportet potentiam esse seiunctam a sapientibus, alioqui pestilentem.

Vt Saturnus qui ex septem erronibus summum tenet locum, tardissime circumagitur. Ita qui in summa constituti sunt potestate, quam minime precipites oportet esse.

Vt stella subito nata, subito item euanescent, aut decidunt. Ita qui repente subuehunt ad summos honores, cito precipitari solent.

Vt canicula pestilens est omnibus sydus. Ita principis mali potestas omnibus nocet.

Luna praecipue mouet inferiora, non quod efficacior, sed quia propior. Ita multum habet momenti ad res conficiendas uicinitas;

Vt bruta fulmina montes feriunt irrito ictu. Ita stulta potentia suas vires, in quod nihil opus est consumit.

Vt Aphrica Auster serenus est, Aquilo nubilus, præter aliarum regionum naturam. Ita quidam cum regione mutant ingenium ac mores.

Sicuti nec Aegyptus ob calorem, nec Scythia ob rigorem sentit fulmina. Ita uel ingens potentia, uel extrema fortunæ humilitas, tutum reddit a contumelijs.

Vt autumno aut uere maxime fulgurat, minus hyeme aut æstate. Ita mediocris fortunæ celsitudo, ictibus obnoxia est.

Vt quædam fulmina æs ac ferrum liquefaciunt, ne cera quidē confusa. Ita diuina uis, aut regia potestas in obsistētes sæuit, molibus parcit ac cedentibus.

Vt non solum stultum est, uerum etiam periculosum euocare fulmina. Ita dementia est reges ad se accersere, qui non nisi magno nostro malo prouocantur.

Vti fulmen quodcūq; animal protinus occidit excepto homine. Ita fortunæ procella indoctos, ac brutos protinus animo deiiciunt, sapientem non item.

Qui in altis sunt specubus, a fulmine non feriuntur. Ita infima fortuna tutissima est.

Sicut aliquando tonat sine fulgetris, idq; tonitru terrorē habet, periculo uacat. ita quorundam minæ terrent, non nocent.

Hypanis fluuius Scythicorū amniū princeps, per se purus & dulcis, circa Callipodas Exampeo fonte amaro inficit, atq; ita dissimilis sui in mare cōdit. de quo qdē est illud Solini elogiū. Qui in principis eū norūt, prædicāt. q; in fine experti sunt, nō iniuria execrāt. ita qdā in inicio blādi & amici, postea lōge dissimiles sui reperiunt.

Vt attagen alias uocalis, captus obtumescit. ita quibusdam feruitus adimit uocem, qui liberi loquebantur, Aut sponte loquuntur, aut canunt nonnulli. si cogas, reticescunt.

Memoria similis reti, quod maiora cōtinet, minuta trāsmittit.

Vt arbor excisa repullulat, euulsa non refruticatur. ita malum si penitus tollatur, non renascitur.

D. ERASMI ROT. SIMILIA

Vt auibus pennas accidimus, ne longius auolent. ita quibusdā opes & autoritatem, ne se tollant in altum.

Vt accisa pennae tēpore renascuntur. ita nisi assidue premas, renascitur potentia.

Vt qui chirurgi manus horrent, diata curantur. ita qui asperi ora non ferunt remedia, leuioribus remediis sunt corrigendi.

Vt si Venerem suā Apelles, aut si Protogenes Hialysū illū suū cœno oblitū uideret, magnū acciperet dolorē. ita si quis conspiciat eū corruptū, quē ad bonos mores instituisset, aut ignominis affectum, quē ornasset honoribus, iniquo animo ferret.

Vt mulieres ob hoc ipsum bene olent, quia nihil olēt, & in quibusdā delectat cultus neglectus. ita Theologica oratio hoc ipso uidetur ornatior, quod ornamenta neglexit.

Vt magis est probanda medicina, quae uitiosas corporis partes sanat, quā quae exurit. ita melior est magistratus, qui ciues improbos corrigit quā qui tollit e medio.

Vt apud iureconsultos, etiam qui frigidā suffundunt, simili notantur infamia. ita culpandus qui ad turpia hortatur, non is solū qui turpia facit.

Vt qui parāt statuam facere, prius rude quoddam simulacrum fingunt e trunco, postea dolant ac poliunt. ita qui orationem, aut librum instituit.

Vt callus tempore factus adimit sensum. ita diutina mala cōsuetudo facit, ut leuius feramus.

Vt natura non est eadē omnibus locis, neque flatuū, nec maris, nec pluuia, nec arborū, nec animantiū. ita non oportet hominē ubiuis eundem esse, sed cum loco ac tempore uariari.

Vt Euripus in Eubœa septies in die defluit, ac toties refluit mirā celeritate. At idē tribus diebus unoquoque mense sit immotus, se prima, octaua, nonaque luna. ita quidā inæquales sibi, aut nimiū precipites sunt, aut nimiū lēti, in utraq; partē plus satis uehementes.

Vt aestū maris, auctus ad detrimenta lunæ magis sentiūt imbecilliora corpora. ita rebus contrariis uehementius cōmouet animus, minus sibi cōstans, & affectibus uitiat

Vt conchylia crescente luna augescunt, decrefcente marcescunt. Ita stultus a fortuna pendens, nunc magnus est, nunc pusill⁹, nunc elatus, nunc supplex, utcuq; Rhamnusia mutauerit sese.

Vt aqua maris in imo dulcior est, quam in summo . ita quo altius penetres in philosophiam, hoc minus habet amaritudinis.

Tradunt physici ueteres, solem marinis aquis pasci, lunam dulcibus, ita sapientes amara quærunt, modo utilia . stulti quæ delectant modo, sectantur.

Quidam fluuii per medios lacus erumpunt, ut illis nō misceant, sed iidem eadem aquarum magnitudine post multa passuū milia exeunt, qua fuerant inuesti, ita si in uitiosam incideris ciuitatem, ita ad tempus utendum hospitio, ut idem exeas qui ueneris.

In Asphaltite iudææ lacu, item in Aritissa Armenia maioris, nihil mergi potest. ita quidam quicquid commiseris, in propatulo gerunt, neq; quicquam celare possunt.

Vt aqua marina ad potum inutilis, melius sustinet nauem, quā fluuiialis, dulcis & potui aptior. ita suum unaquæq; res usum habet, si quis utatur ad id quod oportet.

In Dodona iouis fons, cum sit gelidus, & immerfas faces extinguit, si admoueris extinctas, accendit . ita CHR ISTVS si cupiditatibus flagrantem attigerit, sedat ac refrigerat, si deiectum & exanimatum, erigit & animosum reddit.

Lyncestis aqua, quæ uocatur Acidula, nō secus ac uinum temuler tos reddit. ita quosdam etiam sua paupertas, & inscitia reddit feroces, & improbos . Eadem enim uitia e diuersis nascuntur causis, ut ex scientia arrogantia, eadem ex ignorantia.

Tirrheus lapis quamuis grandis innatat, comminutus sidit . ita concordia sustinemur, discordia pessum imus.

Vt oleum infusum tranquillat mare, & lucem addit. ita philosophia componit animi motus, & ignorantia caliginem discutit.

Vt ad Naphtham (ideft bituminis genus) etiam procul uisam ignes transiliunt, ob naturæ cognationem . ita ingenia literis nata, statim eas arripiunt .

Aiunt ignem Chimææ montis semper ardentis, aqua accendi.

N

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

fœno restingui. ita quosdam quo magis ores, minus cōmoueat, si dehorteris, ultro uolunt.

Vt aquæ salinæ, pluuia incidente, dulciores sunt cæteris aquis. ita meliores solent esse, quos e diuersa uita mutauerit diuinæ gratiæ influxus, ueluti Paulus.

Vt canes Melitæi, potissimum in deliciis sunt, opulentis ac potentibus fœminis. ita principes effœminati delitiis, plurimi faciunt adultores, & ad gratiam omnia tum loquentes, tum facientes.

Vt sunt flumina quædam, quæ cum eadem sint, diuersis locis diuersa fortiuntur nomina. ita quædam res in alio homine, uariis nominibus mutantur, uelut fastus in principe splendor appellatur, in priuato superbia.

Sicuti quo directius non ferit sol radiis suis, hoc minor est umbra nostri, quo obliquius, hoc magis increscit umbra corporis. ita quæto plus quisq; affectus est ueræ sapientiæ, hoc minus magnifice de se sentit. quo longius abest ab ea, hoc se magis dilatat stultissima persuasione sapientiæ.

Vt inter tot hominû milia, nullæ faciès sunt per omnia similes nec ullæ uoces. ita suum cuiq; ingenium est, suus cuiq; mos.

Tradunt in Albania nasci homines glauca oculorum acie, qui noctuarum ritu, plus noctu quam interdiu cernant. ita quidam plus sapiunt in rebus facinorosis, quam in bonis ac præclaris, aut in sordidis potius, quam in egregiis.

Vt Pŷlli in Africa, Marŷi in Italia, non solum ipsi non læduntur a serpentibus, uerumetiam contrectatu, hac salua medentur aliis periclitantibus. ita philosophis non satis esse debet, si ipsi non corrumpuntur uitiosis affectibus. uerum oportet oratiõne aliis quoq; cupiditates noxias eximere.

Vt homini semper adest remediû aduersus serpentiû uirus, nepe salua, qua contacti, ceu feruenti perfusi aqua, fugiunt, emoriuntur etiam si in fauces penetrauerit. Sic aduersus omnes pestiferas cupiditates, præfens remedium semper nobiscum circumferimus, si modo nouerimus uti, id ab animo petatur, oportet.

Qui fascino utuntur, laudando necant arbores, sata, pueros. ita

adulator laudando perdit.

Sunt qui aspectu effascinant hominem. ita inuidus oculus perniciem adfert rebus latis. Nec satis tutus regum oculus, si quid habeas egregie pulchrum.

Qui effascinant, in oculis geminā habere pupillam dicuntur. ita qui utuntur inuidia alienæ foelicitatis, non eam intuentur oculis simplici, sed quicquid uident, sinistre interpretantur.

Est india gens dicta Pādora, quæ in pueritia cano sit capillitio in senecta nigrescunt capilli. ita nonnulli primis annis sobrii ac modesti, grandiores iam ad nugas & ineptissimas uoluptates abiiiciunt sese, & quasi puerascunt.

Sicuti foemina quæ maturius parient, citius senescunt, uelut in Calingis india gente, quinquennes parunt, sed octauū non excedunt annum, ita præcocia ingenia cito deficiunt.

Vt Androgyni sic utroque imitatur, ut neutrum sint, nec mares nec foeminae. ita quidam dum & Theologi uolunt esse & Rhetores, a neutris agnoscuntur.

Vt mare grauida, minus laborat & in gestatione, & in partu. ita si rem honestissimam animo conceperimus, minore negotio consequemur, quā stulta quædam oblectamēta. Et qui mundi præmia sequuntur, minore dolore margaritum illud Euangelicum sibi parare poterunt.

Agrippæ qui uocatur, quoniam præpostere nascunt, hoc est, pedibus primū emergentibus, malis auspiciis in uitā ingredi creduntur, magnoque humani generis malo, ut Marcus Agrippa & Nero. ita qui per nefas ac simoniā irrumpunt in imperiū, aut episcopatū (uti uocant) magnā pestem adducunt sibi suisque.

Vt nonnullæ mulieres ex uiris quibusdā non concipiunt, aliis adiunctæ, foecundæ fiunt. ita sunt qui apud quosdā præceptores in dociles aliis traditi doctoribus proficiunt, quod sint ut corporum ita & ingeniorū cognationes ac dissidia.

Vt horologii umbrā progressam sentis, progredientē non sen-

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

tis, & fruticē aut herbam creuisse apparet, nō apparet crescere. ita & ingeniorum profectus, quoniam minutis constat auctibus, ex interuallo sentitur.

Vt Elephanti cū nare non possint, tamen annibus impense delectantur, circaq; illos uagari gaudent. ita quidā cum literas nesciunt, tamen inter eruditos uersari gaudent.

Dracones exugentes sanguinē elephantog, occidunt eos, & ipsi uicissim inebriati opprimuntur atq; cōmoriuntur. ita sapenūmero in bello, pars utraq; & perimit & perit, damnū dat & accipit.

Bonafus animal, quoniā cornibus inutiliter implexis nō potest laedere, fugiens finū reddit, cuius contactus insequētes ut ignis aliquis cōburit. ita nonnulli quoniā coram non audent congregi, a tergo sparsis probris contaminant hominem.

Sicuti leo citius sauit in uirū q̄ in fœminā, pueros non nisi summa fame coactus attingit, simplicibus ac prostratis parcat. ita potentes infirmioribus debent ignoscere, uires in alios experiri, quos uincere pulchrum sit.

Vt lasciuia simiarū febrim excutit leoni: ita inimici conuiciū aut contumelia, nonnunquā excussa desidia, ueterinoq; ad honesti studium nos acuit.

Leonis catuli informes nascuntur, uix ingrediuntur semestres, non mouētur nisi bimestres. ita quæ egregia futura sunt, sero proueniunt, & lentis auctibus absoluuntur.

Leo cunctis formidatū animal, tantum ac cristā galli formidat ita summi principes infirmorū copuicia nonnunq̄ timere cogūf.

Iniecto in oculos sago, leo sine ullo negotio capitur, alioqui in expugnabilis. ita facillimū est potentissimum etiam domare, modo cognitum sit illius ingenium.

Camelus non gaudet potu, nisi prius obturbata conculcatione aqua. ita quibusdā nihil placet in literis, nisi barbarie cōspurcatū

Vt camelopardalis siue nabis, collo refert equū, pedibus & cruribus bouē, capite camelū, maculis tigrim aut pardū. ita quidā in æquales sibi uarias hominū formas expriment, si cultū inspicias, sanctū aliquē existimes, si orationē audias, Satrapā loqui putes, si

uitam expendas, nebulonem inuenies. si scripta, bubulcū.
 Rhinoceros cornu gerit in naribus. ita quorundam sales den-
 tati sunt & aculeati.

Catoblepas & basiliscus solo aspectu necant, maxime si oculos
 intueare. ita tyranni nonnulli solo oculorum coniectu nonnullos ad
 laqueū adigunt. Aut formosa mulier aut ipudica perimit intuitu.

Vt basiliscus sibilo fugat omnes serpentes. ita quidam a deo
 sunt pestilētes, ut alii ad illos collati boni uideant, atq; ultro cedāt.

Lupis quos gregarios uocant, etiam in fame surrepit obliuio
 cibi, si modo respexerint. ac protinus alium quarunt. ita nonnul-
 lis mox excidit, quod modo instituerant narrare, si interiectis uer-
 bis aliquot, animū illorū alio deuocarit.

Aspis pestilentissimum malū non uagatur, nisi cum cōpare, ea
 interfectorem pertinacissime persequitur. ita tyranni filium aut
 aliū tyrannidis successorē adiungunt, ne desit ultor, si qd acciderit.

Crocodilus patitur Trochilum auiculam carpere escam e fauci-
 bus suis, non illius amore, sed sua ipsius causa. Repurgat enim
 rostro suo os illius. ita tyranni etiam siquid alicui concedunt
 semper ad suum referunt cōmodum.

Crocodilus terribilis est in fugaces, fugax contra insequentes,
 ita quidam si concedas ac metuas, tum ferociunt. si strenue con-
 temnas & obsistas, statim concedunt.

In aspidis ictu nullum est remedium, nisi ut partes contacte am-
 putentur. ita quaedam uitia sola morte sanari possunt.

Ineuitabile malū esset aspis, nisi natura hebetes addidisset ocu-
 los. ita quidam essent pestilentissimi, si prauæ cupiditati accede-
 ret & ingenii uis, ut rationē quoq; nocendi possint excogitare.

Dictamū herba, sagittas educit e corpore, hanc cerui monstra-
 uere. ita philosophiæ ratio, fortunæ iacula eximit animo.

Diffimile.

Cerui pastu dictami excutiūt corpore sagittas, a phalangio per-
 cussi cancrorum esu sibi medentur. lacertæ a serpentibus icti, her-
 ba quadam se refouent. hirundines uexatis pullorum oculis cheli-
 donia succurrunt. Testudo cumilæ pastu uires aduersus serpentes

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

eficit. Mustela in murium uenatu ruta se confirmat. Ciconia origano, hederā apri sibi medentur in morbis, item cancrorum esu. Anguis foeniculi succo abiicit uernā nauseam syluestris lactucae succo restinguit. Panthera aduersus aconitum, hominis excrementis sibi medentur. Elephas chamaleonte fronde (nam similis est animanti color) deuorata. Vrsi cum Mandragorae mala degustare, formicas lambunt. Ceruus uenenatis pabulis herba cynare resistit. Palumbes, graculi, merulae, perdices, lauri folio annum fastidium purgant. Idem faciunt colubae, turtures, gallinacei, herba quae uocatur helixine, anates, anseres, ceteraque aquaticae, herba siderite, grues & similes, iunco palustri. Coruus occiso Chamaleonte, qui etiam uictori nocet, lauro infestum uirus extinguit. breuiter, nullum est animal, quod non intelligat sua remedia. Solus homo nescit, unde uel corporis uel animi remedia petere debeat.

Hyena uocem humanam imitatur, & nomen alicuius ediscit, quem euocatum lacerat: ita quidam obsequio blandiuntur, donec in perniciem trahant.

Hyana sic auda est excrementorum hominis, ut si in uase suspendantur altius quam ut possit attingere, enecat sese, defatigati porrectu corporis. ita nonnullis quod est foetidissimum, id dulcissimum est.

Fibri Pontici genitalia sibi ipsis amputant membra in uenatu, quod ob hoc se peti intelligant. ita prudentis est aliquando abiacere rem, ob quam periclitatur.

Cerui cum arrexere aures, acerrimi auditus sunt, cum remisere surdi. ita principes si quid est quod placeat, id procul etiam percipiunt si quid secus, quantumuis clames, non intelligunt.

Cerui cum sua cornua cogantur abiacere, tamen occultant ea, praecipue dextrum, ne medicamento uis aliis sit usui. ita diuites nonnulli, cum ipsi diuitiis uti non queant, haud tamen sinunt alios frui.

Vti Chamaleon, non alio pascitur alimento quam aeris, & idcirco ore est semper hiante. ita quosdam aura popularis alit, neque quicquam captant praeter laudes & gloriam.

Cameleon qui subinde mutat colorem, omnem imitatur, praeter rubrum & candidum. ita adulator nihil non imitatur in ami-

to, præter ea quæ honesta sunt.

Tardus omnium arborū & fruticum, locorumq; in quibus latitat, colorem uillis etiā imitatur. ita tutior erit, qui ad quamcūq; gentem se contulerit, eius ritus ac mores imitetur. °

Diffimile.

Hystrix nō iaculatur spinas suas, nisi cum prouocatur aut urgetur. At scurra in quemuis sua dicta conuenit.

Vrsus informes gignit catulos, eos lambendo format, ita rudē ingenii foetum diutina cura expoliri conuenit.

Vti canis properans in enitendo, cæcos parit catulos. ita præcipitata opera non possunt esse absoluta.

Vt ignaui canes oibus ignotis allatrant. ita barbari quicquid non intelligunt, carpunt ac damnant.

Vt muti quidā canes, prius mordent q̄ latrant, sunt em̄ & hmōi quos aliquot ipse uidi. ita quidā prius lādūt q̄ expoſtulent.

Afinæ per omnem gignunt uitam, cum homo tam mature desinat parere. ita facilius ac perpetuus prouentus rerum uilium. egregia raro contingunt.

Nullum est animal quod impensius amet suos foetus q̄ asinus, & simia. ita indocti suas commentaciunculas præter alios amplectuntur.

Mulus ex equo & asina cōflatus, nec equus est nec asinus. ita quidā dum & aulici esse uolunt & ecclesiastici, neutrum sunt. °

Diffimile.

Muli calcitratus uino crebro inhihetur, mulieris petulantia uino prouocatur.

Simia catulos fere complexu necat. ita nonnulli parentes immodico erga liberos affectu, & indulgentia corrumpunt illos.

Diffimile.

Vt est regio quæ careat uenenis, ueluti Creta. ita non est respublica aut aula quæ careat inuidia.

Creta nullum habet uenenum, præter phalangiū, id est aranei genus. ita non est monasteriū tam sanctum, quod immune sit ab obreſtationis & inuidentiæ malo.

D. ERASMI ROT. SIMILIA

Angues in Syria erga indigenas uenenum non habent, nec eos petunt, exteros cum cruciatu exanimant. ita insulares in suos satis humani, in alienigenas immitissimi sunt.

Indicae testudines, meridiano tempore blandiente gaudēt toto dorso per tranquilla fluitare, donec oblitis sui, solis uapore sicceſ cortex, ut mergi nequeāt, iamq; inuita natent. opportuna uenantium praeda. ita quidam spe magnarum rerum alleſti, in principum aulas seſe conijciunt, & adeo deliniuntur aulae delitiis, donec imprudentes eo redigantur, ut non possint, etiam si uelint, in suū ocium seſe recipere.

Mugiles si caput condiderint, putant se totos occultari. Ita quidam si sua uitia dissimularint ipsi, putant ab aliis non animaduerti, qui mos idem & pueris est.

Alutarium piscem semper sequitur piscis nomine sargus, qui illo coenum fodiente excitatum deuorat pabulum. ita sunt qui se misceant alienis negotiis, ut eis laborantibus, fructum ipsi pripiant.

Scombri in aquis sulphureum habent colorem, extra aquas similem ceteris. ita diuites in suo regno diis pares, & ceteris longe praestantiores uidentur, in morte nihil ab aliis differunt.

Vt echineis licet exiguus piscis, nauem uelis citata remoratur. ita animū ad honesta properantem puellula quæpiam nonnunquam reuocat, ac retardat affixa.

Sicuti Polypus qui quid brachiis attigerit, suū tenet ac attrahit. ita difficillimum est euellere de manibus quorūdam, si quid nacti fuerint.

Polypus stupidū alioquin animal, in captandis conchis incredibili utitur solertia. ita quidam ad solum quæstum suum sapiunt, alibi pecudes merae.

Vt saepenumero Polypus dum conchae carnem captat, ipse capitur ac tenetur. ita sapius dum aliis nocere studemus, nos ipsos in periculum adducimus.

Vt Echinus semper in spinis ingreditur, quod spinas secum circumferat. ita quibusdā in omni negotio acerbitas est, propterea quod animo secum adferant asperitatem, etiam si res ipsa nihil

habeat incommodi.

Vt cancri in metu utroq; uorsum pari celeritate ingrediuntur, Ita cum res exigit, uertendi sunt in diuersum mores.

Minimi cancri, quos pinnoteras uocant, quo futiores sint, inanium concharum testis se condunt, & cum accreuerint, migrant in capaciores. Ita quidam maiorum suorum titulis tuentur sese, cum suis diffidant uirtutibus.

Vt uniones tametsi in mari nascuntur, tamen plus habent cognitionis cum cœlo, cuius faciem reddunt. Ita pius ac generosus animus magis a cœlo pendet, unde ducit originem. quam a terra, in qua uiuit.

Rhombus, squatina, & rhaia, & pastinaca, cum tardissimi sint piscium, tamen saepe reperiuntur, habentes in uentre mugilem omnium uelocissimū, solertia & ingenio capientes. Ita quidam arte superant longe potentiores, opibus aut uiribus.

Trochus piscis ipse se irit, & ex sese concipit. Ita quidam ingenii felicitate ipsi litterarum semina infundunt sibi, quos *αὐτοδιδάκτους* uocant Græci.

Struthiocamelus auium maxima, sed stolidissima. Nam ubi collum occultarit frutice, latere sese existimat. Ita quidam ingenti mole corporis onusti, minimū habent ingenii.

Vt Phoenix nunq̄ est nisi unica, & ea uix credita cuiq;. Ita ætū optimarum summa raritas est.

Aquila auium rapacissima, non oppetit morbo neq; senio, sed fame. Ita auarus quo magis accedit ætas, hoc magis cruciatur habendi studio, & minus potest uti partis.

Aquilarum pennæ quoq; aliarum auium pennis admixtæ, eas deuorant. Ita tyrannis penitus insita uis est spoliandæ plebis, ut mortui quoq; aliquid auferant.

Vultures triduo futura cadauera præsentit, eoque aduolant. Ita quidam captatores, multis etiā annis morti diuitū imminent.

Vultures ipsi nihil occidunt, sed ab aliis occisa inuadit. Ita nō nulli alienis fruuntur sudoribus.

Cybindus auis bellum internicinum gerit cum aquila, adeo ut

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

coherentes saepenumero prendantur, Ita fit aliquoties, ut dum mutuum in se odium pertinaciter exercent principes, utriq; subuertantur, tertio quopiam inuadente.

Coccyx oua subdit in nidis alienis. Ita quidam alienas uxores faciunt matres.

Coccyx pullus ubi adoleuerit, cum sit nothus, tamen legitimos deuorat, unaq; matrem ipsam. Ita quidam magna indulgentia, stultoq; amore quorundam educati, subuertunt eos.

Pauo non explicat pennas nisi laudatas. Ita quidam putant se non habere, quod habent, nisi sint qui mirentur.

Galli saepius in pugna commoriuntur. Ita quidam mutuis dissidiis conficiunt sese.

Gallus uictor illico cantu superioré sese testatur. Ita quidam suafacina iactant ipsi, & suarum laudum ridiculi sunt tibicines.

Vti ciconias nemo aduenire sentit, sed aduenisse, nemo discere, sed discessisse, quod noctu clanculūq; faciant utrumq;. Ita iuuentutem nemo intelligit discedere, sed discessisse. & senectutē non sentimus aduenire, sed aduenisse.

Apud Thesalos capitale est occidere ciconiam, non ob aliud, nisi quod serpentes interficit. parcutitur & apud Britannos miluiis, quod urbem raptis extis pecudum, repurgent. Ita quibusdam honos habendus, non quod ipsi digni sint, sed quod illorum opera nobis sit usui.

Ciconia tamen si demigrat, tamen reuersa, semper eosdem repetit nidos. Ita non oportet amicorum ob intermissam uitae consuetudinem, obliuisci, sed memoriā illorū semp nobiscū circūferre.

Ciconiae quoties conuolat in campum, quem Pythonis comen uocant, (is est locus in Asia) quae ultima omnium aduenierit, eam lacerant, atq; ita discedunt, in una omnium cessatione castigata. Ita multitudinis uitia, unius insigni supplicio sunt uel sananda uel arcenda.

Coturnici ueneni semen gratissimus est cibus. Ita quidam muldicentia, & uirulentis dictis impendio delectantur.

Vt hirundines sub hominum tectis nidulantur, & tamen non

assuescunt, nec fidunt homini, ita quidam amicos semper habet suspectos, praesertim Insulares,

Hirundo aestate aduolat, instante hyeme deuolat. Ita infidus amicus rebus latis praesto est, comutata fortuna, deserit amicum.

Seleucides aues nunquam conspicuntur a Casini montis incolis, nisi cum illarum praesidio est opus, aduersus locustas uastantes fruges, nec unde ueniant, quoue abeant cognitum. Ita quidam nunquam apparent, nisi cum nostro egenis auxilio. nec uisunt amicos, nisi cum urget necessitas aliqua.

Lusciniis tantum est canendi studium, ut certantes emoriant, spiritu citius deficiente quam cantu. Ita nonnulli literarum immo dico amore ualitudinem extinguunt, & dum a nullo uinci uolunt eruditione, pereunt in ipso conatu.

Vt Halcyones etiam media hyeme mare tranquillum praestant, non sibi solum, sed aliis quoque. Ita sapiens turbatissimis rebus, non solum ipse tuebitur animi tranquillitatem, sed alios concitatos componet ac sedabit.

Vt halcyones uidere rarissimum est, sed quoties apparent tranquillitatem uel faciunt, uel denunciant. Ita Abbates & Episcopi raro deberent prodire in principum aulas, sed rerum motus, & belorum tempestates autoritate sua composituri.

Columbo in uolatu pernicitas, sed dum plaudit in aere sibi placens, implicatis strepitu pennis, capitur ab insidiante alicubi accipitre. Ita multi dum ostentant suas uires magis quam utuntur, oblitii sui, praeda fiunt inimicis.

Apodes auiculae, aut pendent uolatu, aut iacent, propterea quod pedibus careant. Ita quidam in utraque parte nimis uehementes, aut nimium tumultuantur negotiis, aut toti torpent otio. nil medium est.

Taurus auis cum sit pusilla, tamen bouum uocem imitatur. Ita nonnulli cum re sint exigui, tamen loquuntur reges ac satrapas.

Arrodunt hominis cibum mures, uiuunt sub eodem tecto, nec tamen assuescunt homini. Ita quidam amici parum synceri, nec relinquunt cibi comodi causa, nec amant tamen aut fidunt.

Sicuti picis mirum est studium imitandi uerba hominis, adeo

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

ut in conatu nonnunquam emoriantur. ita nonnullis dulce ediscere pre-
culas & psalmos, eosque subinde sonare, cum non intelligant.

Ut oua plena fidunt, inania fluitat. ita qui ueris uirtutibus, aut
literis est praeditus, minus ostentat se, quam qui secus.

Si foemina inter aues saliat foeminam, nascuntur quidem oua, sed
ex quibus nihil nascatur. ita consiliu quod animo conceperis, non
accedente ratione, friuolu est & inutile. Oua sic nata Hyponemia
hoc est subnata uocant. Dicuntur & Zephyria, quae uento co-
cipiuntur. Sic euanidum est, quicquid imaginatione, non certo iu-
dicio instituitur.

Serius aduntur, quae diutius uictura sunt. ita diu premendum
opus, quod semper legi uelis.

Quo maius est animal, hoc minus est foecundu, minuta nume-
rosi foetus sunt, adeo ut Achantis minima auicula duodecim pari-
at pullos. ita quae minus ualent pondere, numero sunt perfanda.

Salamandra non nisi magnis imbribus prouenit, serenitate de-
ficit. ita quidam non apparent, nisi statu ciuitatis bello aut sediti-
one turbato, iidem rebus pace compositis, emoriuntur.

Salamandrae tantus est rigor, ut ignem contactu non aliter quam
glacies extinguat. ita quidam citius hominem ad torporem addu-
xerint quam ipsi ad honesta inflammentur.

Uti talpae quod parum aut nihil cernant, liquidius audiunt. ita na-
tura paria facit, dum quibus corporis formam negauit, his animi
uigorem confert.

Uti culices ad dulcia non aduolant, sed acria petunt. ita quidam
maledicis & infestis sermonibus uehementius delectantur.

Non omnem escam omnes amant pisces, sed alius alia delectatur
unde piscatores gnari quam quisque maxime appetit, fallunt ea potius
simum obiecta. ita adulator deprehenso hominis ingenio, quibus
rebus delinatur, a quibus abhorreat, quod illi gratissimum esse in-
tellexerit, hoc potissimum eum captat.

Sicuti capreae & coturnices uenenis saginantur. ita quidam a-
luntur maledictis & obrectationibus.

Ut inter animantium genera, occulta quaedam sunt dissidia, cum

nulla appareat diffidii ratio, uelut araneæ & serpenti, formicis ac foricibus, trochilo & aquilæ, aliisq; compluribus. ita sunt qui illâ aut illam oderint gentem, cû nesciant quâ obrem oderint. Quidâ odere rhêtoricem, aut græcas literas, cum hoc ipsûm ignorent, quod oderunt.

Vt in culice non minus admiranda naturæ uis est, q̄ in elephãtẽ: ita sapiens in maximis pariter ac minimis negociis, magnum uirum ostendit. Aut ingenii uis etiam in ludicro atq; humili argu-mento elucet.

Apis cum minimum sit insectum, tamẽ admirabile facit opus & mira ratione politiã moderatur. ita in pusillis corporibus summa nonnunquam ingenii uis.

Apes exteriora tectoria faciunt ex succis amarioribus, quod dulcissimum est, in intimis recondunt. ita theologia inspidis quibusdã allegoriarũ corticibus obtegit sapientiã, quos prophanos arceat.

Vt apes non quiduis ex omnibus colligunt, sed aliunde Metyn, aliunde Pissoceron, aliunde Propolin, aliunde Rhithacen, aliunde sobolem, aliunde de mel. ita non oia petenda ex eodem autore, sed ex uno quoq; sumendum, quod habet utilissimũ. Ex poetis & oratoribus uerborum splendor. E dialecticis argutia disserendi. E philosophis cognitio naturæ. E Theologis præcepta uiuendi.

Cum ad omnia aduolent apes, tamen nullis nocent floribus, ita uirtus & literæ sic ab aliis sumuntur, ut nullo deterior sit is, qui communicauit.

A floribus marcidis apes abstinent. ita non attingendus liber, qui putidas habet sententias. Aut nihil attingendum, quod nõ sit elegans & succulentum.

Apes fucis ad opus & foetũ calore confouendũ, utuntur, ubi cœperint mella maturescere, tum expellunt ac trucidat. ita ab inimicis quoq; sumendũ, si quo pacto per occasionẽ prodesse possint.

Si fucis alas ademeris, & in alueum reicias, is cæteris item fucis alas adimit. ita qui in monachorum tractu nascam, semel amiserint uitæ libertatem, alios quoq; quos possunt pertrahunt, ne melior sit aliorum conditio.

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

Apes peragunt opus suū non statis diebus, sed quoties cæli com-
moditas inuitat. ita suo quæq; tempore rapienda est occasio.

Rex apum solus aculeū non habet, aut certe nō utit, ad hæc grā-
dior est corpore, & specie decentior, sed alis q̄ cæteræ minoribus,
ita principem oportet esse clemētissimum, & a sua ciuitate nusquā
auolare longius.

Rex ipse quidem non operatur, sed obambulans, ac circunvolās
alios uelut exhortatur. ita princeps non opera, sed consilio & iussu
prodesse debet suis.

Vt fuci cum ipsi non mellificent, tamen illarum insidiantur la-
boribus. ita sunt qui nihil ipsi excudāt, sed aliorum uigiliis elabo-
rata furto sibi uendicant.

Vt apis amisso aculeo, iā nec nocere potest, exarmata, nec pro-
desse ad mellificium. ita mortales qui nocere norunt, iidem non
runt prodesse.

Cum maxime feruent apum inter se pralia, tum iactu pulueris,
aut fumo tota res componitur. ita grauiissimi rerum motus inter
principes, affinitate aut simili re quapiam nugacissima finiuntur.

Ter nouenis crabronum ictibus interfici hominem existimant
Ita offensa tametsi per se non capitalis, tamē sapius iterata capita-
lem parit inimicitiam.

Samna bombicina uestis seu multiciū, quod pellucens non te-
gat corpus, cum in hunc usum sit reperta uestis. ita ridenda facun-
dia, q̄ rem nō explicat, sed inuoluit, cū in hoc rebus sit hōi sermo.

Vt aranearū telas corui perrumpūt, muscæ implicantur. ita le-
ges plebeculam uexant, a potentibus uiolantur impune.

Scorpius uenenū in cauda gerit, & oblique ferit. ita quidā in fi-
ne uirus effundunt suum, & dissimulanter ludent.

Muta cicada pro miraculo est, quod ipsum genus sit garrulum.
Sūt autē hmoi in agro Rhegino. Sic magis admiramur cōstātia &
silentiū in fœmia, quod ipsum genus mutabile sit & loquax.

Muscæ & alia nōnulla insecta suctu uiuunt, ideoq; eis pro lingua
ē fistula. ita quosdā uideas bibōes, q̄ potu uiuāt, a cibo abhorreāt.

Vt lampyrides non sunt conspicuæ, nisi noctu aut in obscuro.

Ita quidam non sunt illustres, nisi inter humiles & idiotas, obscuratur autem inter egregios.

Industriū aīal formica, sed nō laborat nisi sibi. ita nōnulli mortales sibi dūtaxat consulunt, & suū modo negociunt agant.

Vt Indicæ formicæ aurum e cauernis erutum seruant tantum, non fruuntur. ita diues auarus nec fruitur ipse suis opibus, & aliis inuidet illarum usum.

Hirudo ē quoddam pediculi genus, cui nō est exitus cibi, quod infaciabile sit, suctū sanguinis intumescens rumpitur deniq;. Sic auarus copia sua prafocatur.

Vti pyraulis ultro aduolās lucernis, adustis alis collabitur ac perit. Sic quidam ipsi sibi accersunt perniciem.

Vt cochleæ lente ingrediuntur, nec quicq; attingunt, aut usquā sese mouent, nisi cornibus pratentarint. ita sapientē oportet esse contabundum, minimeq; præcipitem, & pedetētim aggredi, gustu quodam prius sumpto.

Quemadmodum apud Myconios non est indecorum caluitiū, quod illic omnes calui nascantur. ita apud Italos (ut hos exempli causa nominem) non est turpe pecuniæ studium, quo nemo non tenetur apud illos.

Sunt qui propius admota non cernunt, quæ longius, absunt, uident, ita nōnulli plus sapiūt in rebus alienis q̄ in his q̄ ad se ptinēt.

Quibus maiora sunt corda, timidissima sunt, maximeq; bruta. asino maximum est, & in Paphlagōia perdicibus bina sunt corda, cum animi sit conceptaculum & fops. ita quidam quo magis abundant insignibus, hoc minus habent rei, ueluti si doctor indoctus latissimo utatur pileo aut epomide.

Animantia quibus longa sunt crura, iisdem longum sit collum oportet. ita qui magno strepitu student uiuere, longius rapiant necesse est, unde suppetat sumptus.

Chamæleon maximū habet pulmonē, & nihil aliud intus. ita quidā pter ostentationem & uentosam iactantiā nihil habent.

Simia cum imitef hoiem, tñ animal est oīum deformosissimū. ita si quis affectet, quod optimum est, nisi foeliciter affectet, incidit in id quod est pessimum.

D. ERASMI ROT. SIMILIA

Ut a uitii corporis quidam inuenere cognomen, uelut a distortis cruribus Vari, tumidis labris Chilones, a naso pragrati Nasones, Sic nonnulli malefactis sibi famam pariunt ac nobilitantur.

Infantes qui celerius loquuntur, tardius ingredi incipiunt. ita qui ad dicendum promptior est, ad rem gerendam minus est paratus.

E uoce agnoscimus hominem, facie non inspecta, nam sua cuique uox. Ita ex oratione licet hominis uitam coniectare.

Vultures unguentorum odore fugantur, ad cadauera aduolant. ita quidam a rebus honestis abhorrent, ad foeda rapiuntur.

Sicut unguentis & uinis, ita & libris precium addit antiquitas.

Ex maioribus cedris, quae florent, non ferunt fructum. quae fructiferae sunt, non florent. ita nonnunquam quibus adest dicendi lepos, non adest sapientia, quibus suppetit rerum utilium cognitio, deest eloquii uenustas.

Ut palmae arboris ramus, imposito onere non deflectitur in terram ceterarum more, sed renititur, & ultro aduersus sarcinae pondus erigit sese. ita uiri fortis animus, quo plus negociis premitur, quoque magis fauuit fortuna, hoc est erectior.

In Capania uites populos amplexa, ipsa aequabant cacumina, adeo ut uindemiator rogum ac tumultum exciperet. ita qui in arduis uersantur negociis, periculi meminisse debent.

Quemadmodum uitis tametsi arbor omnium nobilissima, tamen arundinum, aut uallorum, aut arborum infrugiferarum eget sustentaculis. ita potentes & eruditi inferiorum egent opera.

Ut uallus aliquoties frondibus suis uitem amplexam stragulat. ita nonnunquam adminiculi gratia obiter asciti, subuertunt & opprimunt potentiores.

Ut uitis nisi amputes, late sese spargit, brachiis suis omnia complectens & implicans. ita princeps ambitiosus semper aliquid e proximis suo adiungit imperio, nisi subinde uindictetur.

Sicut Amina uina senio fiunt meliora, ita quidam in iuuenta solutiores aut asperiores, aetate & usu rerum fiunt mitiores.

Contra Apiana uina, & alia quaedam initio dulcia, quasi eritatem accipiunt ab annis. ita quidam aetate fiunt inhumaniores.

EX ARIST. PLINI. THEOP. LXVIII.

Sicuti Maroneum uinum, cuius meminit Homerus, uitiosā to aquæ mixtum, tamen uigorem suum seruat. Ita sapiens nullis soluitur uoluptatibus.

Vt uino nō est aliud corporis uiribus utilius, si recte utaris, nec eodem est quicq̃ perniciosius, si modus absit. Ita philosophia salutaris est res, si modice adhibeas, pestilentissima. si eius studio temulentus, a cōmunis uitæ muniis reddaris alienus.

Sicuti uina languidiora uappescunt atate. Ita desipiunt ingenia uulgaria, exiinia etiam ad extremam durant atatem.

Vina non modo soli sui referūt saporem, uerū etiam arborum aut fruticum uicinorum. Ita non solum exprimimus eos, unde progeniti sumus, sed & eos quorum consuetudine sumus usi.

Sicuti imitatio uina, quæ frugibus conficiuntur apud quosdā. hactenus assequuntur uini uim, quod inebriant, non tamen perinde reficiunt cordis uigorem. Ita quidam quod in poetis est uitii, id assequuntur, nempe obscœnitatem. cæterum eloquentiam, ueritatatem, eruditionem non possunt exprimere.

Oliua sero prouenit, sed fructum habent egregiū. Salix statim adolescit, sed sterilis est. Ita præcox ingenium.

Negant ullum animal uenenatum fame aut siti emori. Ita pestilētes homines domi habent, unde se pascāt, & suo alant ueneno.

Persica ob id ipsam pluris uanibant, quod hō durarēt, nisi in tri dū. ita auidius rapiendū, quod cito præteruolat, ut inuenta.

Caprifici ficus nunq̃ maturescit, sed tamen gignit uermiculos, qui deuolantes ad ueram ficum, perforso ficorum cortice, maturitatem illis tribuant. ita sunt qui ipsi nihil queant egregium facere, sed tamen aliquo pacto stimulant alios, ut id faciant.

Vt aquæ laus est, si nihil sapiat (nam uitiosa signum est sapor aut succus). ita a cæteris quidem requirimus eloquentiam. Theologus hoc ipso laudatur, quod infans est, & a Musis alienus.

Fere non conuenit odori & sapor, ut ficis quibus nihil dulcius, nullus est odor, & cōtoneis plurimum odoris, sapor autem asperimus, ita uix in eodem inuenias homine blandiloquentiam, & beneficentiam ac fidem.

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

Utaurus tota uiret perpetuo. ita doctrinæ fama non senescit, neq; marcescit. Lauri bacca amara qdem sunt, sed saluti cōferūt: ita philosophiæ præcepta, salutaria magis q̄ blāda sunt aut iucūda.

Vina uasis infusa e taxo factis, mortifera sunt. ita salutaris ali oquin eruditio, si inciderit in hominem pestilentem, moribus il lius redditur noxia.

Fraxinum campestem in tātum horrent serpentes, ut nec ma tutinas, neq; uespertinas illius umbras quāuis longissimas, unq̄ at tingant. & si gyro frondibus huius arboris claudatur ignis, & ser pens, citius in ignem fugiet, quam in fraxinum. ita nihil conue nit uitiis & studio sapientiæ, sub cuius umbra quisquis se continu erit, tutus erit ab huius uitæ uenenis.

Tilia cum habeat corticem ac folia dulcia, tamen fructum ei⁹ nullum animal attingit. Ita quorundam oratio blanda, grataq; & composita, sententiarum nullus fructus.

Uti bux⁹ semper quidē uiret, sed alioqui & odore noxia, & semē habet omnibus inuisum animantibus. Ita quidam præter oratiōis gratiam, nihil adferunt non fugiendum.

Rhododendri frondes iumētis, capris, & ouibus uenenu est. idē homini cōtra serpentiū uenena remedio. Ita quod stultis perniciē adfert, ut res aduersæ aut eruditio, id sapiens uertit in suū bonum.

Ut arborum aliæ gaudent montibus, aliæ uallibus, aliæ ficcis locis, aliæ riguis & æquōsis. Ita non omne uitæ genus omni homi ni conuenit. Sunt quæ quouis pueniunt loco. ita sunt horarū om niū homines, accommodati ad mores omnium.

Sunt arbores aliquot. quæ post solsticium inuertunt sua folia, ut ulmus, tilia, olea, populus, alba salix. ita uulgos procerum, si mul atq; princeps uitæ genus diuersam commutarit, uertunt & ip si uultum, cultum, orationem, & omnia.

Sorbo folia uniuersa decidunt, cum cæteris arboribus paulatim id accidat. ita quidam subito nudantur, aut profundunt, aut ge nus uitæ commutant, cum sensim id fieri oporteat.

Ficus non floret, cum fructus habeat dulcissimos. ita quidam benefaciunt nihil pollicitantes.

Morus nouissima omnium germinat, & tamen parit inter pri-
mas. Ita qui tempus idoneum opperitur rei faciendæ, etiam
si serius cœperint, tamen maturius faciunt.

Vt arbores quædam belle florent, uerû nullû adferunt fructum.
Ita quorundam puerorû indoles magnam uitæ frugem pollicet,
qui simul atq; adoleuerint, ad ineptissimas conuersi uoluptates,
fallunt expectationem omnium.

Salix ante maturitatem abijcit semen, unde & Homerus frugi
perdam uocat. Ita quædam ingenia præcotia citius profiliunt ad
docendum, aut scribendum, quam oportet.

Cupressi semina adeo minuta sunt, ut quædam oculis cerni nõ
possint, & tamen in eo tanta est arbor, tam procera. Ita ratio mini-
mû quiddam est & occultum. sed eadem maxima est, si prodeat,
& uim suam explicet.

Stolonibus amputatis, oia celerius adolefcunt in arbore, nimi-
rû alimētis collatis in unâ stirpē. Ita animus leuatus superuacuis
negotiiis, plus efficit in studiis honestis, tota mentis uis in idē intēta.

Vitis nisi subinde amputetur, ipse sua fœcunditate, gracilefcit
& perit. ita cohibendum est immoderatû studiû fœlicibus ingeniis,
ne parû moderato labore consumantur.

In uite quicquid per amputationem adimif materiam, id fructi-
bus additur. ita qui reciderit curas superuacuas rerû sordidarû,
plus ualebit in rebus seriis & grauibus. Aut quo min⁹ est uerborû,
hoc grauiore sententiæ,

Vt in inferendo calamus altius depressus, tardius fert, sed du-
rat forti⁹. ita præstat sic rem aggredi, ut firmior sit ac durabilior,
poti⁹ quam ut præsens spectes lucellû.

Arbor per se infrugifera, insitione discit ferre fruct⁹. ita prauû
ingeniû institutione ad bonam frugem potest demutari.

Arbor suapte naturâ nõ nisi unicû fortû gignit, insitione eadem
diuersi generis fructibus onerat. ita qui naturam suam sequit, sem-
per idem est, qui arte ducitur, sui dissimilis est.

Vt noctuæ aues iauspicatæ noctu gemētēs (rã hæc illis uox est)
mortalium inuidēt quieti. ita uirulenta lingua semper aliquid spar-
git, quo concordia hoim disturbet.

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

Vt ager ferax, sed quem oporteat multo impendio colere, non multum iuuat colonū. Sic homo quæstuosus, sed idem sumptuosus, haud multum reponit heredi profuturum.

Vt in re rustica nō satis est te ipsum bonum esse colonū, sed magni refert cuiusmodi habeas & uicinum. Sicut in uita non satis est si te ipsum integrum uirum præstes, sed refert cum quibus habeas consuetudinem.

Vt in loco pestilenti quoq; qui assueuere, durant. ita incommoda parum lædunt assuetos.

Vt loci salubritas incolarum colore deprehendit. ita muneris sanctitas eorum arguitur uita, qui in eo uersantur. ueluti qui uersantur in ceremoniis, cum sint nequissima uita, declarant eas ad pietatem nihil conducere.

Vt nihil minus expedit q̄ agrū optime colere. ita sapenúmero inutilissimum est, nimis esse in negotio diligentem.

Diligentes agricolæ terram prius notulis quibusdam deprehendunt & explorant, priusq; illi credant sementem. ita explorandus amicus ante q̄ committas arcanum.

Vti faba & lupinum non exhaurit, sed stercoret agrum in quo alitur. ita gratus meliorem reddit fortunam eius a quo beneficio adiunatur, & refert quod accepit.

Fœnum græcum quo tractatur peius, hoc prouenit melius. ita liberi quidam, quanto nabueris indulgentius, tanto minus ualent, neglecti uero & uexati euadunt in uiros.

Vti falicis semen ante maturitatem abiectum nō solum ipsum nihil gignit, uerum etiā foeminis sterilitatis est medicamentū, hoc est efficit ne concipiant. ita sermones istorū qui prius docent q̄ uere sapiant, nō solū ipsos non reddunt meliores, uerū etiā auditores suos inficiunt, & reddunt indociles.

Nouella uitis copiosius gignit uinum, sed uetustior melius. ita plura loquuntur iuuenes, sed utiliora senes.

Ex arboribus quæ uehementer foecundæ sunt, eo celerius senescunt. ita raro sunt uiuaces egregio præditi ingenio, & optima quæ quæ mortalium, fuga cissima sunt.

Solent arbores protinus emori, si quando præter solitū fœcundæ fuerint. ita fortuna præter morem blanda ac fauens exitium imminere sæpenumero significat.

Est apud Indos herba quædam præcipui odoris refert. minutis serpētibus, quarū ictu protinus moriendū sit. ita habent principū quorūdam aulæ quod allecet, sed occultant letale uenenum, ni caueas.

Apud eosdem est spina, cuius succus inspersus oculis, cæcitatem adfert omnibus animantibus. Magis autem excæcat homines, si quid aspergas de puluere auri in oculos.

Vt in arboribus robustiores sunt partes Aquiloni oppositæ, quæ quæ Austrū aut Zephyrū spectant. ita fortiores ac firmiores sumus in his, in quibus non duris casibus exercuit fortuna.

Cedrus & iuniperus, si oleo perungas, nec tineas sentiunt, nec eariem. ita semel imbutus diuini spiritus succo animus, nullam huius mundi sentit corruptelam.

Arbores infœcundæ firmiores sunt fœcundis. ita robustius est corpus his qui nihil pariūt in literis quæ qui sese laboribus exhauriūt.

Vt quercus & aliæ quædam arbores sub terra defossæ duriores redduntur ac durabiliores. ita qui diu præmuntur aduersa fortuna, diutius florent.

Cupresso non innascuntur cerastræ propter amaritudinem, nec buxo propter duritiem. ita pestis adulatiōis fugit seuera ac tristia ingenia, mollia captat & facilia.

Iuglans crepitu prænunciat se frangi, ut fugere liceat priusquam fiat ruina. ita quidam non lædunt, nisi prius ostendant se infensos. Alii prius læserunt quæ exoptulenti.

Abies adeo cohaeret glutino, ut prius scindatur qua solida est, quæ qua glutino ferruminata. ita post reditum in gratiam firmior debet esse amicitia, & arctius cohaerent, quos copulauit mutuae bene uolentiae glutinum quæ quos natura coniunxit.

Hædera complexu necat arbores. ita fortuna prospera dum blanditur, strangulat & perdit.

Vt quædam terræ mergam (ea est candida medulla) in se continent, qua stercorentur ac pinguescant. ita ingenium probum se

D. ERASMI ROT. SIMILIA.

cum habet, unde fiat melius.

Nihil prolecius excrementis animantium, & tamen in sterco-
randis agris præcipuū habet usum. ita nulla res est tam nihili, quæ
non aliqua proficit, si noris uti.

Cracca leguminis genus est adeo gratū columbis, ut ea semel
gustata, negent illos postea ab eo loco profugere. ita qui semel au-
la mel & honorē degustarint, nunquā ab aula possunt auelli

Orobāchæ ciceri infesta est, & eruo, ut æra tritico, ordeo festuca,
quæ uocat Aegilops, lenti securi dacā. atq; hæ quidē oēs cōplexu
necant. ita quorundā amicitia pestilens est magis quā inimicitia.

Asiæ & Graciæ balneatores, cū uelint turbam pellere, car-
bonibus iniicere semē ære, quod id faciat uertigines. ita philoso-
phi quoties uolunt a suis libris submouere uulgus indoctū, mathe-
maticos quosdam numeros & figuras admiscunt, ut ex his oborta
uertigine capitis, librum abiiciant.

Arator nisi incuruus sit, præuaricat, ut dicebant antiqui. ita mi-
les, nisi impius sit, parum est miles.

Ut boni agricolæ est nosse terram suam quam colit. ita præce-
ptor diligens in primis studeat cuiusq; indolem & ingeniu cognos-
cere, neq; enim eadem sunt omnibus adhibenda.

Uti nouales licet alternis interquiescant annis, tñ eā cessationē
ubertate cōpēsant. ita relaxatio ingenio mediocris facit, ut ad stu-
dia reuersi, plus efficiantur uigore animi, licet breuiore tps spacio.

Nilus famē adfert ægyptiis, si uel parū exundarit, hoc est minus
duodecim cubitis, uel plus satis, hoc est ultra octodeci. ita pariter
obstat ad bonā mentē fortuna uel nimiū secūda, uel nimiū malig-
na, hic egestate uexans, illic deliciis auocans ab honesto.

Ut heliotropiū ac lupinū circūagunt cū sole, & quocūq; se mo-
uerit ille, eodē deflectunt & hæc cacumen. ita proceres aulici quo-
cunq; regis ingenium uergit, eo propendent omnes.

Sicuti quasdam arbores fœcūditas & luxuries enecat. ita quos-
dam perdit immoderatus rerum successus.

Ager nimiū stercoreatus adurif, non stercoreatus alget. ita mode-
rata lectione uegetandū erit ingeniu, nam lectione saginā animi
non aliter quā aruum stercore.

Sicuti utilius est crebro stercoreari agrum quàm multum, ita plus habet fructus assidua lectio quàm auida.

Vt pulegiū ipso brumæ die floret, cum marcet omnia. ita rebus pessime uexatis, regnant mali, quorum in pace nullus est respectus.

Vt cibi, potus, cœlique nouitas offendit, etiã si mutes in paria, aut in aliq̄to meliora. ita p̄stat ferre principem, aut magistratū pristinos quàm nouos asciscere. quod omnis regis nouatio nõ careat perturbatione.

Vt hominem uehementer ægotum, uel lunæ deliquiū, uel uentus asperior, uel maris decessus, aut huiusmodi quæpiam leuis regis cõmutatio tollit e medio. ita animos imbecilles & affectibus corruptos quæuis offensa perturbat, cum qui firmis sunt animis, istius modi non sentiant.

Vt plus est periculi corporibus nostris uere & autumno, ob mutationem. ita nouitas omnis offendit ac lædit rempublicam.

Vt qui cogunt secare, malunt ære secare quàm ferro. quod hoc pacto uulnus sit sanabilius. ita qui cogunt obiurgare quæpiam, ita moderatius oratione, ut ipsa in se nõ nihil admisceat occulta medelæ.

Vt pternitiõibus & ambustis, frigida pariter atque calida aqua medetur. ita quædam errata diuersa ratione tolli possunt, seueritate & lenitate, subducta benignitate, & addita beneficentia.

Vt pternitiões & facit & tollit frigus. ite ignis ambustia sanat. ita amici obiurgantis oratio, dolori quæ fecit, eadem medetur.

Sicuti Scorpius si post ictum admoueat uideri, uenenum ad se retrahit. ita nihil est tam noxiū, quin secum adferat remediū sui mali, si quis modo uti nouerit.

Vt celerius inebriant, qui dilutum bibunt, quàm qui merum. ita citius inficiunt animum, quæ sobrietatis aliquid habent admixtum, quàm quæ simpliciter obscœna sunt. Nam a uehementer obscœnis refugit animus; contra illa blandiunt aliqua uirtutis specie.

Vt qui uino cacutiunt, aut alioqui laborant oculis, plures se uidere res credunt, cum unam uideant. ita qui ob imperitiam, uerum non perspiciunt in autoribus, multas ac uarias inducunt sententias. unde illud apud iuris male consultos, uel dic, toties repetitum.

Sicuti uinum alios hebetiores reddit, alios acutiores, alios eliques

D. ERASMI ROT. SIMILIA

facit, alios loquaculos, pro corporum habitu. ita eadem stultitia & ignorantia ueri quosdam incitat ad studium pecuniæ, quosdam ad uoluptates.

Vt sol lutum indurat, ceram liquefacit. ita eadem oratio ab eodem dicta, hunc emolliet ad pœnitudinem errorum, hunc irritabit ad contumaciam.

Vt uinum dilutius magis prouocat uomitum, q̄ uel aqua simplex, uel uinum merum. ita intolerabilior est nequitia pietatis si mulatione condita, q̄ simplex & aperta malitia.

Vt magis humectat uentrē, magisq; sitim pellit humor, qui sensim infundit, q̄ qui uniuersim haurit. ita magis cohibent a petendo munera paulatim data dispensataq; q̄ si semel dones uniuersa

Sicuti laboriosius est inanem iactare manum q̄ saxo aut lapideo librata. ita molestius est in nihili rebus operam sumere q̄ in arduis uersari negociis.

Vt qui locis æqualibus ambulant, magis defatigantur q̄ qui in æqualibus. ita laboriosius est, semper eadem aut similia repetere, quā in uariis uersari negociis.

Vt citius fatigatur qui q̄ longū sit iter, nescit. ita minore tadio rem gerit, cui negocii ratio modusq; præcognitus sit,

Vt morbus ad uicinū serpit cōtagio, sanitas ad ægrotatē nō ita ex cōsuetudine in meliorū facile boni corrumpunt, at nō contra.

Vt oscitant permulsi, quod oscitantē conspiciūt & micturiunt, quod meientē uiderint. ita quidā nullo certo iudicio ad suscipiēda negocia pmouent, sed quiduis in aliis imitant ac referunt.

Vt aromatum, florum, similiūq; odor gratior sentit e longinquo q̄ e proximo (offendunt enim nonnunq; naribus admota, q̄ procul delectabant). ita sunt quæ si leuiter attingas, placeant. sin excutias accuratius & propius inspicias gratiam amittunt. quod genus sunt poetarum fabulæ aut gentiliū historia.

Vt aromata tum uehementius fragrant, cum mouent aut teruntur, fraguntur ue. ita uirtutis fama latius spargitur, cum exerceat negociis & rebus aduersis.

Vt cibi male olentes, non uident male olere his qui ederint. ita

spurca Scotistarū & Sophistarū litera cum alios melioribus imbutos literis uehementer offendant, ac nauseam moueant, eos qui nugas istiusmodi imbiberunt, nihil offendunt, immo bellæ uidentur & elegantes.

Vt panthera bene olet, sed non nisi bestiis, quās ad se trahit. hominibus non item olet. Ita Scotus bonis ingeniis grauis est. stupidis istis & bardis quouis aromate gratior.

Vt qui hircosi sunt, grauius olent, cum se unguētis obleuerint. Ita foedior est nequitiae fama, si eam doctrinae celebritas reddat magis conspicuam, latiusque traducat in hominum fabulas.

Vt diameter siue dimetiens, sic ab angulo ad angulum mediā figuram diuidit, ut utrinque spatium relinquat æquale. Ita iudex in neutram partem debet esse propensior.

Vti sol quo magis in alto est, hoc minores iacit umbras, quo terra propinquior, hoc maiores, puta mane hac uesperis. Ita uirtus quo maior est & excelsior, hoc minus uidere cupit, minusque se se ostētat. Cōtra quod minus ipsa re ualēt, magis sese dilatāt ostētatōe.

Vt maiore cum uoluptate cantionem audimus notam quam ignotam, etiā si melior sit, Ita iis literis impensius uulgius delectatur, quas didicit.

Vt in Diapason tantus est concentus, ut uox eadem esse uideatur. Ita ueri amici unus sunt animus. Aut sic adulator per oīa subservit ad orationē diuitis ut unum loquentem dicas, non duos.

Vt suauius est Antiphonum, quam si uox omnino sit eadem. Sic iucundior amicus, ita concors, ut tamen nō nihil diffideat, quā adulator per omnia obseruiens.

Vt uasa paria quorum alterum plenum sit, alterum inane, pulchra concentum faciunt *εὐχὴ πικρῶν*. Ita bene conuenit inter diuitē benignum & pauperem indigum.

Vt quæ præclara sunt, uix multo cultu proueniunt. contra cepe, allium, & quædam huiusmodi uilia, etiam reposita aut suspēsa proferunt sese. Ita quæ sunt egregia, non nisi multo contingūt labore, quæ mala, passim obuia sunt.

Sicuti uulgo dicunt aquilonem noctu exortum, nūq̄ ad tertium

VOCULARVM ALIQVOT.

darare diem. Ita rerū motus qui non ex altis initiis, sed facili causa subitaq; proficiscūt, facile sedant & cōquiescunt in republica.

Vt uenti desituri uehementissime spirare solent. Ita mortales cum maxime offerunt sese, ueluti Iulius Pontifex, tum proximi exitio solent esse.

Sicuti Aquilo initio uehemens, desinit lenior. contra Auster initio lenior, desinit uehementior. Ita qui precipites magno impetu rem agrediūtur, frigescūt in progressu. Contra qui consilio suscipit, magis ac magis accenditur operis progressu.

Vt qui acrius cupiūt perspicere, alterū ocludūt oculū. Ita iudex rectius intelliget iustū, si nullius personæ respectu deuocetur.

Sicuti lusciosi non cernunt nisi proxime admota, contra senes non nisi longiuscule distita. Ita quidam diuerso laborant morbo. Nam hic negligit amicorū res, neq; curat nisi quod proprie ad suū pertinet negotiū. Contra alii suarum rerum negligentes, in alienis tantum sapiunt.

Vt eodē halitu, sed aliter emissio calfacimus ac refrigeramus. Ita eadē oratiōe aliter pñciata, mouebit affectus autfrigebit.

Sicuti uehementius titillat tactus, & iucūdius mouet frictus alienus, q̄ noster. Ita iucūdius est laudari ab iis qui nobis nulla cognatione aut familiaritate coniūcti sunt.

Dis simile.

Non ut ex sapientissimis parentibus stultissimi plerūq; nascūt filii. Ita a doctis praeceptoribus indocti discipuli, a probis educatoribus alūni improbi. Nā illic corporū est ppagatio, hic animorū.

Quod oleum est muscis, formicis, fereq; reliquis insectis. id est adulatio stultis principibus. Siquidem oleo peruncta moriuntur illa. hi assentatione & obsequio palponum in exitium trahuntur ipsi, & trahunt rempublicam.

Vti sol hominem tingit nigrore, cū linū candefaciat. Ita factū idem huic infamiam conciliabit, illi gloriam & laudem pariet.

Sicuti qui morbo laborant regio, iis mel cateris dulcissimum amarum est. Sic sapientiae praecepta piis iucunda, tristia sunt iis qui prauis affectibus corrupti sunt.

EXPOSITIO
DES. ERASMI ROTERODAMI PARABOLARUM SIVE SIMILIORUM, EX PLUTARCHI MORALIBUS, SENECÆ, LUCIANO, XENOPHONTE, DEMOSTHENE, ARISTOTELE, PLINIO, THEOPHRASTO, FINIS.

VOCVLA

RVM QVARVNDAM
EXPOSITIO.

A Canthylides sunt auiculæ quæ & acanthides & cardueles dicuntur.

Adyta loca prophanis inaccessa.

Aelurus, id est felis seu catus.

Aera Corinthia fecit casus, quia incésio Corinthi cõfudit metalla.

Agathallia Volaterrano scribuntur ἀγθαλλοὶ auiculæ sunt.

Alciones aues hyeme in mari nidulantes.

Amnis a circumnando dicitur, unde continue fit alius.

Amphiotides, ut Eustathius uult, uasa quædam sunt ab auribus dicta, accipiuntur pro aurium integumentis.

Amusotatos, id est inuenustissimus, maxime amusus, & a musica alienus.

Antemna est uelum transuersum.

Ἀντιφώνου id est ἐναντιφώνου hoc est contrariæ uocis.

Apodæ sine pedibus aues de hirundinum genere.

Asylum, locus autem ades consecrata, unde neminem abstrahere licet.

Attagen seu attagena auis Asiatica in Ionia præstans.

Aulæum est uelum pictum & suspensum. quod stratum tapes dicitur.

Barathrum, locus profundus & obscurus, ut carcer Atheniensis.

Bubo auis est nota, & abscessus circa inguen maxime.

Bucephalus, equus Alexandri Magni, a taurino capite dictus.